

DET NYA STADSARKIVET

En analys av förnyelsen av Malmö stadsarkiv

Klara Asp och Mathias Carlson

Examensarbete (30 högskolepoäng) i arkivvetenskap för masterexamen inom ABM-masterprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Charlotte Hagström

År: 2017

The new City Archive

An analysis of the renewal of Malmö City Archives

Abstract

Over the last decades Sweden's archival institutions have taken a turn towards becoming open and modern cultural institutions with outreach work. This is especially noted in the City of Malmö where Malmö City Archives has undergone a heavy renewal and has among other things been relocated from the prosperous Western Harbour in the outskirts of the city to the more diverse inner city in Möllevången. The modernisation and renewal included extended opening hours, larger public areas, focus on public accessibility and the installation of a small public library. In 2016, mostly due to a more open approach, Malmö City Archives received the *Årets arkiv* (Archive of the year) award.

The aim of this master thesis is to examine the factors that have contributed to the changes of Malmö City Archives. Other cultural institutions in Malmö, such as the main public library, have undergone similar renewal reforms in recent years. Our qualitative research methods have consisted of document analysis as well as semi-structured interviews. Our findings show that there are mainly two factors that have driven the renewal of the City Archives. One being the development towards being a socially sustainable city, where the aims are to "lower the barriers" and to make sure that outreach work is directed towards a more diverse group of users. Inspiration is gathered from Malmö City Library and Idea stores in London. The Commission for a socially sustainable Malmö concludes in its report that the lack of meeting places is what results in alienation, segregation and insecurity. Due to this, meeting places or "third places" are a priority within the Cultural Administration, of which the Malmö City Archives is a part.

The second important factor of the renewal is to contribute to the marketing of Malmö city and to create an attractive city, both for inhabitants and visitors as well as the private sector. The cultural institutions in Malmö, for example public libraries and museums, are to contribute to the experience and entertainment sector, which also affects Malmö City Archives. This broadens the work conducted by the City Archives and leads to similar cultural institutions. We conclude that outreach work is important and vital in order to make the archive known to the public. However, knowledge and expertise in the somewhat traditional archival duties must be seen as an important foundation on which archives are built.

Master's thesis

Keywords:

ALM; Archives; archival studies; Malmö City Archives; Malmö city; cultural policy

ABM; Arkiv; arkivvetenskap; Malmö stadsarkiv; Malmö stad; kulturpolitik

Förord

Vi vill börja med att tacka våra informanter Elisabeth Lundgren, Adam Hidestål, Sylvia Björk och Anna Svenson. Ett stort tack riktar vi till vår handledare Charlotte Hagström för stöd och givande diskussioner som lett oss framåt i arbetet. Vi önskar tacka våra kursare som fått oss att skratta under hela den här processen. Tack också för er uppmuntran och kommentarer!

Klara vill rikta ett varmt tack till Mathias för gott samarbete och inte minst goda skratt och samtal.

Mathias vill också rikta sitt största tack till Klara av samma anledning som ovanstående.

INNEHÅLL

1. Inledning.....	5
Syfte och forskningsfrågor.....	7
Disposition.....	8
Bakgrund.....	9
Trender och utveckling inom offentlig arkivsektor	9
Modern kulturpolitik i Sverige.....	10
Kulturpolitik i Malmö.....	11
Malmö stadsarkiv.....	14
Tidigare forskning.....	16
Arkivinstitutionens och professionens utveckling	16
Folkbiblioteket i förändring	19
Malmös kulturinstitutioner och förnyelse	21
2. Teori.....	24
Nyinstitutionell teori	24
Skandinavisk institutionell teori	25
3. Metod och material.....	27
Textanalys.....	27
Ideologikritik.....	27
Val av textmaterial.....	29
Intervjuer.....	29
Forskningsetik.....	30
4. Resultat och analys	32
Stadsarkivet.....	32
Myndighetsuppdraget: tillsyn, stöd och råd.....	32
Utåtriktad verksamhet.....	36
Arkivpedagogik.....	39
Samverkan.....	42
Det nya Stadsarkivet	46
Från gammalt till nytt.....	46
Mötesplats Bergsgatan 20.....	49
Sänka trösklarna och nå nya målgrupper	51
Stadsarkivet i upplevelsestaden Malmö	55
5. Diskussion och slutsatser.....	60
Slutkommentar.....	62
Förslag till fortsatt forskning	63
6. Litteratur- och källförteckning	65
Källförteckning	69
7. Bilagor.....	73
Bilaga 1. Intervjuguide	73
Bilaga 2. Arbetsfördelning.....	75

1. Inledning

I november 2016 genomförde vi båda vår verksamhetsförlagda utbildning vid Malmö stadsarkiv som är en av Malmös kulturinstitutioner som har genomgått övergripande förändringar de senaste åren. Bland annat kom Stadsarkivet hösten 2014 att flytta från Isbergs gata i Västra Hamnen till Bergsgatan 20, ett stenkast från Möllevångstorget i centrala Malmö. Det var framför allt satsningen på det publika uppdraget som bidrog till att Malmö stadsarkiv utsågs till Årets arkiv 2016. Inom ramen för den ABM-utbildning (arkiv, bibliotek, museum) som vi har tillgodogjort oss, med Arkivvetenskap som inriktning, har vi även besökt andra stadsarkiv där en mer utåtriktad verksamhet ges plats och utrymme och inkorporeras som en självklar del i arkivens kärnverksamhet. Jämfört med dessa ligger Malmö stadsarkiv i framkant med sin publika verksamhet och är därav intressant som studieobjekt. Sett till övriga kulturinstitutioner inom ABM-sektorn har arkivet öppnat dörrarna, bildligt och bokstavligen, betydligt senare än vad biblioteket och museet gjort. Det ska dock tas i beaktande att de respektive institutionerna delvis har skilda uppdrag.

Under vår verksamhetsförlagda utbildning var det ingen av oss som arbetade med de publika funktionerna. Vi befann oss istället bakom kulisserna och sysslade med vad som skulle kunna kallas traditionellt arkivarbete, såsom att ordna och förteckna arkiv samt vara del av Stadsarkivets roll som en styrande och stödjande informationsförvaltare gentemot stadens förvaltningar. Den insyn vi då fick gällande de öppna ytor kom i samtal med de yrkesverksamma, där vi kunde ana en viss friktion mellan hur ett antal anställda anser att Stadsarkivets verksamhet bör bedrivas och hur det bedrivs idag. Vår nyfikenhet väcktes här i denna uppfattade schism, som också är föremål för Pernilla Depontes masteruppsats i arkivvetenskap från 2016.

Under de senaste åren har den offentliga sektorn kommit att anamma mer marknadsanpassade idéer och strukturer. Anders Johansson menar i sin avhandling *Offentlig kultur i omvandling? Om prestationsfinansiering och konkurrensutsättning av offentlig serviceverksamhet* (2003) att den offentliga verksamheten i stora delar av världen under de senaste decennierna genomgått en förändringsprocess. Drivkraften till detta hävdar Johansson kan hittas i "nyliberala idéer och medelklassens krav på inflytande och valfrihet över den offentliga servicen" (Ibid., s. 16). Arkivutredningen *Arkiv för alla - nu och i framtiden* fokuserar på en liknande tematik i det att det läggs vikt vid att medborgarna skall ges insyn och kontroll (SOU 2002:78, s. 22). Johansson menar att inspirationen till förändringsprocessen som bedrivits inom kulturpolitiken under de senaste åren kommer från näringslivet (2003, s. 16).

Inom den kulturpolitik som har förts i Sverige under de senaste decennierna är just de här tankarna kring näringslivet som samverkanspartner till kulturen numera en integrerad del. Bengt Jacobsson menar att kulturen i högre utsträckning nu ses som en

del av näringslivsutvecklingen och bör samverka och arbeta med marknaden och inte mot densamma, något som kulturpolitiken tidigare har haft som motto (2014, s. 74). Idéer som har kommit att prägla kulturpolitiken är att den kulturella verksamheten är något som går att sälja, men även att denna skall kunna tillföra andra verksamheter värde (Ibid., s. 83). Kulturen och dess utveckling har dessutom kommit att drivas med mer marknadsanpassade idéer såsom exempelvis *New Public Management*.

Denna nyliberala utveckling har kommit att uppmärksammas och kritiseras inom den biblioteks- och informationsvetenskapliga forskningen. Vad som här har påpekats är att tankarna har etablerats relativt obemärkt och i många fall välkomnats, eftersom idéerna är så pass genomsyrade i resten av den samhälleliga diskursen. I artikeln *Towards an archival critique: Opening possibilities for addressing neoliberalism in the archival field* beskriver Marika Cifor och Jamie A. Lee att idéerna nu också har implementerats inom arkivvärlden (2017). De menar bland annat att marknadens retorik och sätt att mäta har introducerats och kommit att bli en del av den verksamhet som arkiven bedriver. I förlängningen menar författarna också att detta kan leda till att verksamheten skärs ner och tilldelas mindre resurser (2017).

I Sverige kan dock inte denna nedskärning skönjas utan det kulturella kapitalet ses här snarare som en tillgång som gynnar näringslivet och resten av samhället. Den senaste kulturutredningen från 2009 betonar redan inledningsvis att tillväxtpolitiken skall fördjupa samarbetet med "kreativa och kulturella näringar" och att ett nationellt program bör prioriteras för samarbetet mellan näringslivspolitik och de kulturella näringarna (SOU 2009:16, del 1, ss. 22-23). Här läggs också stor vikt vid hur kulturen kan användas inom utvecklingen för tillväxt på regional nivå. Så är fallet i Malmö stad där förnyelsen av Stadsarkivet sker i en kommun som bland annat genom kulturen "bedriver en ekonomiskt orienterad politik i syfte att stärka dess konkurrenskraft" (Dannestam 2009, s. 23).

Malmö stads gällande kulturstrategi 2014-2020 genomsyrar stadens samtliga verksamheter. Kulturen är inte längre avgränsad till en enskild kultursektor, utan konst och kultur är numera en del i arbetet för att skapa en hållbar och jämlik stad. Strategin är också till för att skapa en attraktiv stad och "ett Malmö som är tillgängligt för alla" (Kulturförvaltningen 2015a, opag.). I kölvattnet efter Malmökommissionens rapport finns ett ökat tryck på bland annat Kulturförvaltningens institutioner att skapa fler mötesplatser för stadens medborgare i syfte att bidra till hållbarhet och jämlikhet.

Vår nyfikenhet har väckts kring vilka faktorer som har kommit att prägla Malmö stadsarkivs förändring utifrån ett regionalt och nationellt kulturpolitiskt plan. Varför är förnyelsen av Stadsarkivet önskvärd och eftersträvansvärd?

Syfte och forskningsfrågor

Inom debatten som förts sedan tiotalet år tillbaka har det som nämnts talats om att modernisera arkivet som institution och skapa ett mer öppet och tillgängligt arkiv. Forskningen om arkivet som institution och dess verksamhet, utifrån ett kulturpolitiskt perspektiv, är relativt begränsad sett utifrån övriga ABM-sektorn. Det här kan dock bero på att det ges få möjligheter till forskning inom det arkivvetenskapliga fältet i Sverige och att svenska kommunarkiv inte alltid betraktas som en kulturinstitution. På grund av detta hoppas vi att denna uppsats kan vara ett välkommet bidrag till den arkivvetenskapliga forskningen.

I den forskning som vi i den här uppsatsen bedriver är vi intresserade av att undersöka den förändringsvilja som existerar hos Malmö Kulturnämnd och Kulturförvaltning och som gestaltas i förnyelsen av Malmö stadsarkiv. Enligt statsvetaren Tove Dannestam har Malmös kommunala aktörer “under de senaste decennierna varit mycket aktiva i sitt arbete med olika förändringsprocesser” (2009, s. 31). Så är fallet exempelvis för Malmö stadsbibliotek, stadsområdesbiblioteket Garaget liksom för Malmö stadsarkiv. Den satsning som genomförts på Stadsarkivet de senaste åren är jämfört med liknande arkivinstitutioner i Sverige enligt oss unik och därav intressant att undersöka och belysa utifrån vårt valda perspektiv.

Med inspiration från Depontes masteruppsats i arkivvetenskap från 2016 där hon lägger tonvikt vid hur anställda på Malmö respektive Stockholm stadsarkiv upplever yrkesrollen i en förnyad verksamhet och Hanna Carlssons avhandling i biblioteks- och informationsvetenskap där hon undersöker hur förändring implementeras i det dagliga arbetet på Malmö stadsbibliotek (2013), är vi främst intresserade av att undersöka de idéer och de ideologier som under det senaste decenniet lett fram till skapandet av “det nya Stadsarkivet”.

Vårt syfte är att utforska och undersöka hur Malmö stadsarkiv kommit att utvecklas under det senaste decenniet och främst vilka faktorer som bidragit till relativt stora förändringar av kulturarvsinstitutionen Stadsarkivet. Genom att spåra hur ett av de större svenska kommunala arkiven kommit att förnyas är vårt mål att visa vilka idéer som präglar den svenska arkivsektorn idag och i förlängningen imorgon. För att uppnå vårt syfte ämnar vi arbeta utifrån forskningsfrågorna:

- Hur har Malmö stadsarkiv presenterat sin verksamhet över en 10-årsperiod, i synnerhet vad gäller före och efter flytten till Möllevången? Har framställningen förändrats och i så fall varför?
- Vilka faktorer är grundläggande för att förnyelsen av Malmö stadsarkiv framstår som önskvärd och eftersträvansvärd?

En avgränsning i uppsatsen är att vi har valt att fokusera på det senaste decenniet då vi främst är intresserade av tiden strax innan och efter Stadsarkivets omlokalisering. Vi har dessutom valt att exkludera det arbete som Stadsarkivet bedriver med Arbetarrörelsens arkiv.

Disposition

I detta vårt första kapitel avhandlas inledning, uppsatsens syfte, frågeställningar samt bakgrund vilken inkluderar offentlig arkivsektor i Sverige, svensk kulturpolitik i modern tid, Malmö stads kulturpolitik samt en presentation av Malmö stadsarkiv. I samma kapitel följer även en överblick av tidigare forskning. I kapitel 2 redogörs för de teoretiska grundvalen vilket följs av metodval och empiriskt material i kapitel 3. Vårt resultat och vår analys presenteras i kapitel 4 och består av två delar: *Stadsarkivet* och *Det nya Stadsarkivet*. I kapitel 5 Diskussion och slutsatser återknyter vi till vårt syfte och våra forskningsfrågor samt ger förslag till vidare forskning. Litteratur- och källförteckning återfinns i kapitel 6. Slutligen ligger bilagor i kapitel 7.

Bakgrund

Trender och utveckling inom offentlig arkivsektor

Införandet av arkivlagen (1990:782) som kom att träda i kraft den 1 juli 1991 får anses vara en milstolpe inom det svenska arkivväsendet. Innan dess tillkomst saknades generella regler i lag för den offentliga arkivverksamheten där arkivvården istället reglerades genom olika författningar. För att komma till rätta med ovanstående problematik infördes arkivlagen (Geijer, Lenberg & Lövblad 2013, ss. 61-62).

I lagens 3§ andra och tredje stycke uttrycks att myndigheternas arkiv, vilka främst består av allmänna handlingar, utgör en del utav det nationella kulturarvet. Myndigheternas arkiv ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser:

1. Rätten att ta del av allmänna handlingar
2. Behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, och
3. Forskningens behov

Enligt Stefan Smedberg är förvaring och vård av arkiven en av de främsta uppgifterna för arkivverksamheten (2012). Smedberg menar att detta fortfarande är basala delar i en numera digital tidsålder, där digital information måste kunna lagras på ett korrekt sätt för att finnas tillgänglig och åtkomlig i framtiden (2012).

Både profession och verksamhet inom arkivsektorn har genomgått stora förändringar de senaste decennierna och en mer utåtriktad verksamhet har sedan millennieskiftet i större utsträckning kommit att prägla arkivinstitutionerna, inte minst vad gäller arkivpedagogik (Smedberg 2012). Det senare i kombination med ett ökat intresse för släktforskning har bidragit till att arkiven anpassat sitt arbetssätt för att kunna tillgodose andra och nya användares behov. Således har begreppet forskarservice, som en gång byggts upp för akademiskt skolade, breddats oerhört (Ibid.). Ett påstående som får medhåll av Karin Åström Iko då hon menar att arkivmyndigheterna under 1990-talet kom att få ett större kulturarvsuppdrag och i och med detta ansvar för att "göra arkiven mer åtkomliga för gemene man" och inte till enbart för "företrädare för den akademiska forskningen" (2003, s. 19).

I arkivutredningen *Arkiv för alla*, som påkallades med beslut från regeringen 2000 och som får betraktas som en andra milstolpe för den svenska arkivsektorn, läggs därför stor vikt vid att locka fler besökare, framför allt besökare som tidigare inte besökt institutioner av liknande slag (SOU 2002:78). En av Arkivutredningens visioner är att arkiven ska vara en viktig del i medborgarnas kunskapsinhämtning samt spela en vital roll i den kulturpolitik som förs på nationell och regional nivå. I utredningens inledning står att "ett viktigt syfte med den särskilde utredarens arbete har varit att föreslå åtgärder som underlättar för nya grupper att använda arkiven och förbättrar arkivens tillgänglighet" (SOU 2002:78, s. 19). Nydanande pedagogiska och publika projekt riktade mot nya grupper som "barn, ungdomar, människor med annan kulturell bakgrund än den svenska och människor med funktionshinder" skall vara fokus i satsningar mot att bättre tillgängliggöra arkiven (Ibid., s. 162). Här föreslås att det ska inrättas en arkivpedagog i varje landsarkivsdistrikt som kan vara en vägvisare in till arkivmaterialet, då arkiven inte är lätt tillgängliga för alla (Ibid., s. 162). Den

utveckling som vissa arkivinstitutioner tagit mot att bli mer öppna och synliga i samhället ska i Arkivutredningen stötts och stärkas. Ökad tillgänglighet nås bland annat genom att starka arkivinstitutioner, såsom uttrycks i Arkivutredningen, blir öppna mötesplatser för den breda allmänheten (Ibid., s. 163).

I regeringens proposition 2004/05:124 framhålls vikten av att arkivmyndigheterna fortsätter att arbeta med "att öka intresset för och tillgängligheten till arkivmaterialet" då arkiven är av oerhörd betydelse ur ett demokrati-, kulturarvs- samt forskningsperspektiv (Utbildnings- och kulturdepartementet 2004, s. 7). Att fortsätta utvecklingen mot mer synliga arkivinstitutioner är också något som lyfts fram och ett arbete som är önskvärt att intensifiera (Ibid.). I propositionen understryks likaså betydelsen av arkivpedagogik, som ett medel att nå en yngre och bredare publik.

Att arkivet som institution och verksamhet under ett par decennier nu öppnats upp mot allmänheten jämfört med hur det har sett ut rent historiskt, måste anses som en positiv och välkommen utveckling, inte minst ur den demokratiska aspekten. Malmö stadsarkiv är under direkt påverkan av den kommunala kulturpolitiken med tanke på att det organisatoriskt tillhör Kulturnämnden och Kulturförvaltningen, vilka i sin tur påverkas av den nationella kulturpolitiken som förts och förs idag.

Modern kulturpolitik i Sverige

Den samlade kulturpolitiken i Sverige växte fram under 1900-talets senare hälft och har alltid haft demokratiska värderingar. Det har varit och är fortfarande viktigt att politiken bidrar till att kulturen sprids till hela folket. Kulturpropositionen 1974 har som ett av sina tydligaste mål att verka som en motkraft till kapitalism och kommersialism (Jacobsson 2014, s. 14). Sedan 1990-talets mitt har tongångarna dock skiftat och från att tidigare ha motverkat kommersialismen ses nu näringslivet som en samverkanspartner.

Företagsekonomen Bengt Jacobsson menar i *Kulturpolitik: styrning på avstånd* att han är fascinerad över att kulturen och näringspolitiken nu ska samverka, då det går stick i stäv med den inriktning som kulturpolitiken tidigare har haft (2014 s. 17). Idéerna och tankegångarna är numera att den kulturella näringen kan och bör bidra med att tillföra värde till andra näringar (Jacobsson 2014, s. 83). På så sätt kan kulturen användas på ett kreativt sätt som kan få hjulen att snurra för resten av samhället (Lindeborg 2013). I kulturutredningen som ledde fram till att den dåvarande regeringen lade fram propositionen *Tid för kultur*, finns även ett explicit förslag till att låta kulturpolitiken och näringspolitiken utvecklas och samspela (SOU 2009:16, del 2, s. 193). Kulturutredningen beskriver också hur samspelet mellan näringsliv och kultur kan generera en ökad tillväxt och sysselsättning för "länder, regioner och städer" (Ibid., s. 145). Just den sista betoningen på regioner och städer är viktigt att komma ihåg inför den politik som har förts inom Malmö stad under de senaste åren.

Kulturpolitiken har alltid varit starkt påverkad av strömningar och tongångar inom övrig politisk sfär. Jacobsson menar att den, under de decennier som har gått sedan kulturpolitiken såg ljuset för första gången, mer än något annat politiskt fält har påverkats av de trender som legat i tiden (2014, s. 20). Detta gäller även den filosofi som blir tongivande under 80-talet och som har intensifierats under de decennier som

följt och som i efterhand kommit att kallas för *New Public Management* (NPM). Systemet, som hämtats från den privata sektorn, är ett system för att mäta effektiviteten inom organisationen och fokuserar på ekonomisk input och output (Kann-Christensen & Andersen 2009). Genom mål- och resultatstyrning kan så effektiva organisationer som möjligt skapas liksom objektivitet och rationalitet, vilket är ett syfte med reformationen och något som betraktats som eftersträvansvärt och välkommet (Jacobsson 2014, ss. 94-95).

Anders Johansson instämmer i att det finns en tilltro till managementidéerna som en mer demokratisk struktur vilket beror på att idéerna strävar efter att utmana invanda hierarkier och föredra platta strukturer (2003, s. 18). Ansatsen beror också på att idéerna gör att organisationerna arbetar närmare och mer direkt mot sina klienter eller kunder (Ibid., s. 19). Idéernas mätningar leder också till att det kan riktas krav på myndigheter och institutioner att visa och redovisa vad de arbetar med (Jacobsson 2014, s. 95). Det här blir ett sätt att rättfärdiga kvaliteten inom organisationerna liksom rättfärdiga medelstilldelning vid de årliga budgetprocesserna. Om dessa inte lever upp till de krav som har formulerats blir anslaget troligen mindre kommande år (Ibid., ss. 94-95). Att dessa idéer slagit igenom inom kultursektorn får dock anses underligt eftersom kvalitet inom dylika organisationer ansetts vara svårsmätbar.

NPM har fått kritik eftersom ideologin för in värderingar som kommer från den vinstdrivande privata sektorn i den offentliga (Johansson 2003, s. 19). Det här leder ofta till att "public" tenderar att få ge vika för "management" där styrmodeller och mätningar är i fokus (Ibid.). Utvärderingen som NPM har fört med sig har också frekvent kritiserats på grund av att funktionen tenderar att bli ändamålsenlig. Risker som föreligger är att mätningarna och granskningarna av dessa blir betydelsefulla som skapare av verksamheten (Jacobsson 2014, s. 100). Institutionerna kan i dessa fall lägga stor vikt vid att presentera sin verksamhet noggrant och korrekt samtidigt som dessa mätningar ofta är helt fränkopplade från den egentliga verksamheten. Detta genererar också ofta att institutionerna framställs som framgångsrika i förhållande till mätkriterierna och på så sätt blir utvärderingarna ett självändamål (Ibid.). Den här typen av styrmodeller leder också till att aktiviteter som ser bra ut på papper premieras framför exempelvis kärnverksamhet (Jacobsson 2014, ss. 95-96). Om kulturpolitiken riktar sig mot speciella målgrupper som till exempel barn och unga, ligger det då nära till hands att lyfta fram dessa i verksamhetens redovisning. Det här blir också ett sätt att till högre instans visa upp att den verksamhet som institutionen bedriver är värd de resurser som de tilldelats (Jacobsson 2014, s. 99). Jacobsson menar dessutom att managementidéerna har störst genomslag inom de organisationer "som måste argumentera för att uppfattas som legitima" (2014, s. 102), vilket är viktigt att påpeka i sammanhanget.

Kulturpolitik i Malmö

Malmö kultur nämnd är beslutande organ för kulturfrågor i Malmö stad och har det samlade ansvaret för stadens kulturverksamhet (Kulturnämnden 2016, s. 4). Nämnden bildades 1996 vilket medförde att Konsthallsnämnden, Biblioteksnämnden, Kulturstödsnämnden samt Museinämnden upphörde. Verksamheterna under respektive nämnd kom året därpå att ingå i den nyinrättade Kulturförvaltningen i vilken Malmö stadsarkiv införlivades i april 1999 (Kulturförvaltningen 2016, s. 4).

Malmö stads aktuella kulturpolitik ska förstås i hur Malmös stadsutveckling sett ut i modern tid, något som behandlas i Tove Dannestams avhandling *Stadspolitik i Malmö. Politikens meningsskapande och materialitet* (2009). Efter att på 60-talet varit en blomstrande industristad drabbades Malmö i mitten av 1980-talet av en omfattande ekonomisk kris till följd av bland annat internationell finansiell kris, avindustrialisering av stora och medelstora företag samt utebliven kommunsammanslagning med kranskommunerna (Dannestam 2009, ss. 113-114). Genom skatteutjämningsystem och utökade ekonomiska resurser gavs dock en möjlighet att få stadens ekonomi i balans (Ibid., s. 115). Sedan millennieskiftet har Malmös befolkningsantal stadigt ökat och en industrisektor är numera utbytt mot en tjänstesektor (Möllerström 2011, ss. 18-19). Viktiga milstolpar i Malmös utveckling har bland annat etableringen av Malmö Högskola, satsningen på bomässan Bo01 och anläggandet av Citytunneln varit (Ibid., s. 18).

Dannestam menar att stadens dåvarande ekonomiska kris kom att tolkas som "industristadens kris" och det var därför nödvändigt att arbeta bort ifrån föreställningen om Malmö som industristad (2009, s. 116). Detta öppnade upp för flera diskurser, bland annat upplevelsestaden, kunskapsstaden och den kreativa staden (Ibid., ss. 120-122). Diskursen "Malmö som kulturstad" fick, enligt Dannestam, inte något större genomslag i det tidiga 1990-talet, trots pådrivande kommunalråd (2009, s. 122). Anledningar till det menar hon kan ligga i att kommunen vid den här tiden avsåg sig ansvaret för ett antal kulturinstitutioner eller kom överens med landstinget om delat ansvar. Vidare menar Dannestam att idéer om att stadens ekonomiska utveckling skulle kunna drivas på med hjälp av kultursatsningar ännu inte fanns på kartan (2009, s. 122), något som däremot började avspeglade sig på kulturpolitiken i slutet av 90-talet (jfr SOU 2009:16, del 2, s. 185). Enligt Jacobsson kom argument om att kommuner och regioner borde använda sig av kulturaktiviteter för att marknadsföra sig själva som ett led i detta, vilket skulle kunna främja attraktiviteten i regionen och på så sätt öka tillväxt och sysselsättning (2014, s. 74; Lindeborg 2013). Kulturen kom således att bli värdeskapande på ett marknadsmässigt plan, vilket är viktigt för den kontext som vi befinner oss i. Även i den utredning som regeringen lade fram 2009 finns tankarna med som ett led i kulturpolitiken där hela kapitel 10.4 "Regional tillväxt" ägnas detta. Precis som i tidigare resonemang kommer författarna fram till att "[k]onstnärligt skapande och kulturarv är resurser för socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar regional tillväxt och har en utvecklingsbar potential" (SOU 2009:16, del 2, s. 183).

Vad som är tydligt i det ovanstående är att det finns en tilltro till att den kulturella näringen bidrar med tillväxt och sysselsättning (jfr Jacobsson 2014, s. 84) och in på 2000-talet märks det att Malmö stad anser att kultur och kulturupplevelser spelar en viktig roll i stadsutvecklingen, i den kunskaps- och upplevelseorienterade agenda som då präglar Malmö (Carlsson 2013, s. 15). Så är också fallet idag, år 2017, där Malmös *Kulturstrategi 2014-2020* betonar kulturen som hållbarhetskapande, stärkande och utvecklande för hela staden (Kulturförvaltningen 2015a). Stadens kulturpolitik avser alltså inte längre en avgränsad kultursektor.

Sedan våren 2012 har Kulturförvaltningen på Kulturnämndens uppdrag utformat den idag gällande kulturstrategin, som utarbetats med hjälp av andra förvaltningar, det fria kulturlivet, invånare, högskolevärlden samt regionala aktörer och näringslivet

(Kulturförvaltningen 2015a). Målet är att den senaste handlingsplanen ska bidra till att göra Malmö mer demokratisk och tillåtande samt välkomnande genom konst och kultur. Malmö stad strävar efter att skapa en kulturpolitik som stärker stadens alla delar, utvecklar Malmö samt bidrar till en förbättrad integration (Kulturförvaltningen 2015a). Kulturstrategin godkändes av kommunfullmäktige den 17 juni 2014 och omfattar hela Malmö stads organisation. Sedan hösten 2016 arbetar förvaltningar och bolag med att förverkliga denna handlingsplan som går in i en operativ fas (Ibid.).

Sedan 2016 har Kulturförvaltningen som ett led i kulturstrategin arbetat med etableringen av ett Kulturstråk, som ska binda samman stadens kulturinstitutioner från Centralstationen till Folkets park på en sträcka om sammanlagt 4,5 kilometer (Kulturförvaltningen 2015b). Önskade mål med kulturstråket är bland andra att stärka samarbete mellan kulturinstitutionerna, stärka stadens sociala, kulturella och miljömässiga hållbarhet, "lyfta fram Malmö som en framstående kulturstad" samt "stärka kopplingen mellan kultur och folkhälsa" (Ibid., opag.).

En bidragande orsak till att kulturen i Malmö stad arbetar med att stärka folkhälsan är resultatet av Malmökommissionens rapport *Malmöns väg mot en hållbar framtid: hälsa, välfärd och rättvisa* (Kommission för ett socialt hållbart Malmö 2013). I rapporten konstateras att klyftorna mellan de grupper som har den bästa respektive sämsta hälsan under de senaste årtiondena har ökat påtagligt, trots att hälsan i genomsnitt har förbättrats under samma tid. Skillnaderna anses bero på olika levnadsvillkor och ekonomiska klyftor mellan socialt definierade grupper och i rapporten ger författarna förslag till åtgärder för att motverka den tydliga tendensen (Ibid.).

Trots att skillnaderna i levnadsvillkor har blivit större frågar sig kommissionen samtidigt: "Varför är det inte värre?" (2013, s. 47). Detta eftersom motsättningarna inte är så stora som de borde vara trots de fakta som presenteras. Som en förklaring till detta nämns Malmöns kulturliv och civilsamhälle, som författarna menar fungerar som ett kitt som binder samman människor (Ibid., s. 47). Faktorerna är viktiga och präglar människors hälsa, delaktighet och känsla av sammanhållning. Kommissionen menar att Malmöns rika kulturliv på ett positivt sätt påverkar känslan av sammanhållning och därmed den sociala integrationen, som tydligt kan märkas i Kulturstrategin. Ett centralt begrepp i kommissionens rapport är tillit som bidrar med ökad trygghet, välbefinnande och delaktighet. I rapporten läggs stor vikt vid etablerandet av mötesplatser som ger känslan av delaktighet och därmed stärker tilliten (Kommission för ett socialt hållbart Malmö 2013, ss. 74-77). Lättillgängliga mötesplatser som skapar en faktisk och upplevd delaktighet eftersträvas och sätts som ett mål vid stadsplanering. Goda kommunikationsmöjligheter nämns också som eftersträvävärt eftersom funktionen för mötesplatsen då fungerar överbryggande mellan olika delar av staden (Ibid., ss. 74-77).

Samtliga nämnder präglas av och är ålagda att uppnå de övergripande kommunfullmäktigemålen utifrån vilka nämnderna själva formulerar egna uppsatta nämndsmål som i sin tur styr nämndens förvaltningar och bolag (Malmö stad 2015, s. 5). Nuvarande kommunfullmäktigemål är nio till antalet och inkluderar i tur och ordning att Malmö ska vara "En ung, global och modern stad", "En stad för arbete och näringsliv", "En stad för barn och unga", "En öppen stad", "En stad för alla", "En

trygg och tillgänglig stad”, “En kreativ stad”, “En ekologiskt hållbar stad” och “En stad med bra arbetsvillkor” (Ibid., s. 5).

Malmö stadsarkiv

Malmö stadsarkiv har som tidigare nämnts tillhört Kulturnämnden sedan slutet av 1990-talet då organisationen kom att flyttas över från Stadskontoret. Enligt nuvarande stadsarkivarie Adam Hidestål berodde detta delvis på att Stadskontoret inte önskar bedriva operativa verksamheter, delvis på att när Kulturnämnden och Kulturförvaltningen inrättades sågs en närhet till de övriga kulturinstitutionerna. Även om Stadsarkivet organisatoriskt faller under Kulturförvaltningen ges uppdraget från Kommunstyrelsen, som är Malmö stads arkivmyndighet och där Stadsarkivet är styrelsens verkställande organ. Stadsarkivet är ålagda att under Kommunstyrelsens inseeende vårda och tillhandahålla de handlingar som förvaras på Stadsarkivet, främja tillgängligheten av de allmänna handlingarna, främja forskning och arbeta för en ökad kunskap om arkiv och Malmös historia samt samla in, vårda och tillhandahålla enskilda arkiv som har en betydelse för Malmö stad (Kommunstyrelsen 2010, 4§).

Stadsarkivet förvarar handlingar från 1200-talet och framåt och förvarar både statligt och kommunalt arkivmaterial liksom enskilda arkiv. Malmö stadsarkiv ansvarar också för att förvalta och levandegöra Skånes arbetarrörelses arkiv, som i dagsläget är beläget på Porslinsgatan i Malmö. 1903 öppnades Stadsarkivets portar upp för forskning, något som tidigare inte varit möjligt (Stadsarkivet 2003). Genom åren har Stadsarkivet varit beläget på flera platser i staden och innan flytten till nuvarande adress låg Stadsarkivet på Isbergs gata 13 i Västra hamnen, vilket det gjort sedan 1991 (Malmö stad 2012). På grund av höga lokalkostnader (som följd av den stadsutveckling som ägt rum i Västra hamnen), utrymmesskäl och därtill problem med vattenläckage var det inte aktuellt att förnya det dåvarande hyreskontraktet.

År 2014 kom Stadsarkivet att flytta till Bergsgatan 20, ett stenkast från Möllevångstorget och Folkets park. Den nedlagda tidningen Arbetets gamla lokaler med en nyuppförd tillbyggnad rymmer nu förutom Malmö stadsarkiv, biografen Panora samt kontorsplatser för stadens kulturaktörer (Malmö stad 2012). Invigningen av Stadsarkivet ägde rum den 8 november 2014 och i samband med omlokaliseringen kom Stadsarkivet att omorganiseras och få två enheter: enheten för inre/ytte stöd och enheten för tillhandahållande till vilka två enhetschefer internrekryterades (Kulturförvaltningen 2014). I samverkan med Malmö stadsbibliotek inrättades ett mindre nischbibliotek med inriktning på barn- och ungdomslitteratur, lokalhistoria, serier samt film för att knyta an till de andra verksamheter som bedrivs i fastigheten (Kulturnämnden 2016, s. 35).

I mars 2016 utnämndes Stadsarkivet till Årets Arkiv av fackförbundet DIK, Riksarkivet, Föreningen för arkiv- och informationsförvaltning samt Näringslivets arkivråd. I juryns motivering står att läsa att Malmö stadsarkiv “på några år utvecklats till en angelägen, lättillgänglig och användarvänlig institution” och att omlokaliseringen lett till att arkivet hittat nya målgrupper (DIK 2016). Det är inte enbart arbetet mot att bli en mer öppen arkivinstitution som prisas utan juryn nämner även det ambitiösa arbetet med införandet av e-arkiv och processororienterad arkivredovisning (Ibid.).

I samband med flytten har Stadsarkivet kommit att bredda sin verksamhet. Inspiration till Stadsarkivets nya utformning har bland annat hämtats från Idea stores koncept, något som även Malmö stadsbibliotek har gjort. Idea stores kan kortfattat beskrivas som en kombination av folkbibliotek och lärandecenter förpackat i en design som andas shoppingcenter (Wills 2003). Idea stores finns idag på flera platser i London, ofta i de urbana delarna där en hög andel av socialt utsatta grupper bor. Här har en gedigen satsning genomförts med mål att få fler närboende att nyttja bibliotekets tjänster och bli del av det livslånga lärandet i en slags uppgraderad version, delvis med finansiering från privat sektor (Ibid.). Idea stores nämns även i Malmökommissionens rapport som en inspirationskälla till hur mötesplatser kan skapas och utformas (Kommission för ett socialt hållbart Malmö 2013, s. 77).

Malmö stadsarkiv är numera betydligt synligare i stadsrummet och har antagit ett tydligare publikt uppdrag. Att Stadsarkivet har gjort det är resultatet av en direkt och indirekt påverkan av den bakgrund som ovanstående visat på.

Tidigare forskning

Arkivinstitutionens och professionens utveckling

Arkivvetenskapen är en relativt ung vetenskap och disciplin som i Sverige kom att växa fram i slutet av 1990-talet. Enligt arkivvetaren Anneli Sundqvist har tonvikten inom den arkivvetenskapliga forskningen dels legat på diskussionen om vad arkivvetenskap är och vad denna borde fokusera på, dels på diskussionen vilken kretsat kring rent tekniskt-praktiska problem (2005). För att få en inblick i hur arkivarieprofessionen, liksom arkivet som institution generellt sett förändrats i västvärlden och vart dessa är på väg, presenterar vi nedan tre ur ett förändringsperspektiv representativa arkivvetenskapliga artiklar.

En av de mest tongivande akademikerna inom arkivvetenskapen är Terry Cook som i sin artikel *Evidence, memory, identity and community: four shifting archival paradigms* (2013) diskuterar och problematiserar olika paradigmen som arkivarieyrket genomgått sedan den franska revolutionen fram till de utmaningar som yrket ställs inför idag. Cook ställer frågan vilket ramverk, eller för att uttrycka det med hans ord *paradigm*, som formar hur vi nu ser och i framtiden kommer se på arkiven? Cook vill utforska de delade minnen där arkivarierna i en än mer globaliserad värld måste förhålla sig till en verklighet där människor interagerar mer gränsöverskridande. Det här skapar externa grupperingar i den samhälleliga kontexten, både inom städer och stadsdelar, men också genom sociala relationer med likasinnade på internet. Utvecklingen leder till att nya arkiv och handlingar uppstår som berättar om vår tid men som inte direkt kommer in till arkivinstitutionerna utan stannar hos de som har upprättat dem.

Cook urskiljer fyra olika paradigmen i en exposé som sträcker sig från den förmoderna synen på arkivariens roll där det primära har varit att agera väktare över nationalstatens juridiska bevis. Just bevis (evidence) är den term som Cook väljer att kalla det första paradigmet där arkivarierna ansågs vara opartiska och objektiva i sin roll och i värderandet av det material som sparades (2013, s. 106). Det andra paradigmet minne (memory) varade enligt Cook mellan 1930- och 70-talet, där arkivariens roll var mer av en utvärderare som via sin expertis kunde bedöma vad som skulle bevaras och vad som ansågs värdefullt ur ett forskningsperspektiv, främst då ett historiskt sådant. Det här ledde till att yrkesverksamma oftast var historiskt bildade varför Cook kallar dessa "handmaidens of historians" (2013, s. 107) och var långt ifrån den tidigare objektiva och opartiska hållningen.

Ett tredje och postmodernt paradigm, identitet (identity, s. 109), utvecklas under 1970-talet och råder fram till den ungefärliga nutiden. Arkivarieyrket blir här en identitet och arkivarier experter som via arkivvetenskaplig forskning skapar en legitimitet för yrket. Den vetenskapliga disciplinen hämtar influenser från flera akademiska håll och via postmoderna och kritiska tankar syns en mer restriktiv hållning till sanning, att det inte existerar en objektiv sådan utan snarare många sanningar, röster och perspektiv. Arkivet som institution blir här en mer samhällelig resurs och strategin i bevarandet är att inkludera fler röster eller "the broad perspective of human experience" (Cook 2013, s. 110). Identiteten som arkivarierna etablerar i det fjärde paradigmet, som nu står för dörren, är som den medvetna

medlaren och genom sin expertis som aktiv agent kan avgöra vad som skall bevaras i en alltmer komplex och föränderlig värld. Detta paradigmen benämner Cook för "community" (Cook 2013, s. 113) vilket kan översättas med gemenskap/grupp/sammanhållning et cetera, samtliga värda att nämnas i sammanhanget. Nya samhälleliga och kommunikativa verkligheter existerar och via internet kan vem som helst vara författare, förläggare, filmskapare och/eller arkivarie. Det här för även med sig att nya grupperingar figurerar, som ligger utanför det rent statliga eller direkt närliggande, vilka skapar sina egna handlingar och arkiv för den egna rörelsens agenda. Cook menar att det i den opinionen som nu råder bör arkivarier kliva ner från sin roll som experter med kontroll och makt för att istället dela med sig av och sprida sin kunskap i ett vidare sammanhang. Det här gäller både de grupperingar som existerar via internet och utanför, för att det material som finns här är så stort att inte ens en bråkdel av det skulle rymmas i arkiven. Samtidigt är detta ett oerhört viktigt material som sammanfattar den samtid som vi nu lever i. Cook menar därför att arkivarier nu måste vara "mentors, facilitators, coaches, who work in the community to encourage archiving as a participatory process shared with many in society" (2013, s. 114) för att bevara viktig information för framtiden på arkivens skapares villkor och inte på arkivens eller arkivariens villkor.

Den europeiska arkivsektorns stora förändring över de senaste 30 åren kan enligt Lajos Körmندی beskrivas med ett fåtal ord: "popularisation, transparency, openness, market approach, media culture and information-centricity" (2007, s. 167). I artikeln *Changes in archives' philosophy and function at the turn of the 20th/21st centuries* menar han att förändringen av filosofin och funktionerna under de senaste 20-30 åren är dikterade av samhället. Fred, demokrati och frihandel har varit dominanta idéer under senare hälften av 1900-talet där demokratiska värderingar baserade på idéer om jämlikhet och individuell frihet stått i fokus. De senaste 30 åren har dock kommit att präglas mer av ekonomi och en frihandelsretorik med transparens som ett ledord, vilket också har lett till globalisering och informationssamhället. Arkiven har via utvecklingen tvingats till anpassning och efter att ha varit stängda institutioner har dessa nu anammat mer öppna värderingar. Via främst släktforskning har arkiven blivit mer folkliga och populära vilket Körmندی menar lett till en popularisering, som dels berott på en alienering skapad av ny media och internet men också lika mycket varit en direkt demokratisk påverkan (2007).

Med transparens och öppenhet som ny filosofi har arkiven anpassats till att förenkla för användarna med linjer som öppenhet och medborgarnas rätt till information. Detta har berott på två saker: dels krav från medborgarna och dels som ett led i konkurrensen om finansiella resurser, där det senare har inneburit att marknadsföring blivit nödvändigt. Dessa krav har även fört med sig att arkiven satsat på populära publikationer, utställningar och öppet hus-verksamhet. Marknadsanpassningen som kom i slutet av 1900-talet har lett till att institutionerna nödgats tänka mer kostnadseffektivt och att mer förtjänstfulla projekt premierats. Mediakulturen har inneburit att satsningar på populära nutida fenomen lyfts upp i utställningar och publika satsningar. Likaså har internet bidragit till att användarna förväntar sig information snabbt och enkelt, varför arkiven mer och mer fått använda sig av internet för att kunna vara konkurrenskraftiga i sin samtid. Samtliga ovanstående förändringar har alltså arkivet tvingats förhålla sig till för att anpassa sig och visa på sin relevans i samtiden. Körmندی lyfter slutligen ett varnande finger angående den

utveckling han spårat där han menar att anpassningen inte får ske till vilket pris som helst och att arkiven inte får ge upp sina klassiska värderingar som värdera, bevara, tillgängliggöra och förvalta. Det får heller inte leda till ogynnsamma kompromisser, och Körmeny avslutar med orden: "There are basic values like professionalism or dignity that we have to keep at any price" (2007, s. 176).

En artikel värd att nämnas i sammanhanget är också *Towards an archival critique: Opening possibilities for addressing neoliberalism in the archive field* av Marika Cifor och Jamie A. Lee (2017). Författarna konstaterar att nyliberalismens grepp över världen är totalt, något som är uppmärksammat och delvis utforskat inom biblioteks- och informationsvetenskapliga (B & I) fältet, men ännu inte i arkivsektorn. Termen nyliberalism kan beskrivas som ett maximerande av friheten hos individen, hos entreprenörerna tillika det privata ägandet och den fria handeln. Utifrån den politiska styrningen kommer det till uttryck i en rationalitet i vilken allt är ekonomiserat och styrt med ekonomiskt mätbara data. Författarna vill därför medvetandegöra yrkesverksamma inom fältet om de verkningar som nyliberalismen har på världen i stort, hur det ytrar sig inom arkivvärlden och ta fram ett sätt att kritisera detta. Cifor och Lee hävdar att arkiven alltmer är satta under marknadsanpassade mätinstrument och är skötta med tekniker och praxis som härstammar från marknaden trots att arkiven oftast inte är vinstdrivande institutioner. Författarna pekar på den sociala rättvisan som hörnstenen framför andra inom arkivvärlden; att alla människor är lika värda och att alla har rätt till information om samhället. Överträdelser mot detta måste kontinuerligt och konstant uppmärksammas och konfronteras. Inom bibliotekssfären har trenden varit förändring med nyliberala idéer som välkomnats som självklara av biblioteken men som kritiker och forskare inom B & I-fältet hävdar förminskar det demokratiska ansvaret gentemot samhället i och med att trender och filosofier från marknaden anammas. Att förändra biblioteken genom att omfamna företagets retorik och modeller kommer inte att rädda dessa utan enbart förändra biblioteken till något annat (Cifor & Lee 2017).

Författarna fortsätter resonemanget och menar att arkiven sedan en tid på ett liknande sätt har inkorporerat nyliberala idéer och mätningar som ett sätt att effektivisera och skapa vinst. Cifor och Lee beskriver vidare hur detta tagit sig uttryck vid National Archives i USA som räknar på enheter och produkter som lämnats ut till de kunder som varje dag besöker institutionen och att detta skapar en kundservice baserad på den privata sektorns dito. Marknadsanpassningen leder också till att databaser med arkivmaterial privatiseras och hamnar bakom betalväggar vilket inte gynnar demokratiska värderingar och tankar, utan snarare ett fåtal utvalda som har de ekonomiska förutsättningarna. I synnerhet drabbar trenden det som kallas community archives, vilket kan liknas vid de enskilda arkiven. Dessa arkiv riskerar nu att decimeras eller helt försvinna i och med att de är helt beroende av statliga medel och publikt stöd som reduceras på grund av marknadsanpassningen. Cifor och Lee (2017) avslutar sin artikel med en uppmaning om vaksamhet till yrkesverksamma inom arkivvärlden i Nordamerika. Författarna önskar se att arkivarier kontinuerligt ifrågasätter och kritiserar vad som bevaras och finns bevarat och representerat i arkivens samlingar för att inte riskera en ensidig historia helt utan motpolar (2017).

Ovanstående artiklar har för avsikt att ge en fond till den anpassning som både arkivinstitutionerna och arkivarieyrket nu står inför. Artiklarna ger på det sättet en

grund för att i sin tur förstå den utveckling samt förändring som Malmö stadsarkiv har genomgått under de senaste åren.

Folkbiblioteket i förändring

Hur de senare årens kulturpolitiska idéer och styrmetoder har påverkat kulturinstitutionerna har behandlats bland annat inom B & I-vetenskapen, men sparsmakat inom det arkivvetenskapliga fältet och särskilt i en svensk kontext. I och med detta har vi breddat vårt forskningsfält och inkluderar annan forskning utöver den arkivvetenskapliga. Den utveckling folkbiblioteket som institution genomgått kan i viss mån ge en uppfattning om var inspiration hämtats i förnyelsearbetet av Stadsarkivet.

Nanna Kann-Christensen och Jack Andersen undersöker i artikeln *Developing the library. Between efficiency, accountability and forms of recognition* hur biblioteket mer kommit att influeras av NPM, bland annat genom att analysera den danska bibliotekslagen (2009). Författarna menar att precis som andra institutioner behöver biblioteken förändras som ett svar på samhällsliga förändringar och just hur detta tar sig uttryck är av största vikt. Kann-Christensen och Andersen ser dock en fara när biblioteken anammar ett mer nyliberalt synsätt och orienterar sig mer mot en rådande ekonomisk diskurs, istället för att undersöka vad de kan och borde erbjuda samhället. Fokus bör enligt författarna ligga på bibliotekets uppdrag “the content and the context” och inte på effektivitet och marknadsföring, så som den ekonomiska diskursen visar sig idag (2009, s. 210). Författarnas ambition är att spåra NPM i den danska bibliotekslagen från 2000. Som Kann-Christensen och Andersen skriver tenderar “public policy” att innehålla spår från olika ideologiska traditioner, från vilken den danska bibliotekslagen inte utgör undantag. Här kan bland annat socialdemokratisk ideologi spåras likväl som NPM, framför allt i 20§ vilken berör kommersiella tjänster tillhandahållna av biblioteken. Paragrafens införande möjliggjorde att biblioteken kunde börja ta betalt för särskilda tjänster “of a more extensive character than lending and normal use” vilket på så sätt genererade en intäkt (Kann-Christensen & Andersen 2009, s. 213). Via detta blir den ekonomiska diskursen synlig, vilken går hand i hand med NPM-filosofin men stick i stäv med den ideologi på vilken folkbiblioteken har grundats. Författarnas förslag på vilken riktning folkbiblioteken bör ta istället för att falla in alltmer i ett NPM-tänk, är att mer anamma de klassiska värderingar som demokrati, identitetsskapande och inkludering.

Dorte Skot-Hansen, Casper Hvenegaard Rasmussen och Henrik Jochumsen beskriver i sin artikel *The role of public libraries in culture-led urban regeneration* från 2013 hur folkbiblioteken i allt större utsträckning kommit att bli en del av marknadsföringen av städer och anpassats utifrån detta gällande exempelvis design, varumärke och funktion. Författarna konstaterar att “the clock cannot be turned back [...], the time of the quiet library with the all-knowing librarian is over” (2013, s. 17). Biblioteket som institution kan här bidra till stadens publicitet genom att fungera som en ikon (icon), ett landmärke (placemaker) eller en innovativ och hållbarhetskapande mötesplats (community vitalization) (Ibid., ss. 10-13). Skot-Hansen, Hvenegaard Rasmussen och Jochumsen poängterar dock att dessa “roller” inte bör betraktas som absolut fasta utan de kan överlappa varandra. Som ikon kan folkbiblioteket bidra till att förändra eller stärka stadens image, under förutsättning att den erbjuder något mer än sina estetiska kvaliteter. Folkbiblioteket som ett landmärke kan betraktas som ett

kulturellt ankare vilket bidrar till en urban mångfald, och som “community vitalization” bidrar folkbiblioteket till att skapa en lokal identitet, initiera innovation, kreativitet och samarbeten (Skot-Hansen, Hvenegaard Rasmussen & Jochumsen 2013). Det senare har enligt författarna också kommit till som ett sätt att handskas med sociala och ekonomiska utmaningar, bland vilka de nämner Idea stores och stadsområdesbiblioteket Garaget i Malmö som exempel. Ofta ses denna typ av bibliotek som icke-traditionella. Både Garaget och Idea stores har omprofilerats kraftigt och har kommit att bli ett nytt varumärke som ska attrahera nya användare, vilket varit lyckosamt i Idea stores fall gällande besökare och samhällsengagemang. Gemensamt för samtliga strategier är att de på olika sätt experimenterar med hur biblioteket kan öppnas upp och förändras. Om samlingarna tidigare var i fokus är det nu snarare kreativitet och samverkan som är ledord i folkbibliotekens utveckling. Detta är dels ett svar på den kulturpräglade stadsutvecklingen likväl något som präglar densamma vilket ger folkbiblioteken en ny legitimitet, vilket är ett måste för att överleva i en digitaliserad och global värld (Skot-Hansen, Hvenegaard Rasmussen & Jochumsen 2013).

Folkbibliotekets utveckling har medfört att det stundom framställs som “den tredje platsen”, ett begrepp myntat av urbansociologen Ray Oldenburg i hans verk *The Great Good Place* (1989). “Den tredje platsen” är distinkt skilt från hemmet och arbetsplatsen, därav benämningen tredje plats och karaktäriseras bland annat av hög tillgänglighet, att den är inbjudande, håller låg profil och att den präglas av en informell och lättsinnig stämning (Oldenburg 1989, ss. 20-42). Hur folkbiblioteket kan utvecklas till att bli “den tredje platsen” berörs i artikeln *Libraries with lattes: the new third place*, författad av Cathryn Harris (2007). Författaren menar liksom Kann-Christensen och Andersen (2009) att biblioteket som kulturinstitution rört sig långt bort från rollen som enbart en bevarande och kunskapsförmedlande institution, genom att delvis anamma privata aktörers tänk. Harris framhäver bibliotekets roll som en brobyggare i samhället och mellan samhällsgrupper och individer, vilket hon menar bidrar till ett ökat socialt kapital och till ett tilltagande samhällsengagemang. För att öka bibliotekets attraktionskraft och bli “den tredje platsen” måste institutionen även anamma ett konsumentperspektiv och utöka möjligheten för social interaktion. Som artikelns titel avslöjar föreslår Harris att detta kan åstadkommas genom att bland annat integrera en caféverksamhet i biblioteket, vilket hon menar signalerar en välkomnande och öppen miljö (Harris 2007). Likaså är det av vikt att folkbiblioteket är och utvecklas till att bli “destinations of choice, and not just a place” för att förbli relevant och hållbar (Ibid., s. 148). På så sätt blir institutionen också en värdig konkurrent mot kommersiella aktörer som också gör anspråk på att vara tredje platser.

I artikeln *Is the library a third place for young people?* författad av Hui Lin, Natalie Pang och Brendan Luyt försöker författarna få en djupare förståelse av ungas användande av biblioteket, genom att förhålla sig till biblioteket som en tredje plats (2015). Att förstå barn och ungas upplevelser och åsikter om biblioteket som plats gör att deras önskemål bättre kan tillgodoses och mötas, varför Lin, Pang och Luyt menar att denna forskning är viktig och efterfrågad (2015). Författarna har genomfört en fallstudie i Singapore och kommer fram till att Jurong Regional Library som är föremål för deras studie enbart lever upp till ett fåtal av Oldenburgs kriterium för att få anses vara “den tredje platsen”. Dessa inkluderar att vara en neutral plats dit

besökarna känner sig bekväma och kan komma och gå som de själva önskar, att biblioteket karaktäriseras av en hög tillgänglighet samt fungerar som en "leveler" där "people are able to break out of the boundaries of their social circles to interact with others" (Lin, Pang & Luyt 2015, s. 149). "Others" i det här sammanhanget innebär grupper utanför sin egen sociala krets, något som är direkt jämförbart med de mötesplatser som Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö efterfrågar (2013). Med den sociala interaktionen som då äger rum samhällsgrupper emellan innebär att biblioteket blir en inkluderande och jämställd plats. Då biblioteket inte lever upp till flera av Oldenburgs andra kriterium menar Lin, Pang och Luyt att biblioteket inte helt och fullt kan betraktas som "den tredje platsen", något som de menar kanske inte heller är eftersträvansvärt (2015). Författarna konstaterar att folkbiblioteket har en stark betydelse för unga på flera plan. Det är således viktigt att folkbiblioteket gynnar de olika betydelser som biblioteket har för sina användare och på så sätt fortsätter vara en relevant och engagerande plats (Lin, Pang & Luyt 2015).

De fyra artiklar vi har presenterat har gett en överblick av vilka faktorer som bidragit och bidrar till att förändra institutionen folkbiblioteket, faktorer som också påverkar hur Stadsarkivet förändrats.

Malmö kulturinstitutioner och förnyelse

För att få en inblick i hur kulturpolitik har bedrivits i Malmö med fokus på de kulturinstitutioner som finns inom kommunen och på så sätt kunna positionera vår studie, väljer vi här att lyfta in fler röster.

En uppsats som är relevant för vår studie, och som vi dessutom har hämtat inspiration från, är Pernilla Depontes masteruppsats *Stadsarkiv i ny kostym* från 2016. Hon lyfter fram åsikter och attityder hos de anställda vid Stockholm respektive Malmö stadsarkiv, gällande de utåtriktade satsningar de båda arkivinstitutionerna genomfört de senaste åren. Samtliga informanter i Depontes studie ser ett stort värde i att nå ut till nya målgrupper men däremot går åsikterna och upplevelserna isär vad gäller hur respektive stadsarkiv har bedrivit denna satsning. De båda arkiven har arbetat med liknande förnyelsearbete för att locka en bredare publik, men som Deponte konstaterar har Malmö stadsarkiv mer kommit att ta klivet mot en kulturarvsinstitution då det mindre nischade biblioteket fått flytta in i lokalerna. På så sätt har arkivet "öppnat upp för en bredare allmänhet dit alla är välkomna oberoende social status, intresse för arkivet, ålder eller ursprung" (Ibid., s. 49).

Att arkivet förvandlats till en öppen mötesplats har enligt flera informanter vid Malmö stadsarkiv inneburit en kvalitetsförsämring då de anser att arkivet har kommit i skymundan (Deponte 2016, s. 50). Stockholm stadsarkiv har, genom bland annat en ombyggnation av publika lokaler och en utökad programverksamhet, på ett par år kraftigt ökat sitt besökarantal och på så vis kunnat uppfylla det uppdrag från Stockholm stad om att stärka sin karaktär som publik institution. Det har däremot inte varit ett uttalat mål att Stockholms stadsarkiv ska vara en mötesplats för allmänheten (Ibid., s. 13, 36). Depontes uppsats är en av få som behandlar kommunarkiv och utåtriktade satsningar som innebär mer än renodlad arkivpedagogik eller evenemang under Arkivens dag. Där Deponte blickar mot hur dessa utåtriktade satsningar kommit att påverka professionen, undersöker vi istället vilka idéer och ideologier som ligger till grund för förändringen av Stadsarkivet.

Hanna Carlsson har som tidigare nämnts undersökt Malmös kulturpolitik ur Stadsbibliotekets perspektiv i sin avhandling *Den nya stadens bibliotek: Om teknik, förnuft och känsla i gestaltningen av kunskaps- och upplevelsestadens folkbibliotek* (2013). Hon menar att det nya Stadsbiblioteket kom till som ”ett svar på lokalpolitiska önskemål” med en strävan mot att utveckla och intensifiera verksamheten hos Stadsbiblioteket (2013, s. 11). Bakgrunden till de lokalpolitiska målen kan härledas till en för folkbiblioteken föreställd kris och i senare led till en identitetskris. Förklaringar till denna kris har sökts i ”samhällsgenomgripande förändringsprocesser, som på olika sätt utmanar folkbibliotekets traditionella verksamhet och uppdrag som kultur- och bildningsinstitution” (Carlsson 2013, s. 12). Carlsson menar vidare att den föreställda krisen för med sig en oro om att hamna på efterkälken och att riskera att bli en institution som saknar relevans (2013, s. 12). Här behövs därför strategier som är påverkade av det postmoderna samhällets ökade fokus på individen, och i och med detta också ett mer användar- och kundorienterat folkbibliotek (Ibid., s. 13), något som kan skönjas i Stadsarkivets förvandling.

Carlsson beskriver också progressionen som införandet av New public management har inneburit på den offentliga förvaltningen. Hon menar bland annat att på grund av att kulturinstitutionerna nu ”bedrivs i enlighet med marknadsanpassade principer” (2013, s. 13) befinner sig biblioteket i en konkurrenssituation med andra kulturinstitutioner om medelstildelning. För att kunna visa på sin relevans och sin nytta för samhället måste biblioteken nu visa siffror i kontrollerbara och kvantifierbara mål där relevansen på det här sättet kan mätas och kontrolleras. Carlsson pekar också på hur kulturpolitiken i Sverige under de senaste åren har underordnats mer generella politiska målsättningar där ekonomisk tillväxt är i fokus (2013, s. 14), vilket i sin tur kommer sig av 2009 års Kulturutredning. Som ett sätt att anamma och bidra till den ekonomiska tillväxten i resten av samhället har kulturinstitutionerna nu anpassat sig till en mer upplevelseinriktad verksamhet (Carlsson 2013, s. 14). Samtidigt existerar också framställningen av folkbiblioteket som en mötesplats, där möten, samtal och debatt mellan olika samhällsgrupper äger rum. Som en aktör med låga barriärer blir folkbiblioteket en aktiv part i ”revitaliseringen av det demokratiska samhället” (Carlsson 2013, s. 51). Mötesplatsen ses också ingå i den upplevelseinriktade verksamhet som Carlsson beskriver, där folkbiblioteket beskrivs som ett offentligt vardagsrum eller som den tredje platsen (2013, ss. 51-52). Malmös förnyade Stadsbibliotek är därför direkt påverkad av kulturpolitiska mål där fokus ligger på förändring för att kunna legitimera sin verksamhet. Här anar vi en likhet med det skifte som har skett på Malmö stadsarkiv, där fokus tydligt ligger på förnyelse och att bli en institution med bredare uppdrag, för att kunna legitimera sin verksamhet i en ny kontext.

Ytterligare ett exempel på Malmö Kulturnämnds förändringsvilja är stadsrådesbiblioteket Garaget, beläget i stadsdelen Sofielund, som nämns i artikeln författad av Skot-Hansen, Hvenegaard Rasmussen och Jochumsen (2013). Garaget invigdes 2008 och är föremål för Maria Nilssons masteruppsats i Biblioteks- och informationsvetenskap (*O)möjligheternas plats?* (2008). I den av Nilsson genomförda diskursanalytiska studien diskuteras Garaget utifrån en etablerad bild som varit allmänt rådande inom svensk biblioteksfär, vilken är den mellan det mer marknadsanpassade perspektivet och det mer socialt ansvarstagande perspektivet.

Nilsson menar att Garaget på helt rätt sätt belyser den problematik som detta för med sig. Författarens syfte är att karaktärisera Garagets diskurs, dels genom att undersöka hur kategorier som användare, behov och vision gestaltas utifrån Garaget som projekt, dels genom hur Garaget är relaterat till diskursen folkbiblioteket. Nilsson utgår ifrån att Garaget tillsammans med liknande postmoderna folkbiblioteksfenomen som Idea stores i London och Dieselverkstaden i Stockholm har antagit ett mer marknadsanpassat tankesätt och med New public management-idéer utvecklats till att bli ytterligheter inom ett mer kundanpassat skifte (2008). Nilsson kommer bland annat fram till att hos Garaget går de tidigare så disparata perspektiven, marknadsanpassat kontra socialt, hand i hand på grund av att man på ett lyckligt vis artikulerat element från båda världar (2008, s. 54). Detta beror till stor del genom att etablerandet av elementet *Möjligheter* som enligt hennes analys är en flytande signifikant och därigenom kan relateras till båda världar, något som gör det kompatibelt med en NPM-diskurs (Nilsson 2008, s. 55). Begreppet folkbibliotek blir enligt författaren också flytande på grund av att Garaget enligt dem själva är allt vad de traditionella folkbiblioteken inte är, men trots allt måste förhålla sig till begreppet och därav anamma att Garaget är *Framtidens folkbibliotek* (Ibid.).

Ovanstående röster visar på att kulturinstitutionerna i Malmö stad tydligt måste anknyta till Malmös medborgare genom det sätt som både Garaget, Stadsbiblioteket och Malmö stadsarkiv har beskrivit sig själva. Tydligt är också att en förändring varit nödvändig för att anses vara relevanta och nå ut till den tilltänkta "nya" målgruppen.

2. Teori

Då vi vill undersöka den förändring som Malmö stadsarkiv har genomgått de senaste åren har vi valt att belysa detta genom både nyinstitutionell och skandinavisk institutionell teori eftersom forskare inom dessa vetenskapliga inriktningar fokuserat mycket på hur och varför förändring av organisationer eller institutioner sker.

Självva begreppet institution är brett och kan innefatta alltifrån en handskakning, ett äktenskap, statliga och offentliga föreningar eller andra sammanslutningar. Inom organisationsteorin kan institution förstås som ett mönster för kollektivt handlande (Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, ss. 287-288). Då kulturinstitutionen Malmö stadsarkiv är föremål för vår forskning följer det sig naturligt att betrakta begreppet *institution* utifrån ett rumsligt förhållningssätt. I Lars-Eric Jönsson, Anders Persson och Kerstin Sahlins bok *Institution* är en institution som plats "särskilda rum avsedda för särskilda aktiviteter" (2011, s. 51). Här görs en grov uppdelning mellan rum "avsedda för problematiska sociala kategorier", exempelvis ett fängelse eller ett sinnessjukhus, och ett rum avsett att förmedla och producera kunskap, exempelvis ett museum eller liknande (Ibid., s. 51). Malmö stadsarkiv måste anses tillhöra den senare kategorin.

Nyinstitutionell teori

Den institutionella organisationsteorin går tillbaka till 1800-talets institutionella teorier men har enligt Jönsson, Persson och Sahlin utvecklats mycket framför allt de senaste decennierna (2011, s. 97). Nyinstitutionell teori kom att lanseras i samband med att Walter W. Powell och Paul J. DiMaggio utgav boken *The new institutionalism in organizational analysis* 1991 och kom därmed att ställas i kontrast mot vad de kallade den gamla institutionella teorin (Ibid. s. 95).

Nyinstitutionell teori är en vidareutveckling av den tidiga institutionella teorin och studerar framför allt vilken påverkan samhället och organisationsfältet har på den enskilda organisationen (Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, s. 286, 292). Här ligger fokus på organisationsstrukturer, de processer som äger rum inom ett visst fält samt varför homogenitet syns inom särskilda praktiker (Ibid., s. 292). Att organisationer inom samma fält tenderar att likna varandra kallas isomorfism och kan uppstå på olika sätt. DiMaggio och Powell skriver i *the Iron Cage revisited* (1983) att tvingande isomorfism (coercive isomorphism) uppstår genom formellt och informellt tryck från de organisationer som på olika sätt påverkar organisationen ifråga. Vad som influerar organisationen kan exempelvis inkludera lagstiftning eller annan politisk påverkan, eller vara ett svar på samhälleliga förändringar och förväntningar. En annan typ av isomorfism uppstår när en organisation väljer att imitera en annan

liknande organisation, vilket författarna benämner imiterande isomorfism (mimetic isomorphism). Vad som driver denna är en osäkerhet och som DiMaggio och Powell hävdar är “uncertainty [...] also a powerful force that encourages imitation” (1983, s. 151). Genom imitation får den imiterande organisationen samma legitimitet som den organisationen som står som modell (Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, s. 297). Vid normativ isomorfism (normative isomorphism) bidrar en ökad professionalisering till en homogenitet inom organisationsfältet genom att yrkesverksamma delar likartade utbildningsbakgrunder och på så sätt bidrar till att upprätthålla vissa normer (DiMaggio & Powell 2013). Normativ isomorfism skapas också genom yrkesnätverk vilket bidrar till att kunskap och idéer sprids inom det egna nätverket (Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, s. 297). Organisationsfältet skapas, begränsas och utvecklas genom interaktion organisationerna emellan och genom de föreställningar som präglar fältet (Jönsson, Persson & Sahlin 2011, s. 93).

Skandinavisk institutionell teori

Skandinavisk institutionell teori har vuxit fram ur både institutionell och nyinstitutionell teori, främst den senare. Här anses organisering vara en kombination av stabilitet och förändring. Till skillnad från de andra inriktningarna görs ofta fältnära studier då intresset mestadels ligger på organiseringens praktik (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 111). Det är framför allt idéspredning och förändring av organisationer som har intresserat forskare inom denna teori (Jönsson, Persson & Sahlin 2011, s. 101). Förändring betraktas här inte som något oproblemiskt, exempelvis kan det vara svårt att åstadkomma förändring när en organisation “är relativt fast i sina rutiner”, varför en genomgripande reform kan vara svår att genomföra då det ”krävs att alla deltar aktivt, framför allt de som ska reformeras” (Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, s. 304). Mindre förändringar som sker kontinuerligt behöver dock knappt märkas av då dessa är en anpassning gentemot omgivningen eller är i linje med organisationens identitet, exempelvis som svar på tekniska förutsättningar eller rådande politiska situation (Ibid., s. 305).

Barbara Czarniawska och Bernward Joerges menar att organisationer inom ett och samma fält ofta genomför liknande förändringar vid ungefär samma tidpunkt (1996, s. 16). Anledningar till detta förklaras genom att idéer, som på något sätt materialiseras exempelvis genom att förvandlas till ett objekt eller till en handling, sprids, fångas upp, modifieras och sprids vidare i sin omarbetade form (Ibid.; Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, s. 306). Förändring i en organisation äger rum när organisationen ifråga behöver lösa olika problem och tar därför in de idéer som är trendiga och på modet (Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, s. 306). Det krävs dock att idén är någorlunda känd sedan tidigare; en helt främmande idé kan däremot ta lång tid att implementera menar Czarniawska och Joerges och fortsätter: “an idea cannot catch on unless it already exists for some time in many people’s minds as a part of a master-idea in a translocal space/time” (1996, s. 36).

En förändringsprocess kan göras begriplig genom de inom teorin myntade begreppen *imitation* och *redigering*. Enligt Kerstin Sahlin-Andersson kan det vara en identitetskris som ligger bakom att en organisation ifråga imiterar en annan organisation inom samma sfär (1996). Guje Sevón menar likaså på att det är en

osäkerhet på den egna identiteten och avsaknad av tillit till sin egen erfarenhet som medför att det är tryggare för en organisation att imitera en liknande aktör (1996). Klara Tomson poängterar dock att de aktörer som identifierar sig som lika inte nödvändigtvis behöver arbeta med precis samma sak (2011). Hon menar snarare att detta inte hindrar den imiterande organisationen att anamma de idéer som burits fram av någon annan inom liknande fält. Reformerna eller nya arbetssätt eftersöks när organisationen ifråga upplever att det finns någon typ av problem, alltså när det existerar ett glapp mellan realitet och mål, vilket uppstår i en jämförelseprocess med andra organisationer (Sahlin-Andersson 1996).

Vid en imitationsprocess eftersöks enligt Sahlin-Andersson idoler och hon konstaterar: "Often, when reforms, new models for planning and managing and the like are introduced in organizations, the actors who introduce the models refer to others' experiences, evaluation or effects. Those experiences are often described as successes" (1996, s. 70). Att ta lärdom av och genom andras erfarenheter kan mycket väl vara en god strategi, likväl som det kan resultera i andra oväntade resultat (Sevón 1996). Vad som varit ett framgångsrikt koncept för en organisation behöver alltså inte innebära detsamma för den imiterande organisationen (Sahlin-Andersson 1996).

Imitation behöver inte heller innebära att ett visst koncept till fullo anammas, utan kan ta sig uttryck i en slags översättningsprocess där enbart vissa utvalda delar av konceptet "lånas". Denna översättningsprocess ska inte förstås som en konkret översättning, utan snarare att något sätts över i en ny kontext vilket bidrar till att aktörer inom ett organisationsfält blir både homo- och heterogena (Sevón 1996). Olika olikheterna som växer fram beror på att det existerar ett visst avstånd mellan organisationen som imiteras och den aktör som imiterar (Eriksson-Zetterquist, Kalling och Styhre 2015, s. 307). I detta avstånd finns ett utrymme för att anpassa idéer eller handlingar till den egna kontexten och de lokala förutsättningarna som råder (Sahlin-Andersson 1996). Det är i detta stadium som själva redigeringen sker.

Imitationsprocessen är ständigt pågående och genom vilken idéer, erfarenheter och praktiker sprids och transformerar organisationsformer, organisationsfält samt idéer och mentaliteter. Eriksson-Zetterquist, Kalling och Styhre lyfter fram att trender och idéer endast är aktuella under en viss period (2015, s. 307). När en trend däremot blir för utbredd och allmän kan inte organisationerna särskilja sig från mängden och strävan efter att vara unik kommer således att bidra till att organisationen överger trenden till förmån för en annan, det vill säga att trenden deinstitutionaliseras (Ibid., ss. 307-308).

I vår analys tar vi fasta på de begrepp utifrån de tendenser som vi i ovanstående redogjort för med utgångspunkt i vårt teoretiska ramverk. I kapitlet Resultat och analys lokaliserar vi olika strukturer i Stadsarkivets reformeringsarbete där ramverket med begrepp fungerar som ett hjälpmedel och tolkningsverktyg för den analytiska processen. Teorin hjälper också till att skapa en logik i det resultat som vi har lokaliserat i vårt empiriska material.

3. Metod och material

Textanalys

Den metod som vi i vår uppsats använt oss av är till stor del textanalys, där vi utgår ifrån de texter som Malmös stadsarkiv, Malmö kulturförvaltning och Malmö kulturnämnd producerat under en 10-årsperiod och som presenteras i stycket *Val av textmaterial*. Texter påverkar enligt Kristina Boréus samhället och hur vi ser på det samma, varför det finns skäl till att i kvalitativ forskning bedriva textanalytiska studier (2011). Texter kan studeras utifrån att de redogör för "rådande föreställningar och relationer i ett samhälle" och de produceras i olika sammanhang och tillhör olika genrer (Ibid., s. 132). De texter som vi kvalitativt har närläst ligger nära det som Lennart Hellspång benämner som "brukstexter" som enligt hans definition är "texter med praktiska eller teoretiska syften i motsats till estetiska" (2001, s. 13). Vi har även använt oss av en textanalytisk metod för att kunna bringa ordning i den stora mängd empiriska material som vi har haft till vårt förfogande och genom detta skapat ett ramverk för att finna struktur.

Ideologikritik

Eftersom vi utgår från det kulturpolitiska fältet med de strukturer och idéer som finns inom detta behöver vi en textanalytisk ingång som kan blottlägga idéer i de texter som vi analyserar. Vår textanalytiska infallsvinkel ligger nära kritisk ideologianalys där ideologi ska förstås som "en helhet av mer eller mindre tydliga föreställningar och värderingar som präglar hur vi ser på människan, samhället och världen" (Hellspång 2001, s. 131). Vad som är viktigt att ta med sig när ideologikritik diskuteras är att det inte innebär kritik i det avseendet att blir ett avståndstagande (Ibid, s. 132.). Det handlar alltså inte om att kritisera i den bemärkelsen utan snarare om att blottlägga underliggande meningar, att medvetandegöra en undertext (Eng 2014, s. 1), genom att tillföra en kontext som i det här fallet är en kulturpolitisk dito.

Utgångspunkten för metoden är också att undersöka ideologisk förändring (Bergström & Boréus 2012), vilket sammanfaller väl med vårt syfte samt vårt teoretiska ramverk. Johansson menar att det bakom retoriken och styrmodellerna, som numera finns inom den offentliga förvaltningen, döljs nya sätt att styra som ersätter de tidigare demokratiska centralistiska styrsystemen (2003, s. 16). I den undersökningen som vi genomför ämnar vi därför blottlägga och synliggöra de nya sätt att styra som Johansson beskriver, genom att tillämpa den ideologikritiska metoden.

Ideologikritik som textanalytisk metod arbetar således med att exponera de ideologiska meningar som oftast inte syns direkt på ytan. Meningar som både kan

vara medvetna och omedvetna liksom explicita och implicita. Lennart Hellspång menar att ideologikritik är ”en verksamhet där det osynliga görs synligt” (2001, s. 132), vilket är avsikten med vår analys. Det finns inte någon given riktlinje för hur en kritisk ideologianalys bör genomföras men Göran Bergström och Kristina Boréus förespråkar att metoden görs med hjälp av tre steg som gör att den latent del som ovan beskrivits blir synlig (2012). Det första steget (steg 1) är att göra en grundlig textanalys där spår av de ideologiska meningarna identifieras. Då vårt empiriska material är gediget har vi valt att fokusera på olika signalord, något som Hellspång föreslår som en av flera frågor att ställa till den text som är föremål för analysen. Signalord som begrepp är ord som signalerar en ideologisk eller social hållning inom en grupp och vittnar om en viss anda som ligger i tiden (Hellspång 2001, s. 134). Vi har därför i de texter som vi läst sökt efter tydliga signalord som tyder på den efterfrågade tidsandan i Malmös kulturpolitik. Här har vi fokuserat på ord och begrepp som blivit mer frekvent använda i och med att Stadsarkivet etableras på Möllevången. Exempel på detta är: “det nya stadsarkivet”, “mötesplats”, “sänka trösklarna”, “öka tillgänglighet”, “nya målgrupper” med flera. Vi har även spårat hur vissa av signalorden kommit att skifta i innebörd över tid.

Signalorden har undersökts utifrån ett vidare perspektiv då vi studerar dokument upprättade av de styrande organen i Malmö stads kulturpolitik såsom Kulturnämnden och Kulturförvaltningen, eftersom idéer och ideologier delvis härstammar från dessa instanser. Hellspång menar att spridningen genom detta blir ett sätt att få och upprätthålla makt över något utan att tillföra yttre våld, något som är av stor vikt utifrån att texterna från dessa instanser ofta fungerar som styrinstrument (2001, s. 131).

Vi har också utgått från det som Hellspång benämner värdehierarkier (2001, s. 137). Det handlar då om vilka värden som väger tungt och vilka som spelar mindre roll. Hellspång påpekar att det som har störst värde inom en text kommer först och ideligen ges ett stort utrymme vilket ofta sker indirekt och skapar ett bevis för vad som har mest relevans och som väger tungt (2001, s. 137). I de textdokument som vi har analyserat har vi därför undersökt vad som ges större respektive mindre utrymme, liksom var informationen placeras hierarkiskt. Vi har utgått från detta perspektiv för att undersöka vad i dokumenten som ges en egen rubrik eller andra liknande signaler som ger en bild av vad som anses vara extra värdefullt. Sett ur ett tidsperspektiv har tydliga förskjutningar av vad som anses viktigt kunnat härledas och uppsattas sett utifrån Hellspångs definition av värdehierarkier.

I de följande två stegen (steg 2 & 3) begripliggörs de spår av ideologiska strukturer och idéer som vi lokaliserat i steg 1 genom att fråga vilken verklighet texten handlar om (steg 2) och därefter tillföra den kontext som har format texten (steg 3) (Bergström & Boréus 2012). Som Bergström och Boréus skriver får en “ideologi ingen innebörd om den inte relateras till bl.a. samhälleliga grupperingar och institutioner” (2012, s. 161). Det är således viktigt att undersöka i vilket sammanhang och tidpunkt som olika påståenden görs. Vi har därför lyft ut relevanta element utifrån steg 1 och därefter satt in dessa i det sammanhang och den tidsanda som format texten. Slutligen har vi utgått ifrån strategiska dokument som bland annat Kulturförvaltningen och Kulturnämnden i Malmö stad upprättat. I dessa har vi lokaliserat rådande trender och politiska idéer, lokala såväl som nationella, vilka

bildar den kontext som präglar hur Stadsarkivet väljer att framställa sig självt. Vi lokaliserar och analyserar således de idéer, strömningar och omgärdande faktorer som bidragit till att Malmö stadsarkiv är vad det är idag, genom den kulturpolitiska kontexten samt institutionell och skandinavisk institutionell teori.

Val av textmaterial

Det textmaterial som vi har analyserat utgörs dels av material från Stadsarkivet, dels av material från Kulturnämnden och Kulturförvaltningen. Vi har avgränsat oss till att studera dokument upprättade mellan åren 2006-2017. Källmaterialet består av verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner från åren 2012-2016, årsanalyser mellan åren 2012-2017, protokoll från Kulturnämnden samt en slags månatlig redovisning som lämnas till Kulturnämnden från samtliga kulturinstitutioner vilka går under titeln *Information från institutionerna* (Ifi), där vi enbart koncentrerat oss på den information som lämnats från Stadsarkivet. Vi har även samlat in ett antal pressmeddelanden från Malmö stad som berör Malmö stadsarkiv, vilka vi har lokaliserat genom hemsidan Mynewsdesk.se där denna typ av information publiceras.

Ifi som dokument ger en god insyn i vad Stadsarkivet har arbetat med under den aktuella tidsperioden. Dokumenten är intressanta i det hänseendet att dessa fokuserar på vad som anses vara relevant att rapportera till Kulturnämnden. I och med att vi fokuserar på dokument upprättade under en 10-årsperiod ges här indikationer på hur fokus på verksamhetens olika grenar skiftar och förskjuts. Verksamhetsberättelser är av vikt genom att dessa ger insikt i Stadsarkivets verksamhet och likaså här ges indikationer till vad Stadsarkivet anser vara relevant att lyfta fram i sammanhanget, logik och resonemang som även är överförbara på Kulturnämndens årsanalyser. Vi har i Kulturnämndens protokoll spårat den typ av information som är av relevans för uppsatsen, exempelvis när det fattats beslut om flytt, tillsättning av ny stadsarkivarie och ändrade öppettider.

I processen med att samla in det empiriska materialet har vissa svårigheter dykt upp. Vi har inte lyckats få fram verksamhetsberättelser för åren 2006-2011, det samma gäller årsanalyser mellan samma år. Vi har även efterfrågat Ifi mellan maj 2010 till februari 2012, utan resultat. Vår bedömning är dock att denna informationsförlust inte är så pass stor att den får allt för stor inverkan på vårt resultat eller vår analys då vi har kunnat skönja en tillräckligt stor ideologisk förändring i det material vi har från 2012-2017. Vi är dock medvetna om att en tillgång till de dokument vi utan framgång eftersökt hade kunnat ge en rikare bild av Stadsarkivets förändring och mer tyngd till vår uppsats.

Intervjuer

Som komplement till vår textanalys har vi även intervjuat de nyckelpersoner inom Malmö stads kulturpolitiska sfär som är eller har varit delaktiga i arbetet med förnyelsen av Malmö stadsarkiv. Varför vi har valt att inkludera intervjuer till vårt empiriska material är för att få en djupare förståelse och insyn i hur kulturpolitiken bedrivs i Malmö stad, hur den har påverkat och påverkar Malmö stadsarkiv och framför allt då i skapandet av "det nya Stadsarkivet". Våra informanter är följande: Adam Hidestål, nuvarande stadsarkivarie i Malmö stad, Elisabeth Lundgren,

nuvarande kulturdirektör för Malmö stad, Sylvia Björk, nuvarande ordförande för Kulturnämnden i Malmö stad samt Anna Svenson, tidigare stadsarkivarie (2006-2012) i Malmö stad. Intervjuerna har genomförts i den ordning som informanterna nämns och inom tidsperioden 13 till 21 mars 2017. Vi har båda närvarat vid samtliga intervjuer.

Enligt Steinar Kvale är den kvalitativa forskningsintervjun varken strängt strukturerad eller helt öppen, utan halvstrukturerad (1997, s. 32) och vår intervjuguide (se Bilaga 1) som vi har utgått ifrån vid intervjutillfällena har varit semistrukturerad till sin art. Vid semistrukturerad intervju som forskningsmetod finns formulerade frågor som används som en grund. Eva Fägerborg framhäver att det är viktigt att inte slaviskt följa den intervjumall som skapats utan istället kunna vara "följsam, påpasslig och uppmärksam på vad den intervjuade säger" (2011, s. 99), vilket sammanfaller väl med de intervjuer som vi genomfört. På det här följer möjligheten till att ställa följdfrågor och på så sätt kliva utanför huvudspåret för att sedan återvända till mallen och de frågor som tidigare har förberetts (Ibid.). Vid semistrukturerade intervjuer till skillnad från standardiserade frågeformulär ges informanten tillfälle att styra samtalet själv, vilket kan öppna för möjligheter att nå annan information som möjligen inte kommit fram i en mer fast struktur (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2015, s. 45). Som intervjuare är det också av vikt att visa sig intresserad av informantens synpunkter och svar samt att genomgående, i synnerhet i inledningen, ställa "vänliga frågor" (Ibid.).

Guiden har vi byggt upp kring olika teman rörande Stadsarkivet och det kulturpolitiska fältet. Den har bearbetats och i vissa fall omstrukturerats för att anpassas till den aktuella intervjun. Den har dock alltid utgått ifrån just de frågor som finns angivna i bilagan tillsammans med relevanta följdfrågor. Ulla Eriksson-Zetterquist och Göran Ahrne påpekar att detta är en fördel vid kvalitativa intervjuer kontra standardiserade frågeformulär (2015). Vid varje intervju har likartade teman återspeglats och var intervju har varat i drygt 50 minuter. Vi har sedan transkriberat inspelningarna i sin helhet och för att minimera informationsförluster har vi även kontrollerat varandras transkriberingar. Citat återges i städat talspråk för att förbättra läsbarheten utan att för den sakens skull förvanska innehållet i dessa.

Forskningsetik

Eftersom den textanalytiska metoden som vi valt saknar en direkt mall eller givet tillvägagångssätt kräver detta ett stort ansvar från vår sida. Objektivitet är en grundförutsättning inom all forskning, men det gäller också att vara medveten om att fullständig objektivitet i stort sett är en omöjlighet. Hellspong menar att den kritiska analysen utgår ifrån att det existerar en ståndpunkt hos den som granskar texten (2001, s. 139). De åsikter och värderingar som vi via vår verksamhetsförlagda utbildning på Malmö stadsarkiv från både ledning och personal kommit i kontakt med har direkt eller indirekt påverkat den inställning som vi har haft när vi granskat och analyserat vårt material. Vi har dock försökt att inte låta detta påverka uppsatsens resultat i största möjliga mån. Det här gäller även för processen där vi kontinuerligt har värderat och omvärderat våra källor för att kunna inta så många ståndpunkter som möjligt.

Gällande våra informanter har vi valt att inte anonymisera dessa svar eftersom de intervjuats utifrån sin myndighetsutövning och yrkesposition. Var informant har fått ta ställning till att vara anonym eller ej. Anonymisering var dock ingenting som diskuterades vid den initiala kontakten utan först i samband med intervjutillfället. Ingen av informanterna ansåg det kontroversiellt att förekomma med namn i uppsatsen, snarare förväntades detta av merparten. Det här kan dock ha inneburit att våra informanter varit mindre frispråkiga tillika personliga i sina uttalanden. Den information som vi har haft för avsikt att komma åt har snarare varit den formella vilket gör att det frispråkiga och personliga inte varit av relevans. I och med att våra informanter förekommer med namn har samtliga getts möjlighet att granska transkriptioner och återgivna citat för att undvika felciteringar eller citat tagna ur sitt sammanhang.

4. Resultat och analys

Malmö stadsarkiv har via flytten till Bergsgatan 20 i Malmö genomgått en förändringsprocess som kommit att prägla verksamheten på ett antal olika sätt. Utifrån de dokument som vi har haft tillgång till blir det tydligt att fokus inom de delar av sin verksamhet som Stadsarkivet väljer att lyfta fram har förskjutits genom åren. Genom att identifiera olika teman i textmaterialet har vi kunnat följa hur dessa teman presenteras i dokument över tid, var i texten de presenteras samt hur pass utförligt de beskrivs i enlighet med vårt textanalytiska metodval. I kommande avsnitt fokuserar vi på Malmö stadsarkiv ur två olika perspektiv. I det första benämnt *Stadsarkivet* lyfter vi ut kärnverksamhetens olika delar och hur dessa redogörs för i vårt empiriska material. Under rubriken *Det nya Stadsarkivet* lyfter vi ut de teman och signalord som vi lokaliserat i dokument och som börjar framträda i texter vilka berör hur Stadsarkivet ska omformas samt utformas på den nya adressen, och som adderats till det som tidigare bedrivits och i viss mån breddat Stadsarkivets uppdrag.

Stadsarkivet

Myndighetsuppdraget: tillsyn, stöd och råd

Att Stadsarkivet, som Kommunstyrelsens beredande och verkställande organ, anser att den viktigaste uppgiften innefattar att stödja, råda och utöva tillsyn, syns tydligt utifrån vad som lyfts i Ifi från 2006-2012. Tillsynsverksamheten beskrivs ibland kortfattat, ibland mer utförligt men lyfts allt som oftast allra först i dessa dokument. Något som tyder på att den här typen av verksamhet anses vara Stadsarkivets viktigaste uppdrag enligt de värdehierarkier som Hellspong nämner (2001, s. 137). Var inspektioner, besök och rådgivning inför leverans eller dylikt företagits nämns ofta. Utbildningsinsatser liksom annan rådgivning ut mot stadens förvaltningar och för personal beskrivs utförligt och detaljerat och likaså tidigt i dokumenten. Här nämns bland annat avsikten med utbildningarna, deltagarinformationen och innehållet där tyngdpunkt läggs på de juridiska aspekterna av myndigheternas arkiv.

En halvdagsutbildning har genomförts på uppdrag av Serviceförvaltningen. Utbildningen omfattade bl.a. en orientering i offentlighetslagstiftningen avseende offentlighet, sekretess och diarieföring, arkivlag, arkivförordning, samt en genomgång av kommunens allmänna riktlinjer för arkivvård vad gäller arkivläggning, bevarande, gallring och arkivleveranser.

Ifi 25 september 2008

Att säkerställa att stadens verksamheter svarar för en korrekt hantering av allmänna handlingar går att läsa som det primära uppdraget för Stadsarkivet, vars spetskompetens önskas lyftas fram inför Kulturnämnden, vilket ovanstående citat

verifierar. Det här tyder också på att Stadsarkivet här tydligt fokuserar på sitt primära uppdrag som kommer från kommunstyrelsen och därför är viktigt att framhäva i skrift. Malmö stadsarkiv önskar alltså betona inför Kulturnämnden vilken typ av instans de utgör och på grund av ett "byråkratiskt" uppdrag kan Stadsarkivet inte likställas med övriga utåtriktade kulturinstitutioner.

Tydligt är att Stadsarkivet med dess anställda vid denna tid är inne i det som Cook hävdar är yrkeskårens tredje paradigm: identitet, som präglas av den expertis som arkivarierna via sin kunskap besitter (2013). I det här ramverket betonar arkivarien vikten av hur korrekt informationshantering bör bedrivas (Ibid.), vilket Stadsarkivet trycker på i dokumenten. Stadsarkivets identitet kan tolkas som att den befinner sig mellan att vara en informationsinstitution och en kulturarvsinstitution. En förklaring till detta, sett till när dokumenten tillkommer, kan vara att Stadsarkivet ännu inte har tillhört Kulturförvaltningen under så pass lång tid att institutionen betraktar sig som en renodlad kulturinstitution.

I Ifi för år 2012 slås rubrikerna för tillsynsbesök och möten ihop. Här hamnar inte tyngdpunkten på vilka tillsynsbesök som företagits, som tidigare varit standard, utan dessa nämns mer kortfattat och i förbifarten. Undantag gäller dock vid större insatser som exempelvis Malmös stadsdelsreform 2013 eller arbetet med att införa verksamhetsbaserad arkivredovisning i enlighet med Riksarkivets föreskrift (RA: FS 2008:4) som ofta nämns. I Text till årsanalys för verksamhetsåret 2012 beskrivs tillsynsverksamheten gällande myndighetsbesök mer kortfattat som exempelvis "arkivarier har avlagt i medeltal ett myndighetsbesök i veckan" (opag.). Mer utrymme får dock de bitar gällande IT-hantering, bland annat där det nämns att Stadsarkivet framtagit en mall för gallringsutredningar av IT-system. Denna del av kärnverksamheten blir mer väsentlig att framhålla på grund av att den information som idag produceras främst är digital och därmed ska bevaras i ett digitalt format, vilket vi kommer att återkomma till.

I Ifi maj 2013 sker ett märkbart trendbrott då information under rubriken *Möten och tillsynsbesök* hamnar sist i textdokumentet med än mer kortfattad information. Som exempel står det enbart "Besök vid SDF Hyllie, SDF Oxie, SDF Centrum, SDF Limhamn/Bunkeflo" (Ifi 23 maj 2013) utan att tillföra kontext som beskriver varför besöken genomförts eller vad dessa genererat. När Ifi allt mer riktas ut mot medborgaren och får enhetlig grafisk profil (från och med september 2013) blir det än mindre slagsida på Stadsarkivet som ett förvaltningsstöd för dokumentationshantering. Undantaget blir återigen vid de tillfällen som berör hela staden, exempelvis när arbetet med den styrande och stödjande arkivhandboken är färdigställd eller när utbildningssatsningar sker i samarbete med att Malmö övergår till verksamhetsbaserad redovisning. Ytterligare ett exempel är när flera av Malmö stads förvaltningar drabbas av översvämningar som följd av det häftiga skyfallet i Malmö den 30 augusti 2014. Här bevakar "Stadsarkivet [...] sviterna av översvämningen och hjälper drabbade förvaltningar" (Ifi september 2014). Likaså vid de omorganisationer, som genomförs 2013 respektive 2017, framhävs den stödjande funktion som Stadsarkivet ska utgöra (se exempelvis Kulturnämndens årsanalys för 2013).

I Kulturnämndens årsanalyser från 2013 och framåt ses återigen de textstycken som behandlar tillsyn långt ner i det som berör verksamheten vid Stadsarkivet. I Kulturnämndens årsanalys 2014 nämns det överhuvudtaget inte alls, vilket kan bero på att Stadsarkivet utelämnar detta helt i sin verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2014. Året därpå ges återigen tillsynsverksamheten uppmärksamhet men då enbart med en mening i ett för övrigt mycket detaljerat och utbroderat dokument: "Under 2015 har översyn gjorts, tillsynsverksamheten har införts och ett stort antal inspektioner och besök kommer att göras vid Malmö stads nämnder" (Verksamhetstext för Stadsarkivet 2015, opag.).

År 2016 nämns Stadsarkivets förvaltningsstödjande roll återigen sist i stycket som berör verksamheten men då enkom i samband med omorganisationen. Det är de förvaltningar som ska avsluta sin verksamhet som ska få "råd, stöd och utbildning" för att få "kunskap och hjälp för att kunna genomföra arbetet med att ordna, förteckna och avsluta sina analoga och digitala arkiv innan de överförs till Stadsarkivet" (Kulturnämndens årsanalys 2016, s. 37). Vad övriga instanser inom Malmö stad får för stöd, rådgivning eller hur den tillsynen utövas gentemot dessa nämns dock inte. Dessa blir blott siffror bland de övriga verksamhetsmåten.

Följande beskrivning av hur Stadsarkivets myndighetsuppdrag genom åren ges mindre utrymme tillika hamnar mindre i fokus kan bero på flera faktorer. En av de första som är värda att nämnas här är arkivet successivt mer anammar en mer utåtriktad filosofi och blir en av Kulturförvaltningens institutioner, genom en slags tvingande isomorfism (DiMaggio & Powell 1983). Samtliga institutioner under Kulturförvaltningen blir mer och mer enhetliga i sin presentation av respektive verksamhet på grund av att Ifi får en samlad grafisk profil från och med september 2013. Likriktningen är något som institutionerna inom Kulturnämnden förhåller sig till där samtliga arbetar mot samma mål i att bli mer tillgängliga och skapa mötesplatser (Se Kulturen i Malmö - Vision mål och planer 2009). Stadsarkivet kan sägas ha kommit att ingå i Kulturförvaltningens organisationsfält och under åren vuxit mer och mer in i rollen vilket avspeglar sig i dokumenten. Organisationsfältet skapas bland annat genom ett ökat informationsutbyte mellan de olika aktörerna inom organisationen och en ökad medvetenhet kring samhörighet hos aktörerna (Czarniawska & Joerges 1996). Känslan som det här skapar hos Stadsarkivet kan också liknas vid den avsaknad av tillit som Guje Sevón hävdar kan leda till att det existerar en osäkerhet på den egna identiteten (1996). I det här är det enklare att imitera en liknande aktör (Ibid.) vilket kan jämföras med hur Stadsarkivet agerar i det här fallet. Det som har varit viktigt och lyfts fram tydligt och tidigt i de första årens Ifi-dokument är inte något som kan lyftas mot en bred publik eller generera ett intresse utanför den egna institutionen.

Stadsarkivets primära uppgift är trots allt att stödja, råda och att säkerställa att det som skall bevaras verkligen bevaras, men som sagt inget som kan attrahera en publik. Det här är i sin tur ett led i att de olika institutionerna konkurrerar om finansiella resurser som marknadsanpassningen innebär (jfr Körmendy 2007; Carlsson 2013 m.fl.), där Stadsarkivet delvis likt Stadsbiblioteket är nödgade till att profilera sig. Carlsson beskriver att Malmö stadsbibliotek i allt större utsträckning behandlas som ett företag med ett behov att marknadsföra sig (2013, s. 13) och här är Stadsarkivet likaså tvingat till att anpassa sig efter samma princip. Det som tidigare lyfts som den

primära uppgiften har genom åren tryckts undan för att lyfta andra och mer publiktillvända delar av verksamheten. Det handlar om att inför en publik visa vad som gör institutionen attraktiv och unik i relation till andra aktörer inom organisationsfältet och på så sätt skapas en heterogenitet inom detta (Sevón 1996).

Det heterogena visar sig bland annat i hur Stadsarkivets samlingar presenteras i Ifi, där det mer iögonfallande enskilda materialet som personarkiv eller företagsarkiv lyfts fram, medan förvaltningarnas arkiv som levereras till Stadsarkivet sällan ges utrymme. Det levererade materialet beskrivs ibland målande som exempelvis i Ifi 24 maj 2007 där klädmateriäl från Hippodromteatern levererats och beskrivs med orden "många långa släp, sammet och spetsar" eller som en donerad brevsamling där "brevnen är skrivna mellan åren 1888-1891 under Frithiof Berlins lärlingsresor i Sverige och Tyskland, bl.a. finns det långa målande beskrivningar av stadslivet i Berlin" (Ifi 20 april 2006). Dessa beskrivningar kan ställas i kontrast till när myndighetsmaterial levereras där varken arkiven eller kontexten framhävs eller beskrivs utan bara omnämns. Denna tendens är ofta aktuell även vid utåtriktad verksamhet som föredrag där det enskilda materialet tenderar att stå i fokus. Visuellt och spektakulärt material lyfts fram och ges utrymme och skapar ett mervärde hos institutionen utifrån ett kulturellt perspektiv, vilket får anses förståeligt då detta material bidrar till att göra arkivet som kulturarvsinstitutionen än mer unik.

Ett undantag till hur myndighetsuppdraget ges mindre utrymme är arbetet med att ligga rätt i tiden vad gäller hanteringen av digitala dokument. Första gången IT-frågan lyfts specifikt i en Ifi är från 24 maj 2007 där denna rubrik ligger först i dokumenten. Här trycker Stadsarkivet på sin kompetens gällande bevarande av samtiden och sig själva som en tillsynsmyndighet för arkivverksamheten. När Socialtjänstens verksamhetssystem Pro Capita ska införas påbörjas ett samarbete mellan Stadsarkivet och Pro Capitas referensgrupp för att säkerställa att långtidslagring av digitala personakter är möjliga i framtiden (Ifi 30 maj 2008). Stadsarkivet deltar även i möten vid införandet av andra verksamhetssystem, som exempelvis Doculive.

I Ifi 22 april 2010 har det beslutats att Stadsarkivet med stöd från IT-rådet och IT-direktören ska formulera en skrivelse till Kommunstyrelsen "om behovet av att ett projekt rörande långsiktigt digitalt bevarande initieras". Stadsarkivet deltar dessutom i möten när införandet av det nya ärendehanteringssystemet Platina ska införas i kommunen (Ifi 21 mars 2012). I samband med dess införande bidrar Stadsarkivet "med ett avsnitt i den kommande e-handbok som skall vara till stöd för kommunens förvaltningar" (Ifi 26 april 2012). Stadsarkivet deltar även i ett av Stadskontoret lett e-förvaltningsprojekt som inkluderar en gallringsutredning av ärendehanteringssystemet Doculive.

När Adam Hidestål tillträder i januari 2013 får han ett tydligt uppdrag mot att han ska införa "e-arkivering för Malmö stad" vilket ska bidra till att arkivet "kommer närmare medborgarna" (Pressmeddelande 12 november 2012). I Ifi 18 april 2013 står allra först att "IT-arkivarierna vid Stadsarkivet har satt samman ett presentationsmaterial, riktat till förvaltningarna, rörande e-arkivering och informationshantering". Ett direkt svar på det uppdrag som lagts på Stadsarkivet ges i verksamhetsberättelsen för året 2013 och sammanfattas med texten "förstudien har genomförts och redovisats, kravspecifikation för upphandling av ett nytt e-arkiv är färdigställd".

E-arkivsprojektet övergår 2015 till reguljär verksamhet och samma år blir "Malmö Sveriges tredje kommun med ett färdigt e-arkiv i drift" vilket innebär att "informationen finns [...] bevarad för framtiden" (Kulturnämndens årsanalys 2015, s. 35).

Den digitala utvecklingen som skett under det senaste decenniet har bidragit till att förändra arkiven från pappersbaserade till digitala, något som kräver ett digitalt arkiv liksom att det är tydligt utifrån Stadsarkivets dokument att det krävs en annan expertis i form av IT-arkivarier. Att e-arkivet framhävs så pass mycket i de textdokument som vi har gått igenom kan inte betraktas som särdeles anmärkningsvärt då arbetet med e-arkivet krävt både tid och pengar. E-arkivet sätter samtidigt Malmö på kartan i och med att Malmö blir Sveriges tredje kommun att införa e-arkivering och således unik jämfört med andra kommuner och arkivinstitutioner inom organisationsfältet. Att vårda och bevara som är en av arkivens primära funktion, förpackas här i ett nytt format: ett digitalt. E-arkiv är en viktig funktion för den digitala tidsåldern, en förutsättning för att långsiktigt kunna bevara digital information och ett svar på problematiken med densamma. Konceptet e-arkiv kan ur skandinavisk institutionell teori betraktas som en idé som ligger i tiden (Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, s. 306) och något som uppgraderar traditionellt arkivarbete. Det här ger också Stadsarkivet tillfälle att via ett nytt format lansera något som ur arkivets perspektiv är traditionellt, att vårda och bevara, som något helt nytt och unikt. Det blir samtidigt ett svar på det uppdrag som ålagts Stadsarkivet: att tillsammans med Stadskontoret införa e-arkivering, återigen ett exempel på tvingande isomorfism (DiMaggio & Powell 1983).

Summerat sker en förskjutning där myndighetsuppdraget gällande tillsyn, råd och stöd blir mindre viktigt att lyfta i de textdokument som produceras till förmån för en mer utåtriktad verksamhet, vilket vi kommer visa på nedan. Undantag för detta är den framgång som Stadsarkivet når med införandet av e-arkiv som därför lyfts fram mer utförligt.

Utåtriktad verksamhet

Stadsarkivets Ifi mellan åren 2006-2011 kan sammanfattas med att den utåtriktade verksamheten som berör Stadsarkivets programverksamhet i regel beskrivs mer kortfattat. Det är sällan som dessa stycken broderas ut med exempelvis information om hur många åhörare som deltar eller med någon typ av utvärdering. I Ifi 23 mars 2006 står att läsa att "1:a arkivarie Elisabeth Reuterswärd har hållit föredrag om lösdrivare" och i Ifi 1 mars 2007 det något opersonliga "en arkivarie har hållit föredrag om Presidential Libraries i USA". Undantaget är vid de föredrag eller evenemang som drar en större publik än förväntat.

Två föredrag har hållits – ett om Raoul Wallenbergs verksamhet i Budapest och ett om 'Snapphanar – frihetskämpar eller banditer?'. Särskilt det senare evenemanget var glädjande välbesökt – hela 70 personer kom. Både press och lokalradio hade uppmärksammat ämnet och detta visade sig innebära god reklam.

Ifi 14 december 2006

När Stadsarkivet håller öppet hus två söndagar i rad i samband med evenemang i Västra hamnen kommer den första söndagen nästan inga besökare ”men den 12

augusti blev en stor succé. Massor av människor hängde på låset redan före öppningsdags och deltog sedan i de visningar som hölls non-stop” (Ifi 30 augusti 2007). Beskrivningen uttrycker förvåning över den dragningskraft Stadsarkivet som kulturinstitution kan utgöra. Här kan det således kopplas ett lika-med-tecken till Stadsarkivets identitet som vid den här tiden primärt är en nyttoinstitution, inte en nöjesinstitution.

Inför programverksamheten till hösten 2007 planerar Stadsarkivet att ”arrangera ett föredrag per månad, samtliga på kvällstid” vilka också kommer att marknadsföras genom ”den folder och de affischer som i stor upplaga gör reklam för samtliga arrangemang” (Ifi 14 juni 2007). För att få fler åhörare till sina evenemang behöver Stadsarkivet därför pröva en ny strategi, vilket dels blir att förlägga programverksamheten på kvällstid så att fler än daglediga har möjlighet att delta, dels att öka medvetandet om arrangemangen genom ökad marknadsföring. Det här kan liknas med det som Körmendy beskriver i sin artikel om att arkiven blir medvetna om att marknadsföring och marknadsanpassning blir nödvändigt för att behålla relevans i samtiden (2007). Här kan skönjas en skillnad mot att öppna upp arkivet gentemot allmänheten, vilket också kan märkas i hur föredragen kommer att beskrivas i Ifi från och med 15 november 2007. Nu hålls ”öppna föredrag” eller ”öppna rundvandringar”, vilket är hur föredragen fortsättningsvis främst kommer att beskrivas som.

Varför lyfts föredragen från och med nu fram som just öppna? I och med att Stadsarkivet sedan ett flertal år ingår i Kulturförvaltningen under Kulturnämnden blir det viktigt att visa upp den verksamhet som de bedriver i jämförelse med de verksamheter som de andra kulturinstitutionerna i Malmö bedriver. Även detta kan kopplas till Körmendys resonemang där han nämner att transparens och öppenhet är tidens filosofi för en mer progressiv arkivsektor (2007). Det blir således viktigt att positionera sig i motsats till en föreställd eller verklig bild av Stadsarkivet som slutet vilken måste motbevisas när transparens är ett ledord i en nyliberal diskurs (Ibid.). Stadsarkivet är inte en verksamhet till för redan invigda, utan finns likt de andra institutionerna till för den breda allmänheten. Sahlin-Andersson menar att reformer eller nya arbetssätt eftersöks när organisationen upplever att det finns problem eller snarare om det existerar ett glapp mellan ”a desired state and a present state” i den realitet som verksamheten existerar i och visar upp (1996, s. 71). Därav lyfter nu Stadsarkivet fram sina föredrag som öppna. Sahlin-Andersson hävdar också att detta är något som uppstår i en jämförelse med andra organisationer (1996).

På grund av att Stadsarkivet nu ingår i en förvaltning som innefattar andra mer framträdande publika institutioner, som exempelvis Stadsbiblioteket och Malmö museer, uppstår det en situation där institutionerna jämförs och måste ha en mer enhetlig profil. A. Svenson menar att kulturinstitutionerna i Malmö runt år 2008 får ett tydligt uppdrag av Kulturnämnden att satsa på ökade besökskaror, vilket sammanfaller ganska väl med tiden när Stadsarkivet börjar beskriva sina föredrag och visningar som öppna. Det existerar en diskrepans mellan den av Kulturnämnden efterfrågade besöksstatistiken och den som Stadsarkivet kan visa upp, vilket går att jämföra med det som Sahlin-Andersson beskriver (1996). Besöksstatistiken är sällan något som har lyfts fram i de tidiga årens Ifi vilket däremot syns i Stadsarkivets verksamhetsmått där besökskarorna ligger runt stadiga 6000-7000 besökare per år.

Detta kan jämföras med Stadsbiblioteket som under samma tid har knappa miljonen och Malmö museer som har 250 000 besökare (Bilaga verksamhetsmåt 2012 Kulturnämnden). Stadsarkivets siffror är synnerligen begränsade jämfört med de andra institutionerna. Det här visar också på att myndighetsuppdraget fortfarande är prioriterat och att arkivet ännu inte lika tydligt som i dagsläget anammat och blivit en av Kulturnämndens publika institutioner.

När Kockumsutställningen *Vi som byggde alla dessa fartyg* hålls under perioden 1 november 2007 till 11 april 2008 blir det på grund av uppdraget om ökade besökare intressant att beskriva besöksstatistiken mer ingående. Utställningen har lockat till sig "1300-1600 besökare" vilket är en uppskattning. Då Stadsarkivet i samband med evenemanget arrangerar "informationsträffar" bidrar detta till att locka till sig 250 besökare, "Kockumsdagen" som anordnas den 15 november lockar 120 besökare och vid de fyra lördagar under utställningsperioden som Stadsarkivet håller öppet tillkommer 220-250 besökare. Intressant är dessutom att det "kommer ca 10 extra besökare per dag: besökare vilka inte haft för avsikt att ta del av Stadsarkivets ordinarie utbud" (Ifi 17 april 2008). Att de senare besökare hittar hit kan förstås som en positiv bieffekt av dessa specialevent, men inte som ett direkt mål för Stadsarkivet.

Ifi 13 november 2008 beskriver ett nyuppstartat projekt för vidgat deltagande i kulturlivet som ska arbeta för att "tillgängliggöra MSA (Malmö stadsarkiv, författarnas anm.) för de målgrupper som i nuläget inte tar del av MSA:s verksamhet". Detta ska ske genom "upsökande verksamhet", vilket är första gången som detta begrepp förekommer i Ifi. Demokrati, offentlighet och tryckfrihet är de begrepp står i fokus för detta projekt. Som ett led i projektet har Stadsarkivet utformat en frågeenkät som kommer att lämnas ut till besökare i syfte att ta reda på "besökarnas/brukarnas upplevelse av Malmö stadsarkivs lokaler och service" vilket är ett svar på att Kulturförvaltningen under 2009 särskilt ska fokusera på att etablera "nya mötesplatser" och "vidga deltagandet" (Kulturen i Malmö - vision, mål och planer 2009). En av målsättningarna är att samtliga kulturinstitutioner ska öka antalet besökare med minst 10 %, likaså "att andelen av besökare födda i utlandet, eller med båda föräldrarna födda i utlandet ska öka till minst 20 % år 2010". Kulturen blir här ett verktyg för integration. Vad arbetet inom "Vidgat deltagande i kulturlivet" leder vidare i återfinns inte i Ifi förutom den 19 mars 2009 då Stadsarkivet deltagit i möten med styrgruppen. Överlag läggs inte mycket vikt vid exempelvis föredrag eller programverksamhet i Ifi mellan 2009-2010, vilket är märkligt då det tydligt både finns som strategi och utvecklingsmål från Kulturförvaltningen.

År 2012 innebär en kursändring för Stadsarkivet då detta år präglas "av en betydande ökning av den *utåtriktade verksamheten*" (Text årsanalys Stadsarkivet 2012, kursivering i original). Här blir det alltmer vanligt att lyfta fram kvantitet och besökarskaror, till exempel Ifi från 26 april 2012 där föredrag och öppet hus lockar "närmare 100 personer till Stadsarkivet". Ett föredrag som hålls av Anna Wessman har väckt "stort intresse och lockade till sig ett 60-tal åhörare" (Ifi 15 november 2012). Under rubriken *Mer publik verksamhet* i Ifi 12 december 2012 har Stadsarkivets arrangemang "varit välbesökta och även uppmärksammats av pressen". Arkivens dag som Stadsarkivet anordnar i samarbete med flera aktörer lockar "närmare 100 deltagare". År 2013 slår Stadsarkivet besöksrekord vilket beskrivs med:

det registrerade antalet besöksantal har vuxit kraftigt under våren, från fjolårets helårssiffra på 5900 besök har Stadsarkivet under året 2013 haft 14 900 registrerade besök. Det ökade besöksantalet beror på fler faktorer, främst fullsatta föredrag och ett växande intresse för släktforskning. Införandet av en ny besöksräknare har också påverkat det registrerade besökarantalet

Verksamhetsberättelse 2013, opag.

Under detta år har den nyutbildade stadsarkivarien fått i uppdrag av Kulturförvaltningen att skapa en än mer publikt orienterad verksamhet på Stadsarkivet, vilket avspeglar sig i ovanstående. Stadsarkivet har som vi tidigare varit inne på endast kunnat visa blygsamma siffror i relation till de övriga utåtriktade kulturinstitutionerna. Stadsarkivet lyfts via ovanstående beskrivning tydligare in i ett sammanhang där kvantifierbara mål är det som eftersträvas. Det här ger också en tydlig koppling till det som kallas för NPM där det kvantitativa inom detta synsätt betraktas som något eftersträvansvärt som också kan kopplas till kvalitet (Cifor & Lee 2017; Carlsson 2013, s. 13) och som enligt Jacobsson gör det enklare att argumentera för det kulturella värdet (2014, s. 94). Det är också det här som institutionen kan visa upp för att rättfärdiga sig i jämförelse med andra institutioner (Carlsson 2013, s. 13). Kvantifierbara data liksom managementidéerna är något som utlovar objektivitet och rationalitet och som ses som eftersträvansvärt inom det kulturpolitiska området (Jacobsson 2014, s. 94), något som anammas av flertalet institutioner inom Kulturförvaltningen.

Månaderna strax innan flytten börjar Stadsarkivet därför redovisa för sina besökare mer detaljerat: “under september hade Stadsarkivet 1250 besökare” (Ifi oktober 2014), “under oktober hade Stadsarkivet 1245 besökare” (Ifi november 2014). Det här är eftersträvansvärt på grund av att siffrorna kan kontrasteras till hur det kommer att se ut senare, efter flytten. Det blir även en kvalitetsförsäkran enligt NPM utifrån det resonemang som förts tidigare; ett sätt att visa att Stadsarkivet är på rätt väg, vägleda av Kulturförvaltningen.

Det går att se en förändring i hur de utåtriktade satsningarna beskrivs även innan flytt. Vid tidpunkten för beslutet om att flytta Stadsarkivet till Möllevången tas och ett förändringsarbete sätter igång börjar föredrag framställas som välbesökta. Likaså påbörjar Stadsarkivet att föra mer noggrann besöksstatistik. Det senare blir framträdande runt år 2012 med undantag för ett fåtal extra lyckade satsningar som äger rum runt 2007-2008.

Arkivpedagogik

Arkivpedagogiken ges ett stort utrymme i Ifi under alla de år som vi gått igenom. Det här är dock inte anmärkningsvärt eftersom det är en del av den utåtriktade verksamheten och ett naturligt arbete i linje med att tillgängliggöra arkivmaterial till fler målgrupper, såsom nämns i exempelvis Arkivutredningen (SOU 2002:78) och i de dokument som kommer från Kulturförvaltningen. Vad som presenteras under rubriceringen Arkivpedagogik eller dylika rubriceringar är både den operativa och strategiska verksamheten, det vill säga möten, seminarier, samverkan och planering liksom beskrivningar av den konkreta verksamhet som bedrivs. På grund av att arkivpedagogiken är med så pass frekvent och oftast ges en egen rubrik i Ifi är denna

en självklar del av arkivets kärnverksamhet. Stadsarkivet utvecklar sin pedagogiska verksamhet successivt under den 10-årsperiod som vi går igenom och går också från att ha en anställd arkivpedagog till två. Den arkivpedagogiska verksamheten på Malmö stadsarkiv ligger i framkant i Sverige och väcker ett stort intresse bland landets övriga arkiv. Hit kommer bland annat Centrum för pedagogisk inspiration, Stockholm stadsarkiv och Jönköping stadsarkiv för att hämta inspiration och utbyta idéer och tankar. Följande är ett litet utsnitt av hur arkivpedagogiken presenteras med fokus på vissa tematiska förändringar och satsningar.

I vårt empiriska material beskrivs arkivpedagogik för första gången i Ifi från 20 april 2006 och då i samband med att det av Skånes arkivförbund ledda *Nationellt uppdrag i arkivpedagogik* dragits igång. Mycket samarbete sker med just Skånes arkivförbund i det pedagogiska arbetet. Att samverka nämns och uppmärksammas kan ses som en direkt påföljd av att Arkivutredningen efterfrågar samverkan mellan arkivinstitutioner i "nydanande pedagogiska arkivprojekt" (SOU 2002:78, s. 161). Det här är också ett arbete i linje med att göra arkiven mer tillgängliga och rikta sig till nya grupper (Ibid.).

Stadsarkivet bedriver dessutom satsningar mot grund- och gymnasieskolor samt har ett nära samarbete med Malmö högskola och Kristianstad Högskola. Generellt kan konstateras att arkivpedagogiken, såsom framställd i tidiga årens Ifi, riktar sig antingen direkt eller indirekt mot grund- och gymnasieskola där många föredrag och samarbeten sker med lärarstudenter och praktiserande lärare. Kulturnämndens årsanalys 2013 beskriver också kontakten och samarbetet med lärarutbildningen där "arkiven och dess betydelse ingår som en naturlig del av utbildningen" (s. 33). Stadsarkivet arrangerar även fortbildningsträffar för lärare på kvällstid utöver de samarbeten som redan sker med yrkesverksamma inom skolan (Ifi april 2013).

Även om den här typen av verksamhet finns med under alla år kan en intensitet skönjas under 2012. Det här beror troligen på att den läroplan i historieämnet som träder i kraft den 1 juli 2011 uttryckligen beskriver att elever från mellanstadiet och uppåt ska använda sig av olika källor, däribland arkivmaterial för att se vad dessa kan berätta om Sveriges historia (Skolverket 2016). Eleverna får via detta större kännedom om originalkällor och därav ökar efterfrågan på arkivpedagogiken. Som en direkt påverkan av det här arbetar arkivpedagogerna tätare med lärare och lärarstudenter. I Ifi 18 oktober 2012 nämns bland annat att pedagogerna har haft två informationsträffar med gymnasielärare. I Kulturnämndens årsanalys från 2012 lyfts Malmö stadsarkivs pedagogiska satsningar då den nya läroplanen trycker på att detta är viktigt. Här kan bland annat läsas att Stadsarkivets pedagoger "arbetat med att uppnå det i nya läroplanen fastställda målet som handlar om att låta elever kritiskt granska, tolka och värdera källor som grund för att skapa historisk kunskap" (Ibid., s. 8). I Kulturnämndens årsanalys för 2014 beskrivs återigen att den nya läroplanen lyfter att elever ska "kritiskt granska, tolka och värdera källor" (s. 7) och arkivpedagogiken nämns som en del i Kommunfullmäktiges mål att varje elev ges möjlighet att uppnå målen i skolan.

Att pedagogiken lyfts fram på det sättet som det gör är inte heller konstigt med tanke på den linje som Kulturpolitiken i Malmö har inom området barn och unga. Strategidokumentet *Kulturen i Malmö - vision, mål och planer* poängterar bland annat

att inom Kulturförvaltningen ses "barn och unga" som "viktiga målgrupper" (2009, s. 15). Dokumentet menar vidare att alla barn ska ha tillgång till stadens kulturutbud och att barn och ungas rätt till kultur tillgodoses (Ibid.). Likaså är barn och unga i den kulturstrategi som nu gäller "*en prioriterad målgrupp i arbetet med strategin*" (Kulturförvaltningen 2015a, opag. Kursivering i original). Det arkivpedagogiska arbetet som bedrivs på Stadsarkivet kan på ett naturligt sätt se till att institutionen ligger i linje med de kulturpolitiska mål som finns i Malmö eftersom de riktar sig mot skolorna i hela staden och mot alla åldersgrupper och därav når ut till alla målgrupper. Återigen gör sig olika typer av isomorfism synliga, dels som en tvingande isomorfism genom kommunfullmäktigemålen som via Kulturnämndens strategidokument kommer till uttryck, dels genom en normativ isomorfism där professionen uppmärksammar arkivpedagogikens nytta (DiMaggio & Powell 1983). Här finns också ett exempel på det som Jacobsson menar är vanligt inom den nya tidens kulturpolitik där det som efterfrågas utifrån kulturpolitiska mål tenderar att vara det som lyfts fram i syfte att uppfattas som legitimt (2014, ss. 99-102).

I verksamhetsmål och aktiviteter för Stadsarkivet inför år 2012 ämnar Stadsarkivet också uttryckligen utöka samarbetet med grundskolan och fritidsverksamheten. Utöver det ska fler öppna hus-evenemang anordnas liksom särskilda aktiviteter på kulturlovet för barn och unga. I Ifi från 12 december 2012 beskrivs bland annat höstlovsaktiviteten "Kom och bli en arkivdetektiv" där "hundratals skollediga barn [kom] för att leta brottslingar, undersöka fingeravtryck och rita fantombilder av efterlysta tjuvar". Ett rekordartat antal workshops riktade till skolklasser genomförs 2013 (Kulturnämndens årsanalys 2013, s. 33). Verksamhetsåret 2012 sammanfattas med att arkivpedagogerna "har hållit mer än hundra lektioner och nått flera nya grundskolor" vilket också inkluderar ett projekt riktat mot Svenska för invandrare (SFI) (Text till årsanalys 2012, opag.).

Just projektet med SFI-elever är prioriterat och återkommer i flertalet av dokumenten från 2012. Det nämns första gången i februari 2012 där arkivet har haft möten med lärare från programmet. Här nämns att projektet kommer att bidra till att presentera arkivet för eleverna, men också att det kommer resultera i att eleverna skriver "livsberättelser" som kommer att bevaras för framtiden. Projektet beskrivs vidare i nästa Ifi från 21 mars 2012 och här står bland annat att samarbetet startat och att en särskild visning tagits fram liksom en "broschyr/handledning" i syfte att vägleda studenterna i sitt skrivande. Projektet omnämns också i Stadsarkivets verksamhetsmål och aktiviteter 2012. Här är projektet omnämnt under målet med den utåtriktade verksamheten och "Stadsarkivet ska tillvarata information om dem som har annan bakgrund än svensk" (Ibid., opag.). Här beskrivs också att cirka 30 livshistorier lämnats in till arkivet. Samarbetsprojektet ges också stort utrymme i Kulturnämndens årsanalys för 2012 där det övergripande syftet med projektet är att "pröva nya metoder för hur man kan samla in invandrades egna livsberättelser" (s. 43). Enligt den utvärdering som genomfördes tyckte eleverna att visningarna var mycket lärorika och intressanta och att få berätta sin historia gjorde att de "kände sig särskilt utvalda" (Ibid., s. 43). Här syns den typ av identitetsskapande som Kann-Christensen och Andersen efterfrågar och beskriver i sin artikel (2009). I Kulturnämndens årsanalys för 2012 beskrivs också projektet som givande och lärorikt för Stadsarkivets pedagoger och att detta har resulterat i att Stadsarkivet kan möta "nya målgrupper som SFI" (s. 43), ett projekt som fortskrider under 2013.

Att SFI-projektet ges det utrymme som det gör både inom Stadsarkivets dokument och i Kulturnämndens årsanalyser är också under påverkan av den kulturpolitiska strategin. Kulturstrategin som nu gäller trycker hårt på att strategin gäller "hela Malmö stad" där kulturen ska "förstärka utvecklingen mot en hållbar stad på alla plan" (Kulturförvaltningen 2015a, opag.). Det här ger också en linje där alla Malmöbor ska ges "möjligheter till meningsfulla liv, inflytande, samhörighet och identitet med hjälp av konst och kultur" och att detta bland annat gäller i mottagandet av nya Malmöbor (Ibid., opag.). Att etablera kontakt med och visa nysvenskar delar av Stadsarkivets verksamhet ligger helt i linje med ovanstående. Dessutom ligger det i linje med det som Malmökommissionen kommer fram till angående etablerandet av nya mötesplatser som kommer att utvecklas än mer då Stadsarkivet blir "det nya Stadsarkivet", vilket vi återkommer till.

Den arkivpedagogiska verksamheten på Malmö stadsarkiv är bred, varierad och inkluderar bland annat framtagande av arkivväskor, olika bokprojekt, insamlingsverksamhet samt visningar i arkiven. Workshops bedrivs även gentemot och i samarbete med olika organisationer och det fria kulturlivet. Bredden märks också i att Stadsarkivet både riktar sig till barn i de flesta åldrar, studenter på Komvux och SFI samt till en äldre befolkning. Arkivpedagogiska satsningar mot Malmös äldre är något som intensifieras från 2013, bland annat i ett projekt i samarbete med Malmö museer och Områdesprogram Seved (Ifi april 2013). Satsningen resulterar bland annat i en filmvisning och bussrundtur med seniorerna på temat "Malmö förr" (Ifi 23 maj 2013). Under bussturen besöks välkända platser i Malmö som varvas med berättelser och fotografier ur arkivet. Denna satsning följs upp 2015 med ett projekt som mynnar ut i en minneslåda på temat Minns textilindustrin, som utformas "tillsammans med tre vårdboenden och mötesplatser för äldre" och som också erbjuds till övriga vård- och äldreboenden (Ifi maj 2016).

Generellt sett har den arkivpedagogiska verksamheten som bedrivs vid Stadsarkivet i hög grad givits utrymme i de textdokument som vi har gått igenom. I de senare årens Ifi ligger fokus främst på äldre och de skollovsatsningar som genomförs, vilket möjligen beror på att de är vidareutvecklingar av vad som tidigare bedrivits och kanske för att det ligger i linje med de utåtriktade satsningar som Stadsarkivet genomdriver i samband med flytten.

Samverkan

Ifi från de tidigaste åren som vi har tagit del av ger samverkan utrymme i ganska stor utsträckning. Vad som här är tydligt är att samarbeten sker inom ABM-området och inom arkivsektorn men inte i lika stor utsträckning med det fria kulturlivet som blir aktuellt efter att Stadsarkivet flyttar till Möllevången.

Som exempel på samverkan inom ABM-sektorn kan här nämnas ett samarbete med Malmö museer om hantverk och hantverkare som skall resultera i "en nyskapande och spännande digital presentation" (Ifi 23 mars 2006). Likaså kan nämnas att just Malmö museer använder sig av arkivmaterial från Nils Poppes arkiv i samband med Malmöutställningen, samarbetet nämns även under rubriken "*Samarbete på kulturarvsområdet*" (Ifi 22 mars 2007). Samverkan med Malmö museer är också aktuellt i utställningen "Polis polis potatismos - utställning om ett brott" som likaså är

ett samarbete med Malmö stadsbibliotek och ABF Malmö (Ifi 18 februari 2010). Vidare ingår stadsarkivarien i en ABM-grupp (Ifi 14 juni 2007) och deltar dessutom på rundabordskonferens med organisationen CITRA (Conseil International de Table Ronde des Archives), ett möte för arkivchefer där samarbeten inom ABM-området är det övergripande temat (Ifi 13 december 2007). Det här är bara ett par exempel på de samarbeten och den fokusering som ligger inom ABM-området som Stadsarkivet väljer att lyfta fram för Kulturförvaltningen.

Arkivutredningen för fram att samverkan mellan olika kulturinstitutioner och andra sektorer är något som arkivmyndigheterna skall ge tid och insatser (SOU 2002:78, s. 56). Utredningen trycker på att samverkan är nödvändig för att öka både tillgänglighet till och medvetenhet om arkiv. Särskilt fokus vad gäller samarbeten ABM-institutioner emellan ges som ett led i att tillgängligheten inom arkiv måste ökas för alla grupper (Ibid., s. 109). En kartläggning om hur samarbeten kan utvecklas ska därför ske och där särskild hänsyn ska tas till ABM-samarbetet. En lägesrapport är dessutom beställd av regeringen med titeln *ABM: Samverkan mellan Arkiv, bibliotek och museer* (Gram 2002). I rapporten ger representanter från Kungliga biblioteket, Riksarkivet, Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet också klara direktiv om vad samverkan ska syfta till och resultera i. Ett tydligt syfte med denna samverkan är just att “öka tillgängligheten till samlingarna i arkiv, bibliotek och museum” (Gram 2002, s. 7). Beskrivningen ger en indikation till hur strategierna på det nationella planet ser ut ett par år innan de beskrivningar vi har funnit i Stadsarkivets dokument. Det finns därför en anledning till att Stadsarkivet arbetar som de gör med samarbeten inom ABM-sektorn och att Stadsarkivet väljer att framhäva detta för Kulturnämnden. De samarbeten som utvecklas på regional nivå inom Malmö stad och att Stadsarkivet så tydligt väljer att lyfta dessa kan ses som påverkan av ovanstående riktlinjer som ges via direktiv från nationell kulturpolitik.

Utöver samverkan inom ABM-sektorn visar den information som Stadsarkivet delger Kulturnämnden också på att samverkan sker med andra arkivinstitutioner. Det gäller till exempel de samarbeten inom arkivpedagogiken som görs med Skånes arkivförbund. Samarbeten arkivinstitutioner emellan sker återkommande med Landsarkivet i Lund och just Skånes arkivförbund, exempelvis i samband med arkivens dag den 10 november 2007 (Ifi 14 juni 2007). Samma parter samarbetar även i föredragserien “Arkiv för nytta och nöje” (Ibid.) samt när utåtriktade programpunkter sammanställs i broschyrer (Ifi 28 augusti 2008).

Ett samarbete som ges mycket utrymme är DDSS (Digital Databas Södra Sverige) och som sker tillsammans med Landsarkivet i Lund. DDSS nämns återkommande i Ifi runt 2006, 2007 och där också under egen rubrik. Projektet ges väldigt stort utrymme i Ifi från 16 november 2006 där det beskrivs att projektet går ut på att få ut kyrkoboksinformation tillgänglig via webben. Arbetet ska resultera i att kyrkböckerna för de södra landskapen Skåne, Halland och Blekinge fram till år 1900 ska bli mer lättillgängliga och sökbara för utbildning, undervisning liksom släktforskning och vetenskaplig forskning. Arbetet beskrivs som krävande både tidsmässigt och kunskapsmässigt men också med ord som det “mycket angelägna arbetet med att digitalt bevara samt tillgängliggöra och aktualisera våra historiska källor”, liksom att kyrkböckerna är “intressanta och värdefulla källor” och av vikt för forskningen inom det medicinska, samhällsvetenskapliga och humanistiska fältet (Ifi

16 november 2006). Arkivutredningen ger också utrymme till hur samverkan ska ske mellan statlig och kommunal arkivverksamhet (SOU 2002:78, s. 14). Detta gäller i synnerhet liknande projekt som det som beskrivits ovan. Även här handlar det om att via digitalisering tillgängliggöra materialet och få ut det till en större grupp förmodade och presumtiva användare (Ibid., s. 83).

Stadsarkivet ingår dessutom i ett samarbete med Landsarkivet i Lund med titeln LUST som skall arbeta fram en utvecklingsstrategi för Landsarkivets regionala kulturverksamhet. En "strategi som stämmer väl med Malmö kulturnämnds plan för vidgat deltagande i kulturlivet" enligt dokumentet och ett arbete som "kommer att resultera i förslag till operativa mål och åtgärder" (Ifi 30 maj 2008). Stadsarkivarien är ordförande i gruppen med namnet "Sätta medborgarna i fokus" och medverkar i ett möte med gruppen i syfte att stärka de statliga myndigheternas roll som kulturinstitutioner (Ifi 28 augusti 2008). Ett arbete som går hand i hand med linjen vidgat deltagande i kulturlivet. Hur arbetet med vidgat deltagande ska gå till beskrivs som nämnts tidigare i ett strategidokument som Kulturförvaltningen ger ut 2009 med titeln *Kulturen i Malmö - vision mål och planer*. Där beskrivs det att projektet påbörjades 2007 och har som mål att studera mångfaldsarbete "ur alla aspekter, det vill säga med avseende på såväl kön, ålder, klass, etnicitet och funktionshinder" (2009, s. 11). Syftet med undersökningen är att ta reda på vilka besökare kulturinstitutionerna har och hur de arbetar för att nå nya målgrupper (Ibid.). Att stadsarkivarien är ordförande i projektgruppen och att Stadsarkivet ingår i samarbetet visar ett exempel på en normativ isomorfism, där kunskap och idéer sprids inom det egna yrkesnätverket (Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre 2015, s. 297). Målet är som ett led i detta också "att skapa möjligheter för fler, oavsett sociala, kulturella och ekonomiska förutsättningar samt fysiska och andra funktionshinder, att delta i kulturlivet" (Kulturen i Malmö - Vision, mål och planer 2009, s. 11). Som ytterligare ett led i detta arbete lyfter Kulturförvaltningen exempel på det som kulturinstitutionerna kan arbeta med. Här nämns att dessa ska initiera minst tre stycken strategiska allianser varav en internationell senast den 31 december 2009 (2009, s. 12).

Utifrån ovanstående strategi kan samarbetet med Landsarkivet i Lund ses som en av dessa allianser. Likaså kommer samarbetet som nämnts resultera i förslag till operativa mål och åtgärder till hur detta ska gå till, något som också faller in under de förslag som Kulturförvaltningen tar fram som aktiviteter hos institutionerna. Detta eftersom dokumentet trycker på att "tre metoder för att involvera målgrupper ska vara framtagna och prövade vid varje institution den 31 december 2009" (Ibid., s. 12). Arkivutredningen (SOU 2002:78) betonar likaså att samverkan är viktig för att öka tillgängligheten och få fler medvetna om arkiv. I kapitel 11, som behandlar tillgänglighet till arkiven, beskrivs att samverkan ska prioriteras mellan arkivinstitutioner. Här beskrivs också att samverkan mellan arkivinstitutioner är "nödvändig för att öka tillgängligheten till arkiven" (SOU 2002:78, s. 160), och ovanstående projekt i samarbete med Landsarkivet i Lund är direkt påverkat av riktlinjerna. Det ligger också i linje med Kulturförvaltningens strategier som ovanstående visat.

Den samverkan som sker tiden innan Stadsarkivet flyttar är präglad av kulturpolitiska riktlinjer och sker inom ABM-området och tillsammans med andra arkivinstitutioner

som ett led i att tillgängliggöra arkiven liksom nå nya och fler målgrupper. Tiden innan omlokaliseringen är inte lika präglad av samarbeten med det fria kulturlivet, något som blir mycket mer märkbart när Stadsarkivet blir ”det nya Stadsarkivet”.

Det nya Stadsarkivet

Jag tror det var väldigt bra för Stadsarkivet, för att Stadsarkivet precis som alla verksamheter behöver förändras och utvecklas i takt med tiden [...] En verksamhet som inte hade förändrats och legat i kanske en av de mest välmående delar av staden och dessutom i en lokalitet som inte var lätt att besöka, med lite begränsade öppettider, jag tror inte den verksamheten i längden hade mått så bra [...]

A. Hideså

Ovanstående citat är talande för det som Stadsarkivet har kommit att bli och hur det har kommit att utvecklas. Det finns i citatet tankar och idéer som har satt sin prägel på Stadsarkivet och som kommer att utvecklas i det följande.

Från gammalt till nytt

Hur Malmö stadsarkiv uppfattades när det låg på Isbergs gata skildras på olika sätt av våra informanter. A. Svenson menar att det “var ett väldigt trevligt ställe att vara på, väldigt omtyckt både av personal och forskare men lite off”. E. Lundgren instämmer och menar att Isbergs gata “låg lite otillgängligt i Västra hamnen med 5000 besök om året”. Just att det var otillgängligt rent geografiskt är inte det enda som framkommer. E. Lundgren menar vidare att “det var jättesvårt att komma in” på Isbergs gata och för att göra det fick de som ville besöka institutionen “ringa på någon dörr”. S. Björk delar denna uppfattning och trycker mer på otillgängligheten på ett annat plan på grund av att “det kändes som att komma in i ett komplex där ingen såg en” och “det var [...] myndighet över det på något sätt. Det kändes så tungt”.

Anställda vid Stadsarkivet ger 2011 sin syn på det i ett brev adresserat till Kulturnämnden, som skickas ett par månader innan beslutet att lokalisera Stadsarkivet till Bergsgatan 20 tas. I brevet, som är rubricerat *Till Malmö stads kulturnämnd*, vädjar undertecknade till Kulturnämnden om att få stanna kvar i Västra hamnen som “är väl inarbetad hos våra besökare och vi får många positiva kommentarer för våra öppna, ljusa lokaler mot havet [...] Vi har en stor ljus forskarsal och rymlig expedition, en hörsal för 70 åhörare” (2011, ss. 2-3). Ovanstående stycken visar på kontrasterna mellan hur de yrkesverksamma och den kulturpolitiska ledningen uppfattade/uppfattar Stadsarkivet vid Isbergs gata. Delvis på grund av ett mycket mer ekonomiskt gynnsamt hyreskontrakt föredras Bergsgatan 20 i Kv. Dimman. De anställda önskar hellre se att Stadsarkivet förläggs på Nordenskiöldsgatan i Västra hamnen, som är ett annat möjligt men mer kostsamt alternativ (Ärendenr. 10, bilaga 1, 2012-01-26).

I samband med att Stadsarkivet flyttar till Bergsgatan etableras “det nya Stadsarkivet” som slogan för hur Malmöborna och besökarna ska betrakta Stadsarkivet. Här ges en antydning till att det gäller att visa på att det här är en nystart, att det kommer att hända nya saker samt att nya verksamheter etableras. Verksamhetsplanen för 2014 förtäljer också att Stadsarkivet kommer att genomföra ett omfattande förändringsarbete som innefattar flytten och därtill utvecklingen av en biblioteksfunktion som i sin tur för med sig utvecklingen av en demokratisk mötesplats. Att Stadsarkivet blir det “nya” signalerar att det skall fjärma sig från det som har varit. “Det nya Stadsarkivet” som slogan betraktad används en av de första gångerna i Ifi från maj 2014 och här i

samband med ett öppet föredrag som ägt rum med titeln “Hela Malmös arkiv - det nya stadsarkivet”. Via de beskrivningar som givits ovan är det tydligt att det har varit svårt för ovana att ta sig in och ta till sig arkivet som institution och Hela Malmös arkiv signalerar att Stadsarkivet i fortsättningen kommer att vara mer inkluderande.

Denna beskrivning går att jämföra med den utveckling som tvingade fram etablerandet av Idea stores i stadsdelen Tower hamlets i London och som byggdes upp på grund av att den verksamhet som de tidigare traditionella biblioteken i området bedrivit inte lockade till sig sina tänkbara användare. Idea stores etablerades som en biblioteksfunktion som bättre integrerades med “a community that has shied away from them” och ett aktivt arbete med att tvätta bort en negativ stämpel och en stereotyp bild av institutionen, som tvingat bort användare under flertalet år, har bedrivits (Patterson 2001, s. 48). Mindre bibliotek belägna i äldre fastigheter lades ner för att flytta in i större mer synliga byggnader som förlades längs med huvudgator (Nicholson 2015). En ökad synlighet har för Idea stores inneburit en kraftig ökning av besökare och dess moderna utformning har i kombination med marknadsföring haft för avsikt att kommunicera att biblioteket är något annat än en föråldrad institution (Wills 2003).

Enligt Sahlin-Andersson är det “common that politicians, officials and managers who are planning a new project of some kind travel around to collect ideas, impressions and experiences from elsewhere” (1996, s. 87), vilket är precis vad som görs i Stadsarkivets fall. Det är till Idea stores som flera av Malmös kulturinstitutioner, häribland Stadsarkivet, vänder sig för inspiration, något som också uppmuntras i Malmökommissionens rapport (Kommission för ett socialt hållbart Malmö 2013). För att komma ifrån att vara en instängd, svårtillgänglig och obsolet institution är det viktigt att framhäva att “det nya Stadsarkivet” särskiljer sig från det förra, som då implicit blir det gamla Stadsarkivet.

Enligt Dannestam har Malmö stad mer påtagligt än andra storstäder arbetat med att positionera staden som en kunskaps- och upplevelsestad i stark kontrast till det gamla industriella Malmö (2009, s. 36). Likt hur kommunen idogt arbetat med att framställa Malmö som “ett nytt, förvandlat Malmö”, bort från en föreställning om att staden inte längre är en industristad präglad av 1990-talets ekonomiska kris (Dannestam 2009, s. 112), kan vi förstå varför en slogan som “det nya Stadsarkivet” kommit att användas. I linje med att positionera Malmö stad i stark kontrast till det gamla Malmö anammats här samma marknadsföringsstrategi som för Malmö stadsarkiv som blir ett nytt, förvandlat sådant, och något som E. Lundgren beskriver som “en metamorfos”. Samma koncept syns också i Stadsbibliotekets förändringsarbete mot *The Darling Library* där det gäller att “distansera sig från det som varit, från det gamla, förlegade och invanda” och anpassa organisationen och verksamheten till vad som framstår som den nya tiden (Carlsson 2013, s. 74). Marknadsföringsmetoden förmedlar således en framgångssaga när det daterade förkastas (Möllerström 2011, s. 78).

I samband med att arkivet flyttar avgår den dåvarande stadsarkivarien Anna Svenson och en ny stadsarkivarie tillsätts. Bland de kvaliteter som efterfrågas i samband med detta ligger tonvikten på att arbeta mer med att öppna upp arkivet och skapa något nytt. E. Lundgren menar att personen som skall arbeta med detta ska dela värderingen att “alla måste ha tillgång till arkiv och bibliotek” och att det handlar om att förstå vad

Stadsarkivet kan “spela för roll för Malmöborna”. Det ska inte vara en “exklusiv verksamhet bara för forskare och speciellt intresserade” och att den nya stadsarkivarien verkligen bör ha detta i åtanke. Adam Hidestål som utses till ny stadsarkivarie nämner också att när han tillträder handlar det om att “förändra och öka tillgängligheten”. Just att öka tillgängligheten är något som Malmö kulturinstitutioner enhetligt arbetar med, som ett led av Kulturnämndens arbete med att få kulturen att genomsyra stadens samtliga verksamheter (Kulturförvaltningen 2015a, opag.).

Lokalen vid Bergsgatan 20 kan genom sina publika ytor på markplan “exponera verksamheten på ett utmärkt sätt och på så vis sprida kunskap om Malmö historia på ett sätt som nuvarande läge och lokaler omöjliggör” (Ärendenr. 10, bilaga 1, 2012-01-26 s. 2). Utifrån argumentationen förstår vi att kunskapsspridning är omöjlig om institutionen inte syns ut mot Malmö invånare (jfr Nicholson 2015). Bergsgatan är med sitt läge en huvudgata i centrala Malmö, som löper förbi välbesökta platser som Möllevångstorget, butiker och restauranger. Fotgängare passerar dagligen förbi och här finns goda kommunikationsmöjligheter med både den regionala och lokala busstrafiken, vilket gör det enkelt för besökare att förlägga en visit. Samtidigt som beslutet om att förlägga Stadsarkivet vid Bergsgatan tas, avslutas strategin *The darling library* och förnyelsearbetet på Stadsbiblioteket som synliggjort institutionen och väckt mycket uppmärksamhet (Carlsson 2013, s. 11, 186). Med den framgång som Kulturnämnden når med Stadsbiblioteket går det att förstå varför Stadsarkivets verksamhet behöver exponeras och att arbetet med Stadsbiblioteket fungerar som en slags “idol” för att använda Sahlin-Anderssons uttryck (1996, s. 70) i förnyelsearbetet med Stadsarkivet.

En annan devis som ofta syns i samband med “det nya Stadsarkivet” är “Hela Malmö arkiv” vilket är något som Malmö stadsarkiv dessutom har som vision och mål. Devisen syns i både Ifi, årsanalyser och verksamhetsberättelser för åren 2013-2015. Att vara “Hela Malmö arkiv” innebär att Stadsarkivets samlingar ska vara “säkrade, tillgängliga och kända” (Kulturnämndens årsanalys 2014, s. 29). Därtill ska Stadsarkivet spegla hela Malmö, varför Stadsarkivet som en åtgärd bland andra åtgärder tar fram en förvärvspolicy 2015 i syfte att skapa en bredare representation bland sina samlingar. Det finns “en slagsida med övervikt på män och föreningar för män” (Verksamhetstext för Stadsarkivet 2015, opag.), varför policyn har som mål att inkludera kvinnor och föreningar som riktar sig till personer med annan etnisk bakgrund. Det här skapar en relevans för Stadsarkivet som är ytterligare ett särskilt mål (Ibid.), vilket bekräftar att Malmö stadsarkiv befinner sig i Cooks tredje paradigm identitet då detta paradigm utgår ifrån att det inte finns bara en sanning utan flera (2013). Det handlar alltså om att representera så många perspektiv som möjligt vilket Stadsarkivet möjliggör via sin förvärvspolicy. A. Hidestål bekräftar detta och menar att “För att vi ska vara relevanta, för att vi ska ha en framtid så måste vi på något sätt spegla stan, vi måste ge hela Malmö det arkivet som det förtjänar, vi måste vara hela Malmö arkiv”. Samtidigt inkluderar ”hela Malmö arkiv” att öka tillgängligheten och på det sättet skapa en större påverkan, nå ut till fler människor och därigenom en större relevans.

Det här går också i linje med den kulturstrategi som Kulturförvaltningen presenterar 2015 och som ska gälla mellan 2014-2020. Här beskrivs strategier där kulturen ska ha

en mer genomgripande påverkan för att skapa ett mer hållbart Malmö. Det är därför viktigt att strategin genomsyrar "hela Malmö" och gäller för "hela Malmö stads organisation" (Kulturförvaltningen 2015a, opag.). Strategin trycker tydligt på att kulturen ska generera ett "mer demokratiskt, tillåtande och välkomnande" Malmö (Ibid., opag.). Strategin lanseras ungefär samtidigt som Malmökommissionens rapport och är starkt präglad av denna med betoning på hållbar utveckling och kulturens positiva biverkningar till just det. Kulturen måste ses i en vidare och bredare kontext som genomsyrar Malmö på ett större plan, snarare än den direkta kultursektorn. Stadsarkivet beskriver sig som "Hela Malmös arkiv" och kan utifrån ovanstående förstås som en beskrivning och målsättning i linje med den strategi som Kulturnämnden sätter för Malmös kulturliv.

Sammantaget blir det viktigt att marknadsföra sig som "det nya Stadsarkivet" för att särskilja sig från det gamla och obsoleta. Att det förnyade Stadsarkivet är "hela Malmös arkiv" och tydligt anammar den strategi som Kulturförvaltningen för fram för Malmö, ger Stadsarkivet möjligheten att etablera sig och den nya lokalen som en av Kulturförvaltningens tillika Malmökommissionens starkt efterfrågade mötesplatser.

Mötesplats Bergsgatan 20

Mötesplatser är som nämnts efterfrågat av Malmökommissionen, vars rapport ska betraktas som ett nyckeldokument utifrån hela Malmö stads perspektiv. Rapporten driver och lägger upp strategier för hur arbetet för ett socialt hållbart Malmö bör gå till och anser bland annat att det är "bristen på mötesplatser och kontaktytor mellan olika befolkningsgrupper som gör att vanföreställningar om den andre frodas, med tillhörande känslor av främlingskap och otrygghet" (Kommission för ett socialt hållbart Malmö 2013, s. 47). Kommissionen är också övertygade om att Malmös kulturliv bidrar till att skapa en "social integration och sammanhållning" (Ibid., s. 47) som i sin tur bidrar till ett mer välmående Malmö. Vidare lägger rapporten tyngdpunkt på att etableringen av mötesplatser som inbjuder till delaktighet skapar känslan av tillit (2013, ss. 74-76). Detta bygger på att mötesplatserna skapar en social samvaro som både kan vara spontan och planerad. Kommissionen sätter också som mål för Malmö stad att etablera och placera denna typ av mötesplatser i ett geografiskt läge så att möten mellan olika grupper från olika delar av staden genereras (2013, s. 77). Människor tenderar att bo i mer socioekonomiskt homogena områden där "social position och etnicitet avgör var man bor i Malmö" (Kommission för ett socialt hållbart Malmö 2013, s. 47). Mötesplatser bör alltså vara inkluderande och placerade på ett sätt som möjliggör att möten uppstår mellan alla delar av Malmö oavsett socioekonomisk status eller etnisk bakgrund.

Att Stadsarkivet placeras på Bergsgatan är därför en strategiskt exemplarisk plats sett utifrån det som Malmökommissionen beskriver. Medvetenheten finns också hos Kulturförvaltningen då de menar att placeringen "skulle innebära stora möjligheter för verksamheten att nå andra grupper Malmöbor än de som idag besöker Stadsarkivet och därmed vidga deltagandet" (Ärendenr. 10, bilaga 1, 2012-01-26, s. 2). Stadsarkivets nya placering på Möllevången, nästan mitt i staden, utgör därför en plats där folk från stadens alla delar kan komma och mötas och via detta då generera ett mer socialt hållbart Malmö.

Etableringen av mötesplatser är inget nytt för Kulturförvaltningen utan redan i den tidigare strategin *Kulturen i Malmö - vision mål och planer* finns ett särskilt fokus på “nya mötesplatser” (2009, s. 9). Dokumentet beskriver hur Kulturförvaltningen arbetat tillsammans med Stadsbyggnadskontoret för att i ett tidigt skede i stadsplaneringen kunna etablera nya mötesplatser, i synnerhet för barn och unga. Malmös kulturförvaltning arbetar därför aktivt och enhetligt med att skapa mötesplatser på de kulturinstitutioner som finns inom organisationen.

Stadsarkivet beskrivs vid tiden då förändringsarbetet inleds som “en mötesplats för forskare på alla stadier” (A. Svenson i Kulturnämndens protokoll 23 februari 2012 § 18) och “en levande mötesplats för äldre Malmöbor” (Kulturnämndens årsanalys 2012, s. 10). Däremot nämns inte Stadsarkivet som en mötesplats för unga i denna årsanalys trots att Stadsarkivets många arkivpedagogiska satsningar riktar sig mot denna målgrupp (Ibid., s. 11). Stadsarkivet har här ännu inte anammat mötesplatsen som koncept i en vidare kontext, något som blir tydligare senare. Stadsarkivet betraktar sig ännu inte som en mötesplats dit besökarna spontant kan komma och bara vara, utan det är snarare besök av planerad art, för att knyta an till de definitioner som nämns i Malmökommissionens rapport (2013, s. 74). Utifrån dessa beskrivningar kan innebörden av mötesplats förstås som riktad till de som redan känner till verksamheten och inte som en mötesplats för besökare som utan direkt syfte med sin vistelse enkelt bara kan komma in, vilket Malmökommissionen eftersträvar.

Innan Stadsarkivet flyttar och blir “det nya Stadsarkivet” är det alltså inte tydligt en mötesplats där besökare enkelt bara kan komma in och förlägga ett spontant besök, en tendens som dock blir tydligare efter att Stadsarkivet förläggs vid Bergsgatan. Kommunstyrelsen har 2014 bland annat ett mål i “Intensifierat arbete med att skapa fler mötesplatser” vilket Stadsarkivet besvarar med att flytten till Bergsgatan kommer att erbjuda “större mötesplatser än som funnits på Isbergs gata” (Stadsarkivet vp och uppdrag 2014, s. 4). Den centrala adressen är också viktig när Stadsarkivet i sin verksamhetsberättelse 2013 omnämner att det “skapas en ny mötesplats” i just “centrala Malmö” (opag.). I samma verksamhetsberättelse beskrivs också hur Stadsarkivet ska kunna skapa en mötesplats för ungdomar vilket ska ske genom det bibliotek som planeras att upprättas i samband med flytten. Biblioteket är en betydande faktor till att Stadsarkivet kan betraktas som en mötesplats som lockar nya användare, vilket vi återkommer till.

Den nya och mer centralt belägna adressen signalerar att det automatiskt skapas en hög tillgänglighet för de personer som rör sig i staden och genom etableringen på Möllevången formas då en mötesplats. I Kulturnämndens årsanalys från 2015 beskrivs också detta i klartext då dokumentet menar att det skapats en ny mötesplats på “deras nya centrala adress” (s. 3). Verksamhetsåret 2015 innebär en nystart för Stadsarkivet som med en kombination av nya och gamla aktiviteter bidragit till att skapa “en öppen och välkomnande Mötesplats för Malmöborna” (Verksamhetsberättelse 2015, opag.) som också ska generera aktiviteter “på andra mötesplatser” (Ifi juli 2015). Det är dock oklart vilka andra mötesplatser som ska genereras och i vårt empiriska material har vi inte kunnat spåra vilka dessa skulle kunna vara.

I Stadsarkivets verksamhetsplan för 2014 beskrivs också utvecklingen mot att bli en "demokratisk mötesplats" och att det återigen är biblioteket som bidrar till detta (opag.). I verksamhetsplanen 2015 beskrivs hur Stadsarkivet kommer att "utvecklas i sin roll som demokratisk mötesplats" (opag.) och 2016 har Stadsarkivet som uppgift att vara "en trygg, demokratisk, intressant och tillgänglig mötesplats" (Kulturnämndens årsanalys 2016, s. 36). Carlsson beskriver hur bibliotek som mötesplats kan ses som en bidragande faktor till det demokratiska samtalet (2013 s. 51). Genom att betrakta biblioteket som rum med dess tillgänglighet skapas ytterligare en "betydelse för utövandet av det demokratifrämjande uppdraget" (Ibid., s. 51). Det här bidrar också till det sociala kapitalets betydelse för en stark demokrati där samtal, möten och debatter i en välkomnande miljö ger förutsättningar för en fungerande demokrati, för att återkoppla till Harris (2007), där folkbiblioteket blir en brobyggare i samhället. Det kan också som Lin, Pang och Luyt gör, beskrivas som en "leveller" där nya möten är möjliga med människor som inte nödvändigtvis behöver vara del av den egna sociala gruppen (2015, s. 149). Det här är att likna med vad Carlsson nämner angående folkbiblioteket som mötesplats, där möten främjas mellan människor "med olika bakgrund och åsikter" och blir till en aktör som "aktivt delta[r] i revitaliseringen av det demokratiska samhället" (Ibid., s. 51). En sådan mötesplats blir således en inkluderande och jämställd sådan (Lin, Pang & Luyt 2015). En funktion som faller väl in under den typ av mötesplats som Malmökommissionen efterlyser. Stadsarkivet kan alltså via detta betrakta sig som en mötesplats och då även en mötesplats som har en demokratisk prägel, dels via att det nu innefattas av ett bibliotek och dels genom att det har etablerat sig på en mer central adress som främjar möten mellan människor med olika bakgrund och åsikter.

Just den här typen av mötesplats är också som nämnts efterfrågat i Malmökommissionens rapport där denna förtydligar att det är bristen på mötesplatser och kontaktytor mellan olika befolkningsgrupper som leder till otrygghet och främlingskap (2013, s. 47). Kulturförvaltningen beskriver också en liknande problematik och att det behövs en ökad interkulturell förståelse eftersom en ökad skillnad mellan människor med olika levnadsvillkor kan skönjas i staden (2015a, opag.). Kulturen ses även här som ett verktyg för ett mer hållbart Malmö, som också är ett incitament för kulturstrategin (Ibid.). Kulturnämnden återkopplar dessutom till detta i sin årsanalys 2015 och nämnden "ser kulturen som en viktig resurs i utvecklingen av Malmö till en socialt hållbar stad" (s. 22). Etablerandet av nya mötesplatser kan via ovanstående förstås som prioriterat. Malmöns kulturliv som dessutom anses vara en faktor till att situationen i Malmö inte är värre än förväntat svarar således med att skapa nya mötesplatser. Prioriteringar för att kunna nå fram till detta har därför genomförts, bland dessa har Stadsarkivets flytt gett en ny mötesplats för Malmöns invånare (Ibid.). Ovanstående visar en tendens där kulturen och kulturinstitutionerna bidrar med att öka antalet mötesplatser som verkar för att verkliga möten uppstår mellan människor från Malmöns olika delar av staden, från olika samhällsklasser, etniciteter och åldersgrupper. Stadsarkivets nya adress etablerar på detta sätt en mötesplats som stimulerar och ger tillfälle för det demokratiska samtalet vilket också bidrar till ett mer socialt hållbart Malmö.

Sänka trösklarna och nå nya målgrupper

Som ett steg i att skapa en demokratisk och öppen mötesplats trycker Kulturnämnden på att alla institutioner inom Kulturförvaltningen ska arbeta med att få in nya

målgrupper bland besökarna. "Nya målgrupper" är något som varit fokus länge för kulturinstitutioner både vad gäller lokala, regionala och nationella kulturpolitiska mål och något som framhävs redan när Stadsarkivet inkorporeras i Kulturförvaltningen:

När Stadsarkivet kommer in i Kulturförvaltningen så börjar man ju betona vikten av det publika uppdraget och man börjar betona vikten av att man ska kunna nå ut till andra grupper. Under 2000-talets början så får vi in den första arkivpedagogen i vår verksamhet exempelvis, med inriktning mot barn och unga och det är något som senare utvecklas.

A. Hidestål

Begreppet "nya målgrupper" är brett och inbegriper som det står i *Kulturen i Malmö - vision, mål och planer* alla som oavsett sociala, kulturella och ekonomiska förutsättningar samt fysiska och andra funktionshinder (2009, s. 11). Genom flytten kommer kunskap om Malmös historia att kunna "spridas till andra grupper Malmöbor än de som redan besöker arkivet idag" vilket Kulturnämndens dåvarande ordförande uttalar sig om i ett pressmeddelande från 26 januari 2012. Som ytterligare ett led i att skapa den demokratiska mötesplatsen och hitta dessa nya målgrupper är det tydligt att det blir viktigt att "sänka trösklarna". Detta är en metafor som ofta nämns i samband med att öka tillgängligheten och som enligt E. Lundgren varit som ett motto i Kulturförvaltningen "för att folk ska känna sig mer välkomna, för att man inte ska ha det här hindret som man kan ha om man inte kommer ifrån en kulturvan familj".

Etableringen av en biblioteksfunktion, i samarbete med Malmö stadsbibliotek, är bland annat den faktor som ska hjälpa till med detta, vilket nämns i en tjänsteskrivelse från 2014 som berör utökade öppettider i den nya lokalen (Förslag till ändrade öppettider för Malmö Stadsarkiv, 2014-11-19). Biblioteksfunktionen skapar "små trösklar och hög tillgänglighet" där satsningar i Göteborg med Bibliotek 300 m² och Stockholms tunnelbanebibliotek "mottagits mycket positivt och [...] snabbt attraherat stora och i många fall nya besöksgrupper" (Ibid., s. 1). För att således kunna skapa en mer attraktiv mötesplats som genererar högre besökarantal är Stadsarkivet nödgade att utvidga sin service gentemot Malmöborna, vilket sker i samarbete med Stadsbiblioteket. Genom att etablera ett mindre bibliotek skapas också en annan ingång till kulturarvsinstitutionen Stadsarkivet. Efter Stadsarkivets invigning intervjuas en av Stadsarkivets anställda som uttrycker sig explicit i svaret på frågan om varför ett bibliotek har tillkommit till verksamheten med att "det handlar om att sänka trösklarna och öka tillgängligheten" (Ifi november 2014), vilket senare även anses kunna attrahera "nya målgrupper" (Ifi februari 2016). Arbetet med att "sänka trösklarna" anses dessutom vara en bidragande faktor till att Stadsarkivet slår besöksrekord år 2016 (Pressmeddelande 2 februari 2017).

Det är alltså inte arkivets traditionella verksamhet som kan sänka trösklarna, utan denna metafor skrivs ut i samband med att biblioteket omnämns. Nischbiblioteket ska bland annat likt Idea stores tillhandahålla bestsellers och en book on demand-funktion, vilket ytterligare kan bidra till "att sänka trösklarna för spontanbesök" (Kulturnämndens årsanalys 2015, s. 35). Den prioriterade målgruppen barn- och unga nås likaså med nischbiblioteket som omfattar barn- och ungdomslitteratur för att på det sättet nå en yngre generation Malmöbor. Detta görs även genom att Stadsarkivet tillhandahåller läs- och datorplatser som möjliggör studier (Kulturnämndens Årsanalys 2014, s. 29). I syfte att nå grupper i samhället som inte tar del av eller i

liten utsträckning tar del av stadens kulturliv, planerar Stadsarkivet att anordna en tv-spelsturnering för ungdomar upp till årskurs 9 som ska marknadsföras tillsammans med andra aktörer i särskilt utsatta områden (Stadsarkivet aktiviteter 2016).

Ytterligare satsningar som kan nämnas i det här sammanhanget är de ferietjänster som Stadsarkivet kan erbjuda ungdomar som ett led i Malmö stads sommarpraktik Ung i sommar. Stadsarkivet har sedan sommaren 2013 (Verksamhetsberättelse 2013) gett ungdomar möjlighet att dokumentera sina liv och sin stadsdel, något som i sin tur inneburit samtidsdokumentation och ett bidrag till Stadsarkivets insamlingsverksamhet. Bilderna som ungdomarna tar i projektet malmö.NU arkiveras och finns därmed "tillgängliga för framtida generationer - dagens bilder blir morgondagens historia" (Ifi juli 2016). Den här typen av dokumentation, där ungdomar vägledas av Stadsarkivet ser värdet av att dokumentera sin samtid och dessutom ser värdet i att bevara sin dokumentation, kan ledas till Cooks fjärde paradig *community* (2013). I detta paradig agerar arkivarien, i en alltmer diversifierad och gränsöverskridande värld, som en guide och ser till att yrkeskompetensen kommer fler grupper till gagn och vidare ut i samhället (Ibid.).

Mötesplatsen Stadsarkivet blir genom det som beskrivits ovan på flera plan utåtvänd mot gruppen barn och unga, som tidigare främst nåtts genom arkivpedagogik. Att spontant bara komma in är också i linje med Malmökommissionens beskrivning av mötesplatser som vi tidigare nämnt. Här syns även tydligt de idéer som anammas från Idea stores och som är mer publiktillvänd till mindre kulturvana besökare. Stadsarkivet förlitar sig här alltså inte på sin egen erfarenhet eller sin egen förmåga vilket leder till imitation av Idea stores liksom Stadsbiblioteket. En bred publik kan Stadsarkivet inte själva locka, utan hjälp och erfarenheter söks på annat håll, bland annat i samarbete med Stadsbiblioteket som under många år arbetat publiktillvänt, exempelvis i arbetet med *The darling library*.

Här syns tydligt en imiterande isomorfism, just på grund av den osäkerhet och misstro till egna erfarenheter som existerar hos Stadsarkivet. Med hjälp av Stadsbiblioteket utvecklas publika ytor (Kulturnämndens årsanalys 2013, s. 26) och studieresan till London fungerar också som inspiration för hur flera kulturinstitutioner där arbetar med "service och bemötande" (Ifi maj 2015). Genom att imitera redan legitima organisationer ges automatiskt här Stadsarkivet samma legitimitet i enlighet med det som Eriksson-Zetterquist, Kalling & Styhre menar (2015, s. 297). Enligt DiMaggio och Powell uppmuntras imiterande isomorfism när organisationen ifråga vänder sig ut mot en bred publik: "more generally, the wider the population of personnel employed by, or customers served by, an organization, the stronger the pressure felt by the organization to provide the programs and services offered by other organizations" (1983, s. 151). E. Lundgren menar att Stadsarkivet omvandlats till ett slags minikulturhus "en kombination av bibliotek, arkiv och mötesplats". Kulturinstitutionerna inom organisationsfältet syns härmed närma sig varandra vilket bidrar till en ökad grad av homogenisering. Det här beror också på att "det är så mycket mer, i alla verksamheter därför att man gör mer. Uppdraget är bredare idag" (S. Björk).

Innebörden av begreppen tillgänglighet, att tillgängliggöra och ökad tillgänglighet har under åren kommer förändras i vårt empiriska material där det i de tidigare årens

textmaterial primärt handlar om att ha tillgång till informationen. I de tidiga årens Ifi där "ökad tillgänglighet" förekommer nämns detta i samband med digitalisering, bland annat arbetet med att digitalt tillgängliggöra Stadsarkivets kyrkböcker via databasen DDSS (Demografisk Databas Södra Sverige), i samarbete med Landsarkivet i Lund. Även arbetet med en fotodatabas har som mål att på lång sikt öka tillgängligheten på lokal och därefter nationell och internationell nivå (Ifi 16 november 2006). Dokumentet sätter en stor tilltro till att det är digitalisering och teknikutveckling som verkligen ska göra materialet tillgängligt för en bredare massa. Optimismen och tilltron till tekniken får sägas vara typisk och märkbar för denna tid när dokumentet tillkommer. Arkivutredningen berör ökad tillgänglighet vid flertal tillfällen vilket bland annat "den nya tekniken" kommer att bidra med och att det gäller att "utnyttja de möjligheter som den nya tekniken ger" (SOU 2002:78, s. 166). Även Åström Iko framhäver att "[d]igitalisering är en metod för att tillgängliggöra arkivmaterialet" (2003, s. 30), vilket kan bidra till att allmänheten kan eftersöka materialet hemifrån. Här arbetas det alltså med att hålla användarna ifrån institutionen i och med att informationen finns tillgängligt digitalt.

Vad gäller tillgänglighet utifrån den innebörd som begreppet fås i förnyelsearbetet med "det nya Stadsarkivet" innebär det snarare om att få fler besökare att använda Stadsarkivets publika yta, inte primärt och direkt för att ta del av arkivet och dess handlingar. Den höga tillgängligheten skapas också genom utökade öppettider (Kulturnämndens årsanalys 2015, s. 22) och genom att förlägga aktiviteter på helgen (Stadsarkivets aktiviteter 2016). En av de slutsatser som dras när en grupp anställda på Stadsarkivet åker till London på studiebesök är "att vara synlig är nödvändigt för att finnas" (Reseberättelse London 2015). En synlighet och närvaro i det virtuella rummet, som bidrar till att användare och brukare inte behöver besöka själva lokalen i sig, kan inte sägas bidra till denna nödvändiga synlighet. Om legitimitetsstatus då ges genom ökat deltagande och höga besöksiffror (jfr Wills 2003) är det inte svårt att förstå varför Stadsarkivet anammar en mer publikvänlig filosofi och också lyfter fram de framgångar som nås vad gäller ett ökat antal besökare, där Stadsarkivet efter flytten för varje år slår publikrekord. På så sätt kan Stadsarkivet visa på sin relevans och nytta i samhället genom att mätas med kontrollerbara och kvantifierbara mål (jfr Carlsson 2013, ss. 13-14)

År 2015 dubblar Stadsarkivet sitt besökarantal jämfört med året innan (Kulturnämndens årsanalys 2015, s.16). I Kulturnämndens årsanalys 2016 beskrivs hur de olika aktörernas verksamheter har "utvecklats för att nå nya målgrupper och sänka trösklarna för att ta del av och delta i kulturella sammanhang" (s. 21). Tydligt är att det här också trycks på och är mycket viktigt med ett högt antal besökare. Malmö kommunstyrelse har som mål att Malmö ska vara en kreativ stad och Kulturnämnden svarar på detta mål med ett eget: "Kulturen i Malmö ska vara en betydande anledning till att personer besöker, bor och verkar i staden" (Kulturnämndens årsanalys 2016, s. 21). Kulturnämnden ger i direkt anslutning till detta svar på hur målet har uppfyllts genom att ge exempel på besöksrekord där Malmö museer och Malmö konsthall omnämns, liksom Stadsarkivet som under året hade "55 000 besökare" (Ibid., s. 21) som då är betydligt fler än det har haft under tidigare år. S. Björk konstaterar instämmande med att "vi slår ju i taket på besöksrekord, på samtliga institutioner faktiskt".

Beskrivningen ger en indikation på att besökarantal och besöksrekord är vad som bidrar till att kulturen i Malmö skapar “en betydande anledning”. Stadsarkivet slår “för andra året i rad [...] publikrekord, och det med råge” (Pressmeddelande 2 februari 2017), vilket förklaras med att Stadsarkivet arbetat hårt med att skapa trevliga lokaler, öka öppettiderna och blivit “ett vardagsrum med ett ständigt uppdukad smörgåsbord av malmöitisk historia” (Ibid.). Det här kan anses synonymt med att sänka trösklarna och öka tillgängligheten. Att Malmö stadsarkiv beskriver sig själva som ett vardagsrum kan kopplas till att Stadsarkivet nu gör anspråk på att vara “den tredje platsen” samt “a destination of choice” (Harris 2007, s. 148), det vill säga en plats som gärna besöks. Institutionen signalerar hög tillgänglighet, låga trösklar, en gemytlig stämning och en öppen och välkomnande miljö vilket är ett flertal av Oldenburgs kriterier (Ibid.). I framtiden önskar A. Hidestål att Stadsarkivet också ska kunna vara “ett häng, och vara en plats dit du kommer, där du trivs, där du tycker det är trevligt att vara”. Beskrivningen som ges här faller väl in med beskrivningen av den tredje platsen.

De nyliberala idéer såsom de lyfts fram i Cifor och Lees artikel (2017) går att spåra i de beskrivningar som angivits ovan där det skapas en kundservice baserad på kundernas villkor tillika anammar mätbara kriterier som härstammar från företagets värld. Författarna påpekar att utvecklingen riskerar att innebära minskade resurser till arkiv, bibliotek och liknande institutioner. Det är dock inte något som går att spåra i Malmö stad, där kommunen istället satsar på dessa institutioner vilket implicit talar om vikten av dessa. Kulturförvaltningen har tack vare detta genom åren enligt E. Lundgren “fått kraftigt ökad budget” och “kunna genomföra alla de här förslagen som vi plockat fram”. Här lyfter alltså Malmö stad fram vilken roll kulturinstitutionerna kan spela, dels för en hållbar stadsutveckling men också som ett bidrag till stadens tillväxt och en del av upplevelsestaden Malmö, vilket vi i följande stycke kommer att utveckla.

Stadsarkivet i upplevelsestaden Malmö

Vi har tidigare visat att Stadsarkivet är medvetet och strategiskt placerat utifrån social hållbarhet samt utifrån de riktlinjer som är hämtade från Malmökommissionens slutrapport. Stadsarkivets nya adress Bergsgatan 20 är också strategisk utifrån att Stadsarkivet nu som kulturarvsinstitution förväntas komplettera de övriga kulturaktörerna i närområdet (Ärendenr. 10, bilaga 1, 12-01-26). Genom att etablera Stadsarkivet och biografen Panora i samma byggnad “mitt emot det redan etablerade Kulturhuset Mazetti” utvecklas området mot att “bli en mycket spännande kulturpunkt för malmöborna” (Kulturnämndens årsanalys 2013, s. 7). Detta är tänkt att bidra till näringslivsutveckling vilket nämnden aktivt bidragit till och dokumentet ger det planerade bygget stort utrymme (Ibid.). Vidare svarar Stadsarkivet på nämndsmålet *Malmö stads förvaltningar ska arbeta aktivt med näringslivsutveckling och för att fler företag skapas i och flyttar till Malmö* genom att utvecklingen “kommer att stärkas genom att Stadsarkivet i samverkan med Malmö Stadsbibliotek etablerar en ny biblioteksfunktion på Bergsgatan” (Verksamhetsberättelse 2013, opag.). Den nya publika lokaliseringen bidrar också till att forma “ett än mer spännande kulturcentrum” (Kulturnämndens årsanalys 2014, s. 5). Allt detta bidrar till att utveckla Malmö till en mer attraktiv stad, både för de som bor i den men även de som besöker den samt sätter Malmö på kartan. Kulturpolitiken har de senare åren

aktivt arbetat med den här typen av aktiviteter där kultur och näringsliv samspelar och syftet är att kulturen ska få hjulen att snurra inom andra områden.

Vi har i uppsatsens bakgrund beskrivit hur kultur och näringslivsutveckling i nutida kulturpolitik har ett starkare och mer utvecklat samröre. I det här avseendet blir den kulturella verksamheten i Malmö något som kan tillföra andra verksamheter som näringslivet värde (Jacobsson 2014, s. 83). Likaså har detta en inverkan på det direkta närområdet och i *Betänkande av kulturutredningen* går det att läsa i klartext då "Frågor om kultur har, utöver sitt egenvärde, även betydelse för andra politikområden, bl.a. för regional tillväxt." (SOU 2009:16, s. 23). Enligt Jacobsson åberopar betänkandet som ledde till propositionen *Tid för kultur* här en utredning av EU-kommissionen som kommer fram till att de "kulturella och kreativa näringarna i Europa omsätter" dubbelt så mycket som bilindustrin (2014, s. 82). Det finns helt enkelt ett värde i kulturen som går att mäta i ekonomisk tillväxt. Kulturpolitiken i Sverige har på detta sätt kommit att ingå starkare i näringslivspolitikerna där kulturen kan utveckla näringarna med ökad tillväxt och företagande (Jacobsson 2014, s. 17).

Det här gäller i synnerhet på den direkta regionala nivån och vad kulturen kan ge för att regionen ska bli starkare. I just det här avseendet hänvisar Jacobsson till statsvetaren Lisbeth Lindeborg som har haft en stor inverkan på svensk kulturpolitik via hennes idéer om att kulturen bör ses som en "faktor som [kan] stimulera tillväxten i kommuner och regioner" (2014). Lindeborg beskriver själv hur kulturen som lokaliseringsfaktor bidrar med en växande attraktivitet som för med sig ett uppsving i ekonomin på grund av nya näringar, nya invånare och fler besökare (2013). Vidare beskriver Lindeborg Newcastles resa från att vara en utpräglad industristad till att bli en kulturstad där en negativ trend väntas i och med arbetet mot att bli en kreativ stad i efterdyningarna av avindustrialiseringen (2013). Det här har fört med sig att den kreativa sektorn liksom turismen vuxit avsevärt vilket har inneburit en tillväxtfaktor för staden och hela regionen (Ibid.). Resan som Newcastle gjort kan absolut jämföras med Malmös, där de kreativa näringarna i staden uppmärksammas, lyfts upp och bidrar till att kulturen i staden ges utrymme och prioriteras. S. Björk sammanfattar själv detta:

om man tittar på företag som vill etablera sig, bara som ett exempel, så efterfrågar de ju finns det plats för mitt företag där? Finns det personal att rekrytera? De frågar också finns det kultur? [...] så det blir ju en del av marknadsföringen att här finns ett rikt kulturliv i alla yttringar.

Något som E. Lundgren instämmer i och menar att "i andra änden måste man tänka näringsliv, arbete, attraktiv stad, att människor bor kvar i Malmö som har arbete och kan betala skatt".

Genom att ekonomin skiftat i som Möllerström skriver "en postindustriell era", från att handla om produktion till konsumtion (2009, s. 12), har offentliga kulturinstitutioner som bibliotek och museer kommit att anpassas sig till denna stadsutveckling där ett rikt kulturliv blir ett sätt att locka turister och nya invånare, vilket i förlängningen föreställs gynna regional och lokal tillväxt (Carlsson 2013, s. 14). På så sätt ges kulturinstitutionerna en mer framträdande upplevelseinriktning vilket i Malmö stadsbiblioteks fall lett till ett skifte där upplysning alltmer kommit att ersättas med upplevelse (Ibid., s. 14, 75). Denna utveckling kan också spåras i

Stadsarkivets förändringsarbete där det publika och utåtriktade arbetet intensifierats. S. Björk framhåller att Stadsarkivet “ska vara en öppen mötesplats” och att “det ska hända någonting varje vecka”. Carlsson framhäver dock att även om “Stadsbiblioteket vidhåller sitt demokratifrämjande bildningsuppdrag bestäms dess värde också i relation till stadens attraktionsskapande, vilket får konsekvenser för hur det etablerade uppdraget utförs” (2013, s. 76). Jacobsson poängterar på ett liknande sätt att ändamålen helgar medlen där verksamheten utformas så att organisationen kan “framställas som framgångsrik i relation till mätkriterierna. Granskningarna blir i sådana fall än mer betydelsefulla som skapare av verksamheten” (2014, s. 100). Som vi tidigare visat blir besökarantalet på Stadsarkivet något som framhävs, bland annat utmärkande med stor font i flera Ifi (se exempelvis Ifi januari 2015, Ifi februari 2015). Det här skapar legitimitet till den verksamhet som Stadsarkivet bedriver där siffrorna blir en skapare av verksamheten och samtidigt legitimerar den utifrån Jacobssons resonemang.

I och med att Stadsarkivet lokaliserar till Möllevången flyttar det samtidigt in i det “kulturstråk och kulturkluster” som bildas i kvarteren runt Bergsgatan/Friisgatan (Kulturnämndens budgetskrivelse 2015, s. 6). Att Stadsarkivet placeras på Bergsgatan 20 breddar på det här sättet de aktörer som samarbeten kan upprättas med och som i sin tur breddar Stadsarkivets egen verksamhet. Bland de som finns i det direkta närområdet kan nämnas Seriefrämjandet, Malmö kulturskola och Sommarscen.

Utöver detta etableras också ett samarbete med Folkets bio, i och med att biografen Panora anläggs i samma byggnad som Stadsarkivet. I den samverkan som från och med nu etableras är det tydligt att samverkanspartners inte uteslutande kommer från andra aktörer inom ABM-fältet eller andra arkivinstitutioner som tidigare beskrivits. Här utvecklas snarare en samverkan tillsammans med aktörer från det fria kulturlivet, i synnerhet med de aktörer som också är medlemmar i det kulturstråk och kluster som angivits ovan. Samarbeten med aktörerna i Kulturhuset Mazetti, filmverksamheten med Folkets bio och Panora tillika de ideella aktörerna inom det fria kulturlivet är också kvaliteter som enligt E. Lundgren efterfrågas i tillsättandet av den nya stadsarkivarien.

De samverkanspartners som finns i den direkta närheten inkorporeras likaså i Stadsarkivets verksamhet via det nya nischbiblioteket som förutom kultur- och lokalhistoria kommer att bestå av “serier, barnlitteratur, film litteratur för att fånga upp de verksamheter som finns i huset” (Kulturnämndens årsanalys 2014, s. 29). Seriesammanhanget finns representerat i Mazettihuset men seriekopplingen förstärks ytterligare i samband med omlokaliseringen till Bergsgatan när Seriefrämjandet beslutar att föra över Svenskt seriearkiv till Stadsarkivet (Ifi oktober 2013). Att Seriearkivet nu finns i Stadsarkivet leder både till samverkan och till att den egna verksamheten utvecklas. Som exempel kan här nämnas att Stadsarkivet tillsammans med serietecknarna Karolina Bång och Karin Casimir Lindholm anordnar en föreläsning och utställning med titeln *51 % Swedish* som utgår från tecknarnas svenskamerikanska arv (Ifi oktober 2015). Trenden håller i sig även på andra anordnade föreläsningar där forskaren Fredrik Strömberg berättar om seriernas subversiva kraft (Ibid.). Likaså är Stadsarkivet medarrangör för seriefestivalen *I seriernas värld*. Stadsarkivet står även värd för en stora seriemässa den 24-25 oktober

2015 där det bjuds på “föreläsningar, utställningar, workshops och massor av serier” (Ifi oktober 2015.).

Utöver ovan nämnda seriesamarbeten inkorporeras även filmaktörer mer in i verksamheten och under *IFEMA* (International female filmfestival Malmö) kommer Esther Hoffenberg och Tamara Trampe till arkivet och samtalar om sina filmer (Ifi Maj 2015). Detta sker i seminarieform under namnet *Två mödrar och andra världskriget*. Likaså hålls delar av dokumentärfilmfestivalen *Nordisk panorama* på Stadsarkivet mellan den 18 och 23 september 2015 (Ifi augusti 2015). Dokumentärfilmfestivalen beskrivs även i Kulturnämndens årsanalys 2014 där den anses vara en “viktig del av filmutvecklingen av staden” (s. 6). Tanken är också att den och andra filmfestivaler ska “stimulera till nyetableringen och fler arbetstillfällen inom filmområdet” (Ibid., s. 6). Tankar som leder tillbaka till hur näringsliv och kultur samspelar (Jacobsson 2014, Lindeborg 2013) och blir en del av upplevelsestaden Malmö, där ett ökat fokus syns på “immateriella värden” (Möllerström 2009, s. 82).

Samarbeten tillsammans med de aktörer som finns i det direkta närområdet breddar på det här sättet Stadsarkivets uppdrag än mer och kan på så sätt kopplas till att kreativitet och samverkan nu mer är ledord i Stadsarkivets utveckling (jfr Skot-Hansen, Hvenegaard Rasmussen & Jochumsen 2013). Det här bidrar också till att upptagningsområdet blir större, inkluderar fler målgrupper och mötesplatsen på Bergsgatan blir känd och etablerad för en större mängd människor. Att folkbiblioteket anpassas till och ses som en del “of a larger urban landscape” (Skot-Hansen, Hvenegaard Rasmussen & Jochumsen 2013, s. 7) är tydlig i Malmö stad med Malmö stadsbibliotek, men också med stadsområdesbiblioteket Garaget. På ett liknande sätt bidrar Stadsarkivet tillsammans med övriga aktörer till att kvarteret runt Bergsgatan/Friisgatan förvandlas till ett kulturellt landmärke, en magnet för Malmö stads invånare och som ett bidrag till ett ökat kulturellt utbud kring Möllevången, en “placemaker” för att anknyta till Skot-Hansens, Hvenegaard Rasmussens och Jochumsens definition (2013, s. 11).

Ytterligare ett bidrag till det som avhandlats ovan är att betrakta Stadsarkivet som en “community vitalization” (Skot-Hansen, Hvenegaard Rasmussen & Jochumsen 2013, s. 13). Här anses folkbiblioteket bidra till att skapa sammanhållning och främja en lokal identitet, där de i närområdet kan känna en gemenskap och stolthet över vad de har i sitt kvarter. Likaså stimuleras kreativitet och samarbeten liksom att ekonomiska och sociala utmaningar kommer upp på agendan (Ibid.). E. Lundgren anser i linje med detta att kulturen i Malmö måste arbeta mycket mer med att “vara tillgänglig, skapa delaktighet, skapa identitet och stolthet”. Den innovativa och hållbarhetsskapande mötesplats (community vitalization) som Skot-Hansen, Hvenegaard Rasmussen och Jochumsen beskriver i sin artikel (2013) motsvarar den som Stadsarkivet har skapat relativt väl. Det här på grund av det som tidigare avhandlats utifrån ett socialt hållbart perspektiv, men också via den nyskaparanda som etablerandet av det nya Stadsarkivet har visat upp. Kann-Christensen och Andersen trycker bland annat på bibliotekens skapande av identitet och igenkänning som något som är av vikt för framtidens folkbibliotek och den relevans som biblioteken bör sträva efter (2009). För Malmö stads del är denna filosofi i nuläget övergripande och något som gäller samtliga kulturinstitutioner, inte enbart

folkbiblioteken. Detta styrks också av Kulturnämndens årsanalys för 2016 som beskriver hur flera institutioner inom organisationen “arbetat för att kulturen ska bidra till en känsla av identitet och igenkänning” (s. 18). Stadsarkivet kan se sig själva som en av dessa institutioner på grund av den samtidsdokumentering såsom den har bedrivits i exempelvis projekt som malmö.NU och med SFI-eleverna lever upp till kriterierna med att skapa identitet och igenkänning. Något som i förlängningen ger stolthet och ett sammanhang som bidrar till sammanhållning för att återigen återknyta till Malmökommissionen (2013).

Idén om att kultur är en bidragande faktor för att skapa konkurrenskraftiga städer är högst rådande i en stad som Malmö. Då detta präglar hela Malmö stad och i synnerhet kulturinstitutionerna, påverkas således även Stadsarkivet av denna utveckling. Stadsarkivet som en del av Malmö stads kulturliv blir därför en aktör som ska bidra till attraktionskraften. Genom att alltmer anamma den upplevelseagenda som under en viss tid präglat de övriga kulturinstitutionerna syns en mer marknadsorienterad inriktning där Stadsarkivet konkurrerar om besökare och uppmärksamhet.

I linje med marknadsanpassningen skapas en mer kundorienterad verksamhet på besökarnas villkor (Harris 2007; Cifor & Lee 2017; Carlsson 2013) som är så bred som möjligt bland annat genom fler samverkanspartners och det inrättade nischbiblioteket. Det här skapar samtidigt en mer demokratisk mötesplats där fler känner sig välkomna, inkluderade och finner ett sammanhang. Det sistnämnda går hand i hand med målet om ett socialt hållbart Malmö.

5. Diskussion och slutsatser

Vårt syfte har varit att utforska och undersöka hur Malmö stadsarkiv kommit att utvecklas under det senaste decenniet och vilka faktorer som bidragit till relativt stora förändringar av kulturinstitutionen Stadsarkivet. På ett högre plan har vårt mål varit att visa vilka idéer som präglar den svenska arkivsektorn idag genom att spåra hur ett av de större svenska stadsarkiven kommit att förnyas. För att uppnå vårt syfte formulerade vi två forskningsfrågor vilka vi i nedanstående stycken besvarar för att därefter avsluta med förslag till fortsatt forskning.

- Hur har Malmö stadsarkiv presenterat sin verksamhet över en 10-årsperiod, i synnerhet vad gäller före och efter flytten till Möllevången? Har framställningen förändrats och i så fall varför?

Hur Stadsarkivets framställning av sin verksamhet har sett ut över tid beror på vilken del av kärnverksamheten som presenteras. Små skiftningar över tid exempelvis vad gäller arkivpedagogik gör sig knappt synbara i det empiriska materialet. Vad gäller större förändringar i hur verksamheten presenteras blir det tydligt att det publika uppdraget och de utåtriktade satsningarna ges större och större utrymme i dokumenten, i synnerhet från och med 2012 och framåt. Gällande det uppdrag med tillsyn, råd och stöd som Stadsarkivet utgör gentemot kommunens förvaltningar och bolag ges däremot allt mindre utrymme i dokument upprättade av Stadsarkivet. Ett undantag utgör dock arbetet med Malmö stads e-arkiv. Anledningen till att e-arkivet är undantaget beror på att det är ett kostsamt och för Sverige unikt projekt. Dessutom förpackar e-arkivet de traditionella arkivsysslorna som att ordna, bevara och tillhandahålla i en uppgraderad version och ger även ett svar på hur morgondagens arkiv kommer att se ut.

Genom att Stadsarkivet alltmer anammar den organisationskultur som existerar bland Kulturförvaltningen och dess institutioner med uttalade mål från högre instans om att skapa en mer publik verksamhet, är det därför inte anmärkningsvärt att detta är vad som ges utrymme i de senare årens Ifi, verksamhetsberättelser eller hur verksamheten som bedrivs på Stadsarkivet framställs i Kulturnämndens årsanalyser. När en mer utåtvänd inriktning tas blir det av vikt att kunna presentera en lyckad besöksstatistik, för att Stadsarkivet ska kunna jämföra sig med övriga kulturinstitutioner i Malmö stad, främst med Malmö stadsbibliotek.

Framställningen förändras genom påverkan av den lokala och nationella kulturpolitiken samt Malmös utveckling där (kultur)politiska mål förändras, vilket bidrar till att de aktiviteter som kan svara på målen lyfts fram i text. Vi ser även att Stadsarkivet som kulturinstitution också påverkas av strömningar i hur den bedöms och utvärderas där en större publik automatiskt innebär något positivt. Tillgänglighet

som begrepp får en annan innebörd där det idag går att läsa som att tillgänglighet primärt innebär tillgång till lokalen. Tillgång till arkivmaterialet kan besökaren få indirekt genom kontakten med lokalen och mötesplatsen Stadsarkivet.

- Vilka faktorer är grundläggande för att förnyelsen av Malmö stadsarkiv framstår som önskvärd och eftersträvansvärd?

Efter flytten från Västra hamnen till Möllevången har Stadsarkivet alltmer kommit att anamma konceptet av att vara en "demokratisk mötesplats". Det har även kommit att marknadsföras som "det nya Stadsarkivet" där det blir viktigt att "sänka trösklarna", nå "nya målgrupper" och bedriva en bredare verksamhet. Malmökommissionens rapport har haft en stark inverkan på det ovanstående samt på hur Stadsarkivet kommit att utvecklas i och med att "det nya Stadsarkivet" etableras. Som vi tidigare beskrivit, framhåller Malmökommissionen att det är bristen på mötesplatser i staden som gör att vanföreställningar om den andre frodas, vilket leder till otrygghet och främlingskap (Kommission för ett socialt hållbart Malmö 2013, s. 47). Kommissionen kommer även fram till att kulturen är ett kitt som har en sammanbindande effekt på stadens invånare vilket Kulturnämnden och Kulturförvaltningen verkligen har tagit till sig. Kulturförvaltningens senaste kulturstrategi *Malmö kulturstrategi 2014-2020* är därför starkt präglad av kommissionens rapport. Dokumentet trycker hårt på kulturen som ett bidrag till en hållbar stadsutveckling och kulturen är dessutom en viktig del i skapandet av gemenskap och tillhörighet. Stadsarkivet får via detta och placeringen på Möllevången en ny roll som en mötesplats för Malmöborna med en sammanbindande effekt.

Mötesplatsen blir också demokratisk utifrån vår analys på det sättet att den bidrar till det demokratiska samtalet. Carlsson (2013) beskriver hur Stadsbiblioteket ser sig som en brobyggare i samhället genom att erbjuda ett inkluderande rum med låga trösklar där stadens medborgare oavsett sociokulturell tillhörighet, etnicitet eller ålder känner sig välkomna. Det här skapar i sin tur en miljö som är inbjudande för det demokratiska samtalet vilket ses som en förutsättning för demokratin. Stadsarkivet betraktar sig själva som en demokratisk mötesplats, främst via etablerandet av biblioteket för att återknyta till vårt empiriska material.

Genom att förläggas till en mer central del av Malmö och därtill i en mer diversifierad stadsdel än Västra hamnen, blir Stadsarkivet mer synligt för stadens mindre bemedlade delar och de "nya målgrupper" som under en lång tid varit en prioriterad målgrupp för Malmö stads kulturpolitik. Genom att utgöra ett offentligt vardagsrum som inte kräver någon typ av konsumtion och dit besökare bara kan slinka in, uppsöka en toalett, värma sig en stund, läsa en tidning kan Stadsarkivet sägas bidra till social hållbarhet (jfr Harris 2007) vilket motsvarar Malmökommissionens kriterier.

Samtidigt som det sociala hållbarhetsperspektivet råder existerar perspektivet där Stadsarkivet är en del av marknadsföringen av Malmö stad. Detta gäller mot Malmös invånare tillika hitresta genom att det förläggs i och blir ett bidrag till det planerade Kulturstråket och kulturklustret som bildas runt kulturhuset Mazetti och som bidrar till att mer samarbete och samverkan sker tillsammans med de övriga aktörerna. Kulturen har under de senaste åren alltmer ansetts kunna bidra till

näringslivsutveckling. Det går tydligt att se i Malmö stad och den rådande Kulturstrategi som präglar hela kommunen. Som en direkt påföljd av detta påverkas även Stadsarkivet och som kommer att bidra till näringslivsutvecklingen i Malmö stad genom att ingå i nämnda kulturkluster. Att Malmö stad är en uttalad kulturstad, med en mängd olika kulturaktörer vilka verkar både inom det fria och offentliga kulturlivet, syns i stadens identitet: upplevelsestaden Malmö. Detta bidrar till Malmö konkurrenskraft. Likaså bidrar kulturen till att stärka stadens attraktionskraft för dem som önskar bo och verka i Malmö, företag såväl som privatpersoner vilket i sin tur stärker stadens ekonomi. Därmed blir Stadsarkivet likaså en aktör som ska bidra till den upplevelseagenda som med den gällande Kulturstrategin blir än mer synbar än tidigare genom att den inkluderar hela Malmö och därmed även stärker stadens ekonomiska hållbarhet.

Carlsson (2013) diskuterar hur Stadsbiblioteket i samband med sin nysatsning var starkt präglad av en föreställd kriskultur där invanda tankemönster om vad ett bibliotek är och bör vara skulle utmanas. Liksom Stadsbiblioteket har arbetat med att "utmana invanda föreställningar om vad ett bibliotek är och bör vara" (Ibid., s.11) ses samma filosofi präglade Stadsarkivets omvandling. Arkivet som institution betraktas förutomstående som en sluten institution, men som genom att anamma koncept och idéer från folkbiblioteket tar ett kliv bort från denna invanda föreställning genom att beskriva Stadsarkivet som "det nya Stadsarkivet" i kontrast till vad som varit innan flytten. Det här menar vi också kan ses som en slags kriskultur i omvandlingsarbetet där ordet *relevant* är vad som är styrande i krisdiskussionen. Låga besökssiffror anses innebära en icke-relevant institution. För en arkivinstitution måste dock åtkomsten till information vara det primära, inte hur många som kliver innanför dess dörrar. Den digitala utvecklingen bidrar till att informationen kan spridas på andra sätt än att nödvändigtvis besöka institutionen ifråga. Genom de nya angreppssätt som bidragit till publikrekord kan Stadsarkivet på så sätt visa på sin relevans i samhället, oavsett vad dessa besökare gör på institutionen. Här blir besökarantalet alltså ett självändamål som vi menar är missvisande för vad Stadsarkivet faktiskt bedriver bakom den publika ytan.

Stadsarkivets förnyelse formas alltså av tre idéer eller ideologier: kultur som bidrag till social hållbarhet, kultur som värdeskapande utifrån ett marknadsperspektiv samt en kriskultur där jakten på att alltid anses vara relevant utifrån ovanstående kriterier är viktigt.

Slutkommentar

Vi har via vår studie kunnat visa hur Stadsarkivet under Malmö kulturpolitiska påverkan har ålagts att förändras. Förändringen har även påverkats av det övriga samhällets utveckling så som nationell kulturpolitik, nyliberala idéer och kriterier samt den digitala utvecklingen. Det vi i denna sista del önskar lyfta är vikten av att arkivet som institution blir känd för en bredare allmänhet. I detta avseende blir därför Stadsarkivets förnyelsearbete välkommet med långa öppettider, en ambitiös och bred programverksamhet samt den samtidsdokumentation som där bedrivs. Samtidigt arbetar Stadsarkivet med gedigna utbildningsinsatser och ett progressivt arbete med e-arkiv och verksamhetsbaserad arkivredovisning.

En bredare verksamhet med en ansedd ökad relevans leder också till en större budget. Vår undersökning visar att Stadsarkivet i och med flytten till Bergsgatan har skapat en relevans utifrån ett antal olika perspektiv. Det här hade med stor sannolikhet inte varit möjligt om Stadsarkivet inte funnits i det kluster där det nu är förlagt och inte heller åtagit sig att bedriva de olika verksamheter som nu bedrivs. Genom att Stadsarkivet breddar sin verksamhet, via samarbete med andra kulturaktörer och driften av nischbiblioteket, ses verksamheten närma sig ett kulturhus. Frågan är om den likriktning som kan skönjas kulturinstitutionerna emellan är eftersträvansvärd? Finns det värden som bör värnas som gör institutionerna och dess uppdrag unika och som upprätthåller ett heterogent organisationsfält inom kulturarvsfältet? Detta är frågor som dock är för stora för att till fullo besvaras här men likväl nödvändiga att ställa. Vi menar dock att genom en allt för stor homogenitet utarmas institutionernas unika särprägel. Arkivinstitutioner har ofta ansetts vara slutna och oinbjudande till sin art, en uppfattning som har präglats av att de trots allt har ett tydligt "byråkratiskt" uppdrag. Just detta uppdrag är som nämnts inte en publikdragare men ett som aldrig kan bortses ifrån. Det här faller in i det som Körmeny menar: "There are basic values like professionalism or dignity that we have to keep at any price" (2007, s. 176).

Även om vi har studerat ett specifikt stadsarkiv i en lokal kontext vid en specifik tidpunkt, som inte kan anses generell och representativ för hela den svenska arkivsektorn, kan vi förstå hur vissa av idéerna som format "det nya Stadsarkivet" kan komma att influera andra kommunala arkiv som önskar ta en mer publiktillvänd inriktning i och med att dessa idéer präglar organisationsfältet i stort. Från institutionen folkbiblioteket har mycket inspiration hämtats varför det inte är långsökt att se hur "det öppna arkivet" fortsättningsvis kommer att ha folkbiblioteket som förebild vid skapandet av en mer publikvänlig organisation.

Cifor och Lee menar att när folkbiblioteken strävar efter förnyelse till vilket pris som helst riskerar dessa att utarmas och förändras till något som är långt ifrån syftet med institutionen folkbiblioteket (2017). Det finns en risk att detta även gäller för framtidens arkiv som nu också är inne i ett förändringsarbete. Samtidigt är det viktigt att vara en progressiv institution som arbetar med att inkludera en bredare allmänhet. Stadsarkivets förändringsarbete har visat att nytänkande och innovation är nödvändigt för att nå ut till en mer diversifierad målgrupp. Vi ser detta som ett angeläget arbete där arkivet kan skapa en relevans i en ny kontext. Det här är grundläggande utifrån den demokratiska ansatsen och allas lika värde som Cifor och Lee menar är en av arkivens hörnstenar (2017).

Förslag till fortsatt forskning

Den undersökning som vi har genomfört ger endast ett litet utsnitt av vad som skulle kunna bedrivas för att undersöka hur Malmös lokala kulturpolitik och andra faktorer påverkar hur Stadsarkivet som kulturinstitution beskriver sin verksamhet. Vi ser därför ytterligare forskning på Malmö stadsarkiv som ett välkommet bidrag. Här kan exempelvis nämnas att det skulle vara intressant att bedriva kvalitativ forskning som utgår från brukarnas perspektiv och upplevelser, vilket också Deponte nämner som förslag till fortsatt forskning (2016, s. 50).

Vi välkomnar även liknande undersökningar på andra arkivinstitutioner med en tydligt utåtriktad prägel. Stockholm stadsarkiv är en av de institutioner som ligger nära till hands där den utåtriktade satsningen under senare år tilltagit. Institutionen har klara likheter med Malmö stadsarkiv även om Stockholm stadsarkiv inte lyft in ett bibliotek eller anammat mötesplatsretoriken. En komparativ studie mellan dessa institutioner var ett av de initiala uppslagen till vår uppsats, men vi insåg att det skulle innebära ett alltför stort arbete inom den givna tidsramen. En sådan studie skulle dock vara intressant och relevant för att belysa likheter och skillnader samt dessutom peka på positiva och negativa aspekter med respektive institution för att på det sättet verka för utveckling och inspiration.

Vi anser likaså att en komparativ studie där två eller flera kommunala arkiv jämförs med ett organisatoriskt perspektiv som utgångspunkt vore intressant. Vilka skillnader kan märkas i hur kärnverksamheten bedrivs beroende på vilken förvaltning och nämnd som arkivet tillhör liksom kommunens storlek och/eller prioriteringar?

6. Litteratur- och källförteckning

Arkivutredningen Arkiv för alla. (2002). *Arkiv för alla - nu och i framtiden* (SOU 2002:78). Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2002/09/sou-200278/>

Bergström, G., Boréus, K. (2012). Idé- och ideologianalys. I Bergström, G. & Boréus, K. (red.) *Textens mening och makt : metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur, ss. 139-176

Boréus, K. Texter i vardag och samhälle. I Ahrne & Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber

Carlsson, H. (2013). *Den nya stadens bibliotek: om teknik, förnuft och känsla i gestaltningen av kunskaps- och upplevelsestadens folkbibliotek*. Diss. Lunds Universitet. Lund: Univ.

Cifor, M., Lee, J. A. (2017). Towards an Archival Critique: Opening Possibilities for Addressing Neoliberalism in the Archival Field. *Journal of Critical Library and Information Studies*. 1, ss. 1-22

Cook, T. (2013). Evidence, memory, identity and community: four shifting archival paradigms. *Archival Science*. 13(2/3), ss. 95-120

Czarniawska, B., Joerges, B. (1996). Travel of Ideas. I Czarniawska, B. & Sevón, G. (red.) *Translating Organizational Change.*, New York: Walter de Gruyter, ss. 13-48

Dannestam, T. (2009). *Stadspolitik i Malmö. Politikens meningsskapande och materialitet*. Diss. Lunds Universitet. Lund: Univ.

Deponte, P. (2016). *Stadsarkiv i ny kostym*. Masteruppsats, Institutionen för ABM. Lund: Lunds universitet.

DIK. (2016). *Malmö stadsarkiv är årets arkiv 2016*, pressmeddelande 2016-03-10

DiMaggio, P. J., Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*. 48, ss. 147-160

Eng, N. (2014). *Utanför hegemonin : en essä om ideologikritik*. Stockholm: Vulkan

- Eriksson-Zetterquist, U. (2011). *Institutionell teori - idéer, moden, förändring*. Malmö: Liber
- Eriksson-Zetterquist, U., Ahrne, G. (2011). Intervjuer. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber, ss. 36-57
- Eriksson-Zetterquist, U., Kalling, T., Styhre, A. (2015). *Organisation och organisering*. 4 uppl., Stockholm: Liber
- Fägerborg, E. (2011). Intervjuer. I Kaijser, L., Öhlander, M. (red.) *Etnologiskt fältarbete*. 2 uppl., Lund: Studentlitteratur, ss. 85-112
- Geijer, U., Lenberg, E., Lövblad, H. (2013). *Arkivlagen: en kommentar*. Stockholm: Norstedts juridik
- Gram, M. (2002). *ABM. Samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer*. http://www.kb.se/Dokument/Om/yttranden/ABM_samverkan.pdf [2017-05-25]
- Harris, C. (2007). Libraries with lattes: the new third place. *Aplis*. 20(4), ss. 145-152
- Hellspong, L. (2001). *Metoder för brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Jacobsson, B. (2014). *Kulturpolitik : styrning på avstånd*. Lund: Studentlitteratur
- Johansson, A. (2003). *Offentlig kultur i omvandling?: Om prestationsfinansiering och konkurrensutsättning av offentlig serviceverksamhet*. Diss. Örebro Universitet. Örebro: Univ.
- Jönsson, L-E., Persson, A., Sahlin, K. (2011). *Institution*. Malmö: Liber
- Kann-Christensen, N., Andersen, J. (2009). Developing the library. Between efficiency, accountability and forms of recognition. *Journal of Documentation*. 66(2), ss. 208-222
- Kommission för ett socialt hållbart Malmö. (2013). Stigendahl, M., Östergren, P-O. (red). *Malmöns väg mot en hållbar framtid: hälsa, välfärd och rättvisa*. 2. uppl., Malmö: Kommission för ett socialt hållbart Malmö
- Kommunstyrelsen. (2010). *Föreskrifter för den kommunala arkivvården i Malmö stad*. <http://malmo.se/download/18.6e1be7ef13514d6cfcc800032931/1383646160484/F%C3%B6reskrifter+f%C3%B6r+den+kommunala+arkivv%C3%A5rden+i+Malm%C3%B6+stad.pdf> [2017-02-20]
- Kulturförvaltningen. (2014). *Information från institutionerna maj 2014*. <http://malmo.se/Kommun--politik/Politiker-och-beslut/Protokoll-och-handlingar.html#ded8716df49637-dea69c0aa4f015323-0fef2ce9b17855690-b9cf9edac61376505> [2017-05-25]

Kulturförvaltningen. (2015a). *Kulturstrategi för Malmö 2014-2020*. Malmö: Malmö stad

Kulturförvaltningen. (2015b). *Införandet av ett nytt kulturstråk i Malmö*. <http://malmo.se/download/18.6fb145de1521ab79c0a311ea/1455274790351/17.+Information.+Kulturstr%C3%A5k+i+Malm%C3%B6.pdf> [2017-03-10]

Kulturförvaltningen. (2016). *Arkivredovisning för kulturnämnden*. <http://malmo.se/Kommun--politik/Politiker-och-beslut/Protokoll-och-handlingar.html#ded8716df49637-dea69c0aa4f015323-6f2daa8454b6267890-d48134e80692484298> [2017-05-29]

Kulturnämnden. (2016). *Årsanalys 2015. Kulturnämnden*. Malmö: Malmö stad

Kulturutredningen. (2009). *Betänkande av Kulturutredningen* (SOU 2009:16). Stockholm: Kulturdepartementet

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Körmendy, J. (2007). Changes in archives' philosophy and functions at the turn of the 20th/21st centuries. *Archival Science*. 7, ss. 167-177

Lin, H., Pang, N., Luyt, B. (2015). Is the library a third place for young people? *Journal of Librarianship and Information Science*. 47(2), ss. 145-155

Lindeborg L. (2013). Med kulturen som ledstjärna. Europeiska städer och regioner i förvandling. I Lindkvist, L., Lindeborg, L. (red.) *Kulturens kraft för regional utveckling*. 3. uppl., Lund: Studentlitteratur, ss. 400-455

Malmö stad. (2012). *Malmö stadsarkiv flyttar till Möllevången*, pressmeddelande 2012-01-26

Malmö stad. (2015). *Budget 2016. Med plan för 2017-2021*. <http://malmo.se/download/18.6fb145de1521ab79c0a2896c/1491300207434/BUDGET-2016.pdf> [2017-03-24]

Möllerström, V. (2011). *Malmös omvandling. Från arbetarstad till kunskapsstad. En diskursanalytisk studie av Malmös förnyelse*. Diss. Lunds Universitet. Lund: Univ.

Nicholson, K. (2015). Learning from international library practice: the results of the 2012 Kay Poustie OAM Travel Scholarship. *The Australian Library Journal*. 64(1), ss. 23-34

Nilsson, M. (2008). *(O)möjligheternas plats? En diskursstudie av Garaget*. Masteruppsats, Institutionen för ABM. Lund: Lunds universitet.

Oldenburg, R. (1989). *The Great Good Place*. New York: Paragon

- Patterson, T. (2001). "Idea Stores". London's New Libraries. *Library Journal*. 5(1), ss. 48-49
- Sahlin-Andersson, K. (1996). Imitating by Editing Success: The Construction of Organizational Fields. I Czarniawska, B. & Sevón, G. (red.) *Translating Organizational Change*. New York: Walter de Gruyter, ss. 69-92
- Sevón, G. (1996). Organizational Imitation in Identity Transformation. I Czarniawska, B. & Sevón, G. (red.) *Translating Organizational Change*. New York: Walter de Gruyter, ss. 49-68
- Skolverket. (2016). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2016*. 3. kompletterade uppl., Stockholm: Skolverket
- Skot-Hansen, D., Hvenegaard Rasmussen, C., Jochumsen, H. (2012). The role of public libraries in culture-led urban regeneration. *New Library World*. 114(½), ss. 7-19
- Smedberg, S. (2012). Sverige. I Jörwall, L. (red). *Det globala minnet: nedslag i den internationella arkivhistorien*. Stockholm: Riksarkivet, ss.231-260
- Stadsarkivet. (2003). *Med Malmö i minnet : Malmö stadsarkiv 100 år*. Malmö: Malmö stadsarkiv
- Sundqvist, A. (2005). Arkiv - och informationsvetenskap: formeringen av en vetenskaplig disciplin. I Strömberg, C. (red.) *Information, förvaltning och arkiv: en antologi*. Härnösand: Landsarkivet i Härnösand, ss. 8-31.
- Tomson, K. (2011). Att skapa en upplevelseindustri. *Nordisk Kulturpolitisk Tidskrift*. 14(1-2), ss. 71-99
- Utbildnings- och kulturdepartementet. (2004). *Arkivfrågor* (Regeringens proposition 2004/05:124). Stockholm: Regeringskansliet
- Wills, H. (2003). An innovative approach to the non-learning public: the new Idea Stores in London. *The New Review of Libraries and Lifelong Learning*. ss. 107-120
- Åström Iko, K. (2003). I allmänhetens tjänst? Arkivverket, tillgängliggörandet och brukarna. *Arkiv, samhälle och forskning*, 2003(1), ss. 18-35

Källförteckning

Det empiriska textmaterialet har bestått av:

Intervjuer:

Adam Hidestål, Stadsarkivarie för Malmö stadsarkiv, 2017-03-13

Elisabeth Lundgren, Kulturdirektör, Kulturförvaltningen, Malmö stad, 2017-03-15

Sylvia Björk, Kulturnämndens ordförande, Malmö stad, 2017-03-16

Anna Svenson, f.d. Stadsarkivarie för Malmö stadsarkiv, 2017-03-21

Samtliga intervjuer finns i författarnas ägo.

Textmaterial:

Information från institutionerna (från Stadsarkivet):

23 mars 2006

20 april 2006

21 september 2006

16 oktober 2006

14 december 2006

18 januari 2007

1 mars 2007

22 mars 2007

19 april 2007

24 maj 2007

14 juni 2007

30 augusti 2007

20 september 2007

15 november 2007

13 december 2007

17 januari 2008

21 februari 2008

17 april 2008

30 maj 2008

28 augusti 2008

25 september 2008

13 november 2008

11 december 2008

Ovanstående dokument finns bevarade som bilagor till Kulturnämndens protokoll och finns tillgängliga på Kulturkansliet. Datumet som nämns är när Kulturnämndens sammanträde äger rum, inte datumet vid dokumentets tillkomst.

22 januari 2009
19 mars 2009
23 april 2009
19 maj 2009
27 augusti 2009
19 november 2009
10 december 2009
18 februari 2010
25 mars 2010
22 april 2010
26 maj 2010
23 februari 2012
21 mars 2012
26 april 2012
14 juni 2012
18 oktober 2012
15 november 2012

Ovanstående dokument har vi fått via mejl då dessa inte ligger som fysiska bilagor till Kulturnämndens protokoll. Finns att begära ut vid Kulturkansliet. Det specifika datumet avser Kulturnämndens sammanträdesdatum, inte dokumentets tillkomst.

December 2012
Januari 2013
Februari 2013
Mars 2013
April 2013
Maj 2013
Augusti 2013
September 2013
Oktober 2013
November 2013
December 2013
Januari 2014
Februari 2014
Mars 2014
April 2014
Maj 2014
September 2014
Oktober 2014
November 2014
December 2014
Januari 2015
Februari 2015
Mars 2015
April 2015
Maj 2015
Juni 2015
Juli 2015

Augusti 2015
September 2015
Oktober 2015
November 2015
Januari 2016
Februari 2016
Mars 2016
April 2016
Maj 2016
Juli 2016
Augusti 2016
September 2016
Oktober 2016
November 2016
December 2016

Här saknas exakt datum varför vi hänvisar till dokumenten med enbart månad och år. Dessa finns att tillgå via: <http://malmo.se/Kommun--politik/Organisation/Forvaltningar/Kulturforvaltningen/Kulturnamnden/Kulturnamndens-handlingar.html> [2017-02-20].

Från Malmö stads Kulturnämnd har vi använt oss av följande:

Bokslut 2006, Verksamhetsmätt för Malmö stadsarkiv

Protokoll 26 januari 2012

Protokoll 23 februari 2012

Protokoll 15 november 2012

Verksamhetsplan 2013

Förslag till ändrade öppettider för Malmö Stadsarkiv, Tjänsteskrivelse 2014-11-19

Årsanalyser för verksamhetsåren 2012-2016

Årsanalys Verksamhetsmätt för verksamhetsåren 2015 & 2016

Material från 2006-2012 finns tillgängliga på Kulturkansliet. Övriga finns tillgängliga via:

<http://malmo.se/Kommun--politik/Organisation/Forvaltningar/Kulturforvaltningen/Kulturnamnden/Kulturnamndens-handlingar.html> [2017-02-20]

Från Kulturförvaltningen har vi använt oss av följande dokument:

Införande av Kulturstråk i Malmö

Kulturstrategi för Malmö 2014-2020, tillgänglig via:

<http://malmo.se/Kommun--politik/Organisation/Forvaltningar/Kulturforvaltningen/Kulturnamnden/Kulturnamndens-handlingar.html> [2017-02-20]

Kulturen i Malmö - vision, mål och planer 2009, tillgänglig via:

http://malmo.se/download/18.314e2e5b124a6110348800013062/1491303317067/ORIG_KiM-FICKIS_150x126_2spr.pdf [2017-05-30]

Via mejl från Stadsarkivet har vi fått tillgång till följande dokument upprättade av Kulturförvaltningen:

Ekonomisk redovisning Kv. Dimman, 11 bilaga 1. *Malmö stadsarkivs lokaler*. Ärendenummer 10, bilaga 1, 2012-01-26

Ekonomisk redovisning Kv. Dimman, 11 bilaga 2. *Förstärkning och utveckling av filmverksamheten i Malmö*. 2012-01-26

Pressmeddelanden från Malmö stad rörande Malmö stadsarkiv:

2012-01-26 *Malmö Stadsarkiv flyttar till Möllevången*

2012-11-15 *Adam Hidestål ny chef för Malmö stadsarkiv*

2013-03-20 *Film och arkiv ges rum när Arbetets gamla lokaler byggs om och till*

2014-11-05 *Hela Malmös historia flyttar 3 kilometer*

2014-11-06 *Påminnelse om pressvisning: Förhandsvisning av Stadsarkivets nya lokaler*

2014-11-11 *Succé för nyinvigt stadsarkiv*

2016-03-10 *Stadsarkivet tog hem priset för Årets Arkiv 2016*

2017-02-02 *Besöksrekord på Malmö stadsarkiv*

Dessa finns att tillgå via:

http://www.mynewsdesk.com/se/malmo/search?query=Malm%C3%B6+stadsarkiv&type_of_media=pressreleases [2017-05-25]

Från anställda vid Stadsarkivet har vi via mejl fått tillgång till nedanstående dokument vilka benämns vid dess filnamn:

Bilaga Verksamhetsmått 2012 Stadsarkivet

Dokument till budgeten 2014 (Etablering av nytt bibliotek på Bergsgatan 20)

Reseberättelse från London (PPTX från 2015)

Malmö Stadsarkiv vhtmål aktiviteter 2012 årsanalys

Stadsarkivets aktiviteter 2016

Stadsarkivets lokaler nämndsärende 26 januari 2012

Text årsanalys Stadsarkivet 2012

Till Malmö stads kulturnämnd 2011-11-28 (brev från de anställda till kulturnämnden)

Uppföljning till KS uppdrag 2014

Verksamhetsberättelse 2013

Verksamhetsberättelse (2014)

Verksamhetsmål 2015

Verksamhetsmått årsanalys 2015

Verksamhetstext för Stadsarkivet 2015

Verksamhetstext för Stadsarkivet 2016

Vp och uppdrag 2014

Vp och uppdrag 2015

Åtaganden nämndsmål 2015 MSA

7. Bilagor

Bilaga 1. Intervjuguide

Bakgrund och formell information

Namn?

Vad har du för befattning? Hur länge har du haft den?

Vad har du för utbildningsbakgrund?

Inflytande över verksamheten

Kan du kortfattat beskriva din funktion för stadsarkivets verksamhet?

Hur mycket kan du/ni (organisationen ifråga) påverka hur verksamheten på stadsarkivet ser ut? (Hur går detta till? Exempelvis på vilket sätt? Vad kan du inte påverka?)

Vad styr hur budget fördelas mellan institutionerna? (Vad avgör budget för Stadsarkivet?)

Har den nationella kulturpolitiken stark inverkan på hur Malmös kulturpolitik sett utifrån hur verksamheten bedrivs på exempelvis MSA?

Varför/varför inte/på vilket sätt?

Tycker du att kulturpolitiken i Malmö spelar en annan roll för stadens utveckling idag jämfört med för tio år sedan? (Varför/varför inte? I staden? Hur man marknadsför staden utåt?)

Malmö stad har förändrats från industristad till kunskapsstad. Anser du att detta förändras igen mot något nytt och i så fall vad?

Narrativet

Hur skulle du beskriva Malmö stadsarkiv (gällande verksamheten, uppdrag)?

- Historiskt?
- Hur det ser ut idag?

Vilken verksamhet anser du att Malmö stadsarkiv skall bedriva?

Vad anser du vara stadsarkivets hörnstenar?

Historiken

Vid tillsättandet av en ny stadsarkivarie - vad var det för kvalitéer som efterfrågades då?

Vad föranledde förändringen av Stadsarkivet? Tankar? Idéer?

Anser du att förändringen var nödvändig? (Varför/varför inte? På vilket sätt?)

Vad tror du hade hänt om att man inte hade flyttat det? Alternativ?

Framtiden

Hur tror du att verksamheten vid MSA kommer se ut om tio år? (Andra typer av besökare, digitaliseringen, arbetsuppgifter, drömscenario, varför?)

Vad vill Kulturnämnden/Kulturförvaltningen/Stadsarkivet med Malmö stadsarkiv?

Bilaga 2. Arbetsfördelning

Denna uppsats är resultatet av ett nära samarbete som i största möjliga mån samförfattats. Båda har exempelvis författat och ansvarat för följande delar: Syfte och Forskningsfrågor, Forskningsetik, Resultat och analys, Diskussion och slutsatser samt Abstract. Vi har gemensamt närläst dokumenten och vi har båda närvarat vid samtliga intervjutillfällen. Varje intervju har transkriberats och därefter granskats av oss båda.

Vissa delar av uppsatsen har den ena parten haft ett större ansvar för. Det ska framhållas att båda har redigerat och modifierat dessa stycken.

Mathias har huvudsakligen ansvarat för följande stycken:

Kulturpolitik under omvandling, kulturen som en del av näringslivet och under påverkan av nyliberala idéer (i Inledning), därefter kapitlet Modern kulturpolitik i Sverige. I Tidigare forskning har Mathias ansvarat för Hanna Carlssons (2013) avhandling, Maria Nilssons (2008) uppsats och de artiklar som är författade av Jamie A. Lee och Marika Cifor (2017), Terry Cook (2013) samt Lajos Körmendy (2007). Den del som berör Ideologikritik har Mathias även ansvarat för.

Klara har i huvudsak ansvarat för följande stycken:

Om den verksamhetsförlagda utbildningen och Malmö stads kulturstrategi (i Inledning), Trender inom svensk arkivsektor, Kulturpolitik i Malmö och Malmö stadsarkiv. I tidigare forskning har Klara ansvarat för Pernilla Depontes masteruppsats och de artiklar författade av Nanna Kann-Christensen och Jack Andersen (2009), Dorte Skot-Hansen, Casper Hvenegaard Rasmussen och Henrik Jochumsen (2013), Cathryn Harris (2007) samt Hui Lin, Natalie Pang och Brendan Luyt (2015). Klara har även ansvarat för Teorikapitlet liksom Val av textmaterial i metodkapitlet.